

**Bestemmingsplan Buitengebied
Wymbritseradiel**

Gemeente
Wymbritseradiel

V A S T G E S T E L D

BügelHajema

Plek voor ideeën

Bestemmingsplan Buitengebied Wymbritseradiel

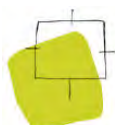
V A S T G E S T E L D

Inhoud

Toelichting
Regels
Plankaart

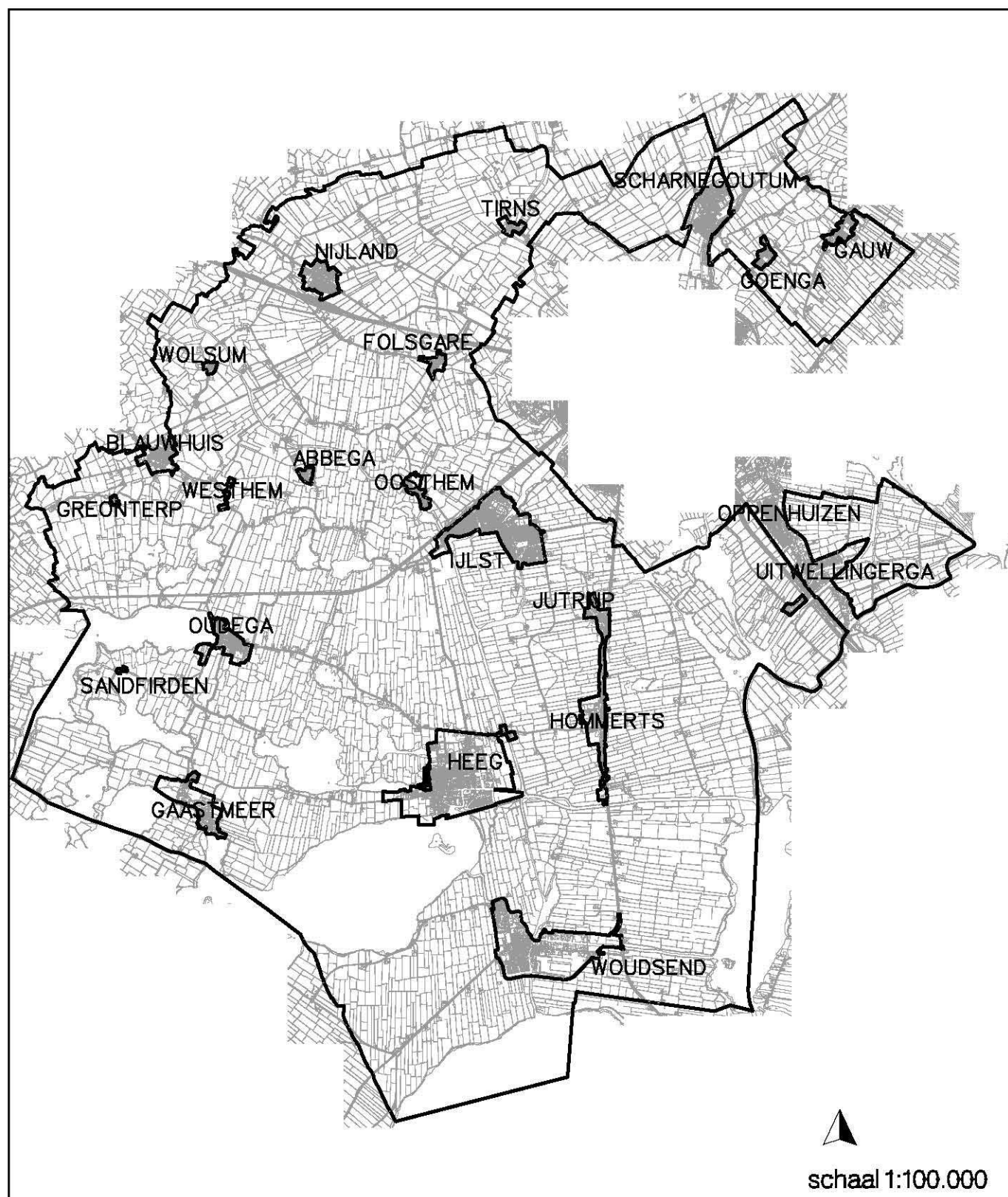
Separaat bijgevoegd:
Reactienota Bestemmingsplan Buitengebied

31 augustus 2010
Projectnummer 285.00.00.01.04

Ideeën voor een plek

Overzicht van het gebied waarop het bestemmingsplan "Buitengebied" betrekking heeft

Gemeente Wymbritseradiel

Nummer: 285.00.00.01.04

Toelichting

Inhoudsopgave

1	Inleiding	5
2	Landschappelijke kenmerken	7
2.1	Ontstaanswijze van de bodem	7
2.2	Occupatiegeschiedenis	8
2.3	Beschrijving van het huidige landschap	8
2.3.1	Het Middelzeegebied	9
2.3.2	De Hempolders	11
2.3.3	Het Merengebied	12
2.3.4	Het voormalige Sensmeer	15
2.4	Cultuurhistorische elementen	15
3	Het natuurlijke milieu	25
3.1	Inleiding	25
3.2	Betekenis van de gebiedsbescherming	25
3.3	Wite en Swarte Brekken en Aldhōf	26
3.4	Aldegeaster Brekken e.o.	27
3.5	Snitsermar	29
3.6	Ecologische Hoofdstructuur	31
3.7	Robuuste verbinding Natte As	34
3.8	Overige natuurgebieden	34
3.9	Ganzenfoerageergebieden	34
4	De landbouw	37
4.1	Inleiding	37
4.2	Agrarisch grondgebruik	37
4.3	Het aantal bedrijven	37
4.4	Bedrijfstypen	38
4.5	Bedrijfsomvang	39
4.6	Externe productiefactoren	40
4.6.1	Waterbeheersing	41
4.6.2	Bedrijfsgebouwen	42
5	Recreatie	47
5.1	Inleiding	47
5.2	Watersport	47
5.3	Verblijfsrecreatie	50
5.4	Dagrecreatie	51

6	Wonen en niet-agrarische bedrijven	53
6.1	Wonen	53
6.2	Niet-agrarische bedrijvigheid	54
7	Infrastructuur	57
7.1	Wegen	57
7.2	Spoorwegen	59
7.3	Vaarwegen	59
7.4	Het waterhuishoudkundig systeem	61
7.5	Gasleidingen	62
7.6	Straalverbindingen	66
7.7	Kabels en leidingen	66
7.8	Radarverstoringsgebied	66
8	Rijksbeleid	69
8.1	Nota Ruimte	69
8.2	Nationaal Landschap Zuidwest-Fryslân	71
8.3	Agenda voor een Vitaal Platteland	73
8.4	Vierde Nota Waterhuishouding	74
9	Provinciaal beleid	77
9.1	Streekplan Fryslân 2007	77
9.1.1	Beleid per thema	77
9.1.2	Ontwikkelingen binnen een landschappelijke context	82
9.1.3	Gebiedsvisie voor Zuidwest-Fryslân	85
9.2	Provinciaal Verkeers- en Vervoersplan 2006	85
9.3	Gebiedskader Zuidwest-Fryslân 2007-2013	85
9.4	Tweede Waterhuishoudingsplan (2000-2008)	86
9.5	Derde Waterhuishoudingsplan Fryslân (2010-2015) (Concept)	86
10	Beleid van het waterschap	87
10.1	Integraal Waterbeheersplan Friese Waterschappen 2001-2004	87
10.2	Waterbeheerplan 2010-2015 (Concept)	88
11	Gemeentelijk beleid	89
11.1	Structuurvisie 2020: Sneek en Wymbritseradiel-Noord	89
11.2	Toeristisch-Recreatief Ontwikkelingsplan	90
11.3	Economische beleidsnotitie	91
11.4	Romte foar Kampearjen	92
11.5	Recreatieverblijven in bestaande objecten	94
11.6	Uitbreiden woonpercelen binnen de agrarische bestemming	95
11.7	Paardenbakken voor hobbymatig gebruik	95
11.8	Antennebeleid	96
11.9	Karakteristieke bebouwing	96
11.10	Afstemming bestemmingsplan Woudsend-Oost	99

12	Milieubeperkingen	101
12.1	Geluid	101
12.1.1	Wegverkeerslawaaï	101
12.1.2	Spoorweglawaaï	102
12.1.3	Industrielawaaï	103
12.2	Ecologie	104
12.2.1	Wite en Swarte Brekken	104
12.2.2	Aldegeaster Brekken e.o.	106
12.2.3	Snitsermar	107
12.2.4	Ecologische Hoofdstructuur	109
12.2.5	Overige natuurgebieden	110
12.2.6	Ganzenfoerageergebieden	111
12.3	Archeologie	111
12.4	Externe veiligheid	113
12.4.1	LPG-tankstations	115
12.4.2	Wegtransport gevaarlijke stoffen	116
12.4.3	Gasleidingen	117
12.5	Hoogspanningsleidingen	117
12.6	Waterparagraaf	118
12.7	Luchtkwaliteit	119
12.8	Bodem	120
12.9	Milieuzonering	121
12.10	Planmer-plicht	123
13	Uitgangspunten voor het bestemmingsplan	125
13.1	Algemene uitgangspunten	125
13.2	Agrarische bedrijven	127
13.3	Wonen	132
13.4	Niet-agrarische bedrijven	134
13.5	Recreatieve voorzieningen	135
13.6	Ecologie	138
13.7	Water en waterbeheer	140
13.8	Alternatieve energiebronnen	140
13.9	Retrospectieve toets	141
14	Planbeschrijving	143
14.1	Vormgeving van het plan	143
14.2	Inhoud bestemmingsplan	143
14.2.1	De verbeelding	144
14.2.2	De regels	144
14.3	Bestemmingsplanprocedure	150
15	Handhaving	153

Inleiding

De Wet ruimtelijke ordening (Wro) stelt dat om de tien jaar bestemmingsplannen vernieuwd dienen te worden. Nieuw beleid van hogere overheden, maar ook nieuwe ontwikkelingen binnen het plangebied kunnen op deze manier actueel worden gehouden in het ruimtelijke beleid van de gemeente.

AANLEIDING

Op 28 februari 2006 heeft de gemeenteraad krediet beschikbaar gesteld voor de herziening van het bestemmingsplan Buitengebied. Het doel van de herziening is voorzien in een beleidsregeling voor het buitengebied van de gemeente. De functionele en ruimtelijke situatie en de eventuele ontwikkelingsmogelijkheden zijn in deze planherziening volgens de huidige beleidsinzichten vertaald.

Het onderhavige bestemmingsplan vormt een herziening van de volgende bestemmingsplannen:

Bestemmingsplan	Vastgesteld	(Gedeeltelijk) Goedgekeurd
Buitengebied	19-11-1991	23-06-1992
Buitengebied Herziening art. 30	16-02-1993	01-10-1993
Buitengebied 2 ^{de} Partiële Herziening	13-07-1993	30-09-1993
Partiële Herziening Iendrachtsweg 4, IJlst	20-07-2000	20-11-2000
Partiële Herziening Geluidszone De Welle, Woudsend	16-05-2000	19-09-2000
Partiële herziening Geluidszone Sijperda, Heeg	27-11-2007	17-06-2008
Reg. Gebr. Bedr. Terr. Div. Plannen	24-06-1986	15-09-1986
Verspreide Bebouwing Buitengebied	17-10-1995	22-05-1996

De agrarische sector in Wymbritseradiel is in beweging. De verwachting is dat de sector zich in de toekomst voor het overgrote deel verder zal specialiseren in de grondgebonden melkveehouderij, waarbij bedrijven met 250 tot 300 melkkoeien geen uitzondering meer zullen zijn. Daarnaast zal een (beperkt) deel van de boeren inspelen op de mogelijkheden tot functieverbreiding.

TIJDEN VERANDEREN

De landbouw kreeg in het oude plan een relatief overheersende functie toebedeeld. Andere functies, zoals natuur, recreatie, ecologie, cultuurhistorie, water en dergelijke, manifesteren zich thans nog meer dan ten tijde van de ontwikkeling van het oude bestemmingsplan en zullen door de overheid als veel duidelijker randvoorwaarde bij de belangenafweging worden betrokken dan in het verleden.

Het vigerende bestemmingsplan Buitengebied uit 1991 heeft gedurende de planperiode goed voldaan. Het onderhavige plan sluit dan ook voor wat betreft de plansystematiek aan bij het vigerende plan. De beleidsruimte die wordt geboden, is gebaseerd op de uitgangspunten die zijn vastgesteld door de raad op 5 september 2006 in de notitie "Bestemmingsplan Buitengebied Kaderstel-

KARAKTER VAN HET PLAN

ling". Verder is het plan volkomen digitaal opgesteld. Hiermee wordt gehoor gegeven aan de oproep van 11 oktober 2005 van de Minister van VROM om alle nieuwe ruimtelijke plannen digitaal, uitwisselbaar en vergelijkbaar te maken en beschikbaar te stellen. Dit bestemmingsplan is conform de landelijke Standaard Vergelijkbare Bestemmingsplannen (SVBP 2006) opgesteld.

NIEUWE WETGEVING	Het voorontwerpbestemmingsplan werd nog op basis van de oude Wet op de Ruimtelijke Ordening opgesteld (WRO). Per 1 juli 2008 is de nieuwe Wro in werking treden. Dit heeft consequenties voor de opzet van de voorschriften (nu: regels) en de plankaart (nu: verbeelding) van het voorontwerpbestemmingsplan gehad. Onderhavig bestemmingsplan is bij het opstellen dan ook aan de nieuwe wetgeving aangepast.
INSpraak EN OVERLEGRESULTATEN	Het plan heeft in de periode van 30 mei 2008 tot 10 juli 2008 voor inspraak en overleg ter inzage gelegen. De resultaten van de inspraak en het overleg zijn in dit bestemmingsplan verwerkt. In de separaat bijgevoegde reactienota is ingegaan op de ingekomen reacties. De reacties hebben tot verschillende verbeteringen van het plan geleid, zowel op perceelsniveau als wat betreft verbeteringen van het voorgestelde beleid voor het gehele plangebied. De conclusie die op basis van de ingekomen reacties kan worden getrokken, is dat er in het algemeen kan worden ingestemd met de opzet van het plan.
INHOUD VAN HET PLAN	In de toelichting, op de verbeelding en in de regels is aandacht geschonken aan de volgende aspecten: - de feitelijke situatie in het plangebied (hoofdstuk 2 t/m 7), waarbij een overzicht is gegeven van de belangrijkste kenmerken en gebruiksfuncties van het plangebied; - het beleid van hogere overheden, waarbinnen het ruimtelijk beleid van de gemeentelijke overheid dient te passen (hoofdstuk 8 t/m 10); - de gemeentelijke voor het plangebied geldende ruimtelijke beleidsstukken (hoofdstuk 11); - de wettelijke kaders die mede bepalend zijn voor het ruimtelijke beleid van de gemeente (hoofdstuk 12); - het gemeentelijk ruimtelijk beleid voor het plangebied (hoofdstuk 13); - een toelichting op de juridische vertaling van dit beleid (hoofdstuk 14); - een toelichting op de wijze van handhaving van dit beleid (hoofdstuk 15). Bij de beschrijving van de feitelijke situatie is als eerste ingegaan op de beschrijving van het gebied, daarna op de in het gebied aanwezige functies en dan met name de ruimtelijk relevante aspecten van de verschillende gebiedsfuncties. Als laatste is ingegaan op milieuaspecten welke een ruimtelijke doorwerking hebben.

Landschappelijke kenmerken

2.1

Ontstaanswijze van de bodem

De wijze waarop de bodem is ontstaan, is in hoge mate bepalend geweest voor de wijze waarop de mens het gebied in gebruik heeft genomen en daarmee voor het landschap, zoals dat nu in de gemeente Wymbritseradiel aanwezig is.

Na de laatste ijstijd (ongeveer 10.000 jaar geleden) lagen in het gebied zandige afzettingen aan de oppervlakte. Naarmate de temperatuur steeg, smolt het ijs geleidelijk en rees de zeespiegel. De grondwaterstand in de toenmalige kustgebieden ging daardoor ook omhoog. Hierdoor trad onder andere in het huidige Wymbritseradiel veenvorming op (ongeveer 5.500 jaar geleden).

Via de mondingen van de rivieren kon de zee in het gebied doordringen. Langs de geulen en kreken werd zand en klei tijdens vloed landinwaarts getransporteerd. Op rustige plaatsen bezonk de klei en daar vormde zich na verloop van tijd een kleilaag op het veen. In de geulen zelf werd de klei weggeërodeerd en kon zich in plaats daarvan zavel en lichte klei afzetten. De zee overspoelde in bepaalde perioden het land (transgressie); in andere perioden lag het land door opslibbing hoger dan de zeespiegel. Afzettingen van de laatste twee transgressieperioden komen aan de oppervlakte voor.

In de één na laatste transgressieperiode (ongeveer 1.800 tot 1.400 jaar geleden) werd het gebied voor het eerst overstroomd en werd een laag knipklei afgezet. Het veen in het zuiden en de andere afzettingen in het noorden werden met een laag knipklei bedekt. Ongeveer 1.000 jaar geleden brak de zee opnieuw het land binnen, maar nu minder ver. Ditmaal vormde zich een grote zeearm, de Middelsee, die vanuit het noorden langs Leeuwarden en Sneek tot aan Bolsward het land binnendrong. Hierdoor werden grote delen van het kwelderlandschap aangetast. De bevolking is zich vanaf dat moment gaan beschermen door middel van bedijkingen. Daarmee begint de periode waarin de mens een toenemende rol speelt in de vorming van het landschap.

2 . 2

O c c u p a t i e g e s c h i e d e n i s

Ongeveer 2.000 jaar geleden woonden mensen in het noorden van het gebied op de hoog opgeslibde kwelders, vooral langs de toen aanwezige geulen en krekens. Men woonde op terpen; ontstaan door ophoging met huisvuil en kwelderzoden. De mogelijkheden voor bewoning in het zuiden van het gebied waren minder, omdat de kleilaag op het veen veel dunner was.

Gedurende de op één na laatste transgressie was bewoning onmogelijk. Daarna vestigden de bewoners zich op de nog boven de knipklei uitstekende terpen of wierpen nieuwe terpen op.

Door het ontstaan van de Middellzee werd het bewoonde gebied opnieuw bedreigd. Door de aanleg van dijken beschermde men zich hiertegen (ongeveer 1.000 jaar geleden). Rond 1200 na Chr. was het in dit gebied gelegen deel van de Middellzee geheel bedijkt.

Voor de bewoners van het land ten zuiden van de Middellzeedijken vormde het water echter ook van de andere zijde een gevaar. Ongeveer 1100 na Chr. ontstond de Zuiderzee. De westkust van Fryslân werd daarom bedijkt, maar de kwaliteit van deze dijken was niet erg hoog. Dit gegeven, samen met het feit dat in het lage Merengebied hoge grondwaterstanden voorkwamen, maakte de kans op overstromingen groot.

Men legde daarom tegen de zuidelijke waterkering van de Middellzee aandijkingen aan. De binnenpolders die zo ontstonden, heten de Hempolders. Verschillende Hempolders werden vanaf 1150 beschermd door één, van Sneek naar Tjerkwerd doorlopende dijk: de Hemdijk.

Wanneer het gebied ten zuiden van de Hemdijk ontgonnen is, is niet precies bekend. Waarschijnlijk is het gebied in de 12de eeuw vanaf een hogere zandrug (de zone Osingahuizen-Sandfirden) ontgonnen. Hierop zou ook de strokenverkaveling in dit gebied kunnen wijzen. Het onregelmatige verloop hiervan zou te wijten zijn aan overstromingen vanuit de Zuiderzee.

2 . 3

B e s c h r i j v i n g v a n h e t h u i d i g e l a n d s c h a p

LANDSCHAPSKAART

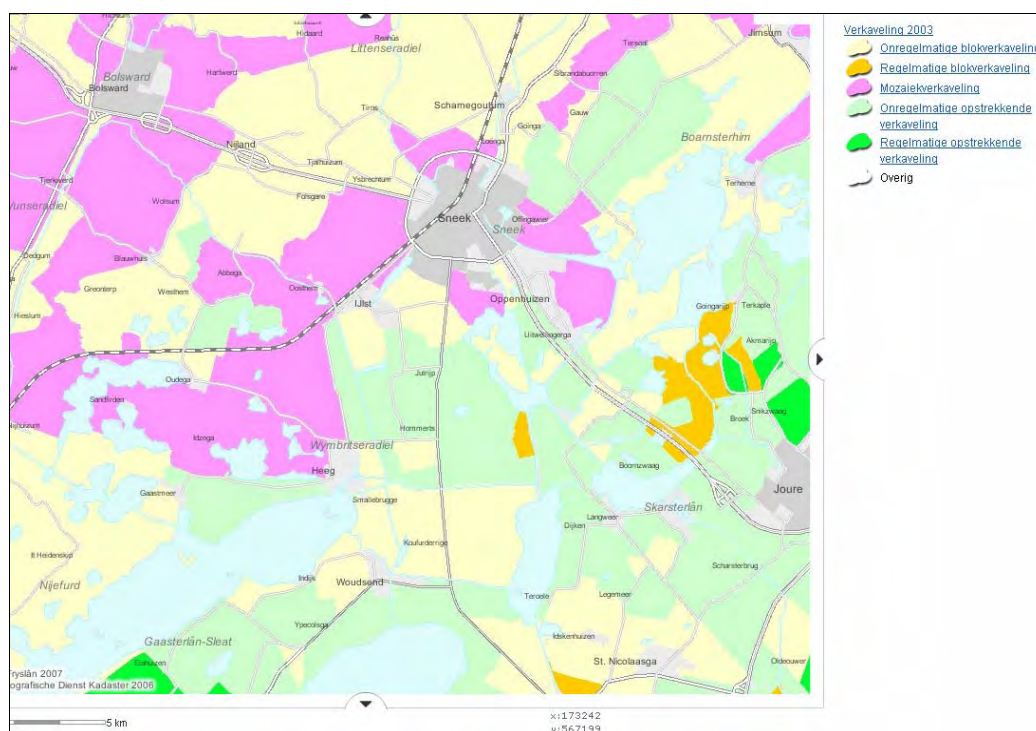
De gemeente hecht veel waarde aan de landschappelijke kwaliteit en identiteit van het buitengebied. Om een duidelijk overzicht te kunnen geven van de landschapskenmerken en cultuurhistorische elementen die in het plangebied voorkomen, is een landschapskaart opgesteld die als bijlage bij de planregels is gevoegd. Voor het opstellen van de landschapskaart zijn de begrenzingen en de belangrijkste kenmerken van de 4 landschapstypen van Wymbritseradiel als

basis genomen. Deze 4 landschapstypen zijn in deze paragraaf uiteengezet. De waardevolle cultuurhistorische elementen komen in §2.4 aan bod. De informatie over de aanwezigheid van de diverse cultuurhistorische elementen in het buitengebied en de bijbehorende beschrijving is voor het overgrote deel ontleend aan de cultuurhistorische waardenkaart van de provincie Fryslân.

In de gemeente Wymbritseradiel kunnen op basis van de ontstaanswijze en de ontwikkelingsgeschiedenis thans de volgende landschapstypen worden onderscheiden:

- Het Middelzeegebied;
- De Hempolders;
- Het Merengebied;
- Het voormalige Sensmeer.

Het huidige verkavelingspatroon in het gebied laat nu nog gedeeltelijk een duidelijk onderscheid tussen de verschillende landschapstypen zien.

Figuur 1. Verkavelingspatronen anno 2003
(Bron: Provincie Fryslân, 2009)

2.3.1

Het Middelzeegebied

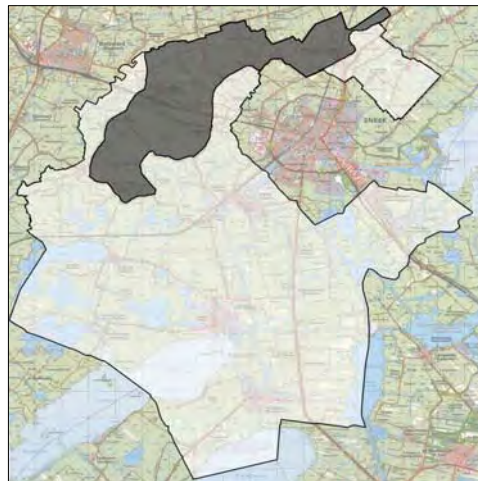
Het Middelzeegebied is een vrij jong landschap in Fryslân en ontstaan na verlanding en inpoldering van de voormalige Middelzee. De eerste inpolderingen van dit gebied met zware kalkrijke klei dateren uit de 13de eeuw. De oudste inpolderingen liggen ten zuiden van en rondom Nijland. De richting van de verkaveling geeft nu nog aan van waaruit de nieuwe polders in gebruik werden genomen.

BODEM, NEDERZETTING EN
ONTGINNING

Het noordelijk gelegen en veel smallere deel van de Middelzee is daarna ingepolderd. De strook was te smal om een nieuwe nederzetting te laten ontstaan en de verkaveling heeft een steeds wisselende richting.

De bodem van het betreffende gebied bestaat uit kleiafzettingen van de zee. Voor de vergaande uitbreiding van de Middelzee in de 12de eeuw werd het gebied bewoond. Men woonde toen op terpen. Het oprukkende water maakte bewoning later onmogelijk. In de 13de eeuw was echter een gedeelte van de voormalige Middelzee al zodanig opgeslibd en drooggevallen dat bewoning weer mogelijk was.

Ook werden na het jaar 1200, waarin de Middelzee in zijn grootste uitbreiding werd omdijkt, steeds nieuwe stukken van de Middelzee ingedamd. Het gebied werd vanuit de aan de rand gelegen dorpen in gebruik genomen en ook vanuit het nieuwe dorp Nijland. Het gebied rond Nijland was als eerste weer bewoonbaar.

Aan de gerichte blokvormige verkaveling is te zien dat dit gebied gedeeltelijk ontgonnen is vanuit de bestaande dorpen Folgare, Wolsum en Hartwerd, maar dat grote delen ook vanuit het nieuw gestichte dorp Nijland in gebruik werd genomen. Het gebied ten noorden van Tirns en ten noorden en ten westen van Scharnegoutum stond veel langer onder invloed van de zee en kon lange tijd slechts gebruikt worden als hooiland. Later ontstond hier een rechte blokvormige verkaveling met een wisselende richting.

LANDSCHAPSBEELD

Het Middelzeegebied is een open weidegebied waarbinnen weinig reliëf voorkomt. Een uitzondering wordt gevormd door de oude dijken (zoals de Tsjaerddyk) die vooral in het eerst ingepolderde gebied voorkomen. Ook aan de randen van het gebied zijn de dijken zeer opvallende elementen. De oudste inpoldering (de omgeving van Nijland) heeft een gerichte blokverkaveling. De later in gebruik genomen gebieden kennen een verkaveling in blokken zonder overheersende kavelrichting.

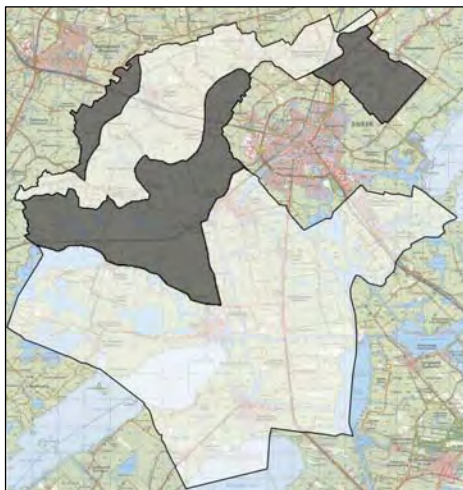
Langs dijken en wegen komt bebouwing voor, vooral in de omgeving van Nijland aan de Tsjaerddyk en de Jongedyk. Verspreid komen grote boerderijen voor; hun aantal is echter niet erg groot. Het gebied is redelijk ontsloten door een net van plattelandswegen. Voormalige dijken zijn meestal afgevlakt en soms in gebruik als weg (Tsjaerddyk, Jongedyk en de dijken aan de rand van het gebied). Ook hier doorsnijden de nieuwere infrastructurele werken (spoorlijn en de snelweg Sneek-Bolsward) de lokaal aanwezige patronen. Water is aanwezig in de vorm van vaarten en sloten.

Zowel vaarten als sloten doorsnijden het vlakke weidegebied en brengen een geleiding aan in het landschap. Vooral waar het water het schaars aanwezige microreliëf begeleidt (Tsjaerddyk) is sprake van een opvallend landschapselement. Opgaande beplanting is aanwezig bij boerderijen en plaatselijk langs wegen. De wegbeplanting bestaat dan uit els, wilg en/of essen, langs een entree van het dorp Scharnegoutum is een stuk laanbeplanting van es aanwezig.

2.3.2

De Hempolders

Aan de noord- en westzijde van de Middelzee lag het Friese Westergo. Ten zuiden van de Middelzee lag een gebied met knippige kleiafzettingen, dat al bewoond werd voor de bedijkingen. Als gevolg daarvan komen er veel terpen voor. Vooral na de inpoldering van de Middelzee kreeg dit gebied steeds meer problemen met de afvoer van overtollig water. Dit probleem werd nog eens versterkt door het water uit het aangrenzende Merengebied.

Door het opwerpen van binnendijken werden deze problemen opgelost en zo ontstond er ten zuiden van de voormalige Middelzee een aantal door dijken omgeven polders: de Hempolders.

Voor Wymbritseradiel zijn van belang:

- Skerhim en Raerderhim (ten noorden van Sneek);
- Skerwâlderhim en Riperahim (ten westen van Sneek);
- Ymswâlderhim en het gebied binnen de omdijk Oudega – Lytshúzen (de meest zuidelijke polders).

De laatste twee polders onderscheiden zich landschappelijk van de andere polders. De terpen en de terpdorpen ontbreken en ook de verkaveling en het bebouwingspatroon heeft sterke overeenkomsten met het Merengebied. Een derde belangrijke reden om deze polders bij het Merengebied in te delen, is de aanwezigheid van enige kleine meren binnen de dijken.

Het Hemmengebied heeft een knipklei-ondergrond, die is afgezet door overstromingen door de zee. Het deelgebied is relatief vroeg in gebruik genomen. Men woonde aanvankelijk op terpen en nam het land meestal in gebruik als weidegrond, omdat de zware slecht doorlatende klei zich niet goed leende voor akkerbouw. Later bedijkte men het land. Allereerst werd de Middelzee bedijkt, waar vervolgens aandijkingen tegenaan werden gelegd; de zogenaamde Hemmen.

BODEM, NEDERZETTING EN
ONTGINNING

Het Hemmengebied is een tamelijk open weidegebied met een onregelmatige blokvormige verkaveling. Boven Gauw en Goënga is de blokvormige verkaveling wat regelmatig. Rond Wolsum, Abbega en Oosthem is de onregelmatigheid juist heel duidelijk.

De dorpen zijn vaak terpdorpen en ook boerderijen liggen soms op terpen bijeen. Deze terpen zijn in het landschap nog herkenbaar. De verspreide bebouwing ligt vaak aan het water, dat vanouds de ontsluiting vormt van het gebied. Ook zijn huizen gebouwd langs, zeer opvallende elementen in dit landschap, de dijken.

Vooraf de Hemdijk die een aaneenschakeling is van de dijken van verschillende Hemmen is een markant element. Tot in de 19de eeuw werd deze nog onderhouden; het is dan ook de hoogste dijk in het gebied. Het kronkelige verloop, de smalle weg, het steile talud en de begeleidende sloot/sloten zijn in hun samenhang zeer waardevol.

Ook een aantal andere dijken is echter nog duidelijk aanwezig, zoals de oude Middelzeedijk en de dijken ten noorden van Blauwhuis en Oosthem. De samenhang met de naastgelegen sloten is van belang, omdat dijk en water elkaar als het ware versterken.

Wegen binnen het gebied liggen als vanouds op de smalle dijken. Op sommige plaatsen zijn later verbindingen gemaakt. Nieuwere infrastructurele werken zijn de spoorlijn Stavoren-Sneek-Leeuwarden en de snelweg Sneek-Bolsward (Rijksweg A7), die plaatselijk de oude patronen doorsnijden.

Vaarten, begeleid door verhoogde kaden, zijn hier talrijk. De Wimerts vormt als het ware een ruggengraat van het gebied, waarmee dorpjes en boerderijen door aftakkingen zijn verbonden (Abbega, Blauwhuis en Westhem). Bij Gauw en Goënga speelt de Snitser Aldfeart eenzelfde rol.

Ten zuiden van Oosthem ligt voorts het Easthimmer Mar. Een groter water waar aan de randen rietbegroeiing voorkomt. Binnen de Riperahim ligt het voormalige Uylkemeer (ten zuidwesten van Greonterp).

Opgaande beplanting is aanwezig in de vorm van erfbeplantingen en incidentele wegbepantingen. De wegbepanting in dit gebied bestaat meestal uit wat verspreide begroeiing van els, wilg of een enkele keer es. De weg Folgare-IJlst is vrij continu beplant met ruige soorten (vooral els). Ook de weg Sneek-Leeuwarden (N354) wordt begeleid door een vrij continue boombeplanting.

2 . 3 . 3

H e t M e r e n g e b i e d

Het noordelijke en bedijkte deel van het Merengebied is hiervoor al beschreven. Het is een gebied met kleinere meertjes en veel vaarten en watergangen. De meeste bebouwing staat aan de randen van het gebied. De verkaveling

bestaat uit een overwegend noord-zuid lopende strokenverkaveling. Een opvallende uitzondering in het gebied is het in 1633 drooggemalen Sensmeer bij Greonterp. Deze kleine droogmakerij heeft een rationele verkaveling en wordt in de hiernavolgende paragraaf behandeld.

Het gebied is een klei-op-zand-gebied. Op de zandondergrond werd vanaf circa 3000 voor Chr. veen gevormd. Er ontstond een dik veenpakket dat ongeveer 300 na Chr. ten gevolge van overstromingen door de zee met een dunne laag zwarte, kalkarme knipklei werd bedekt. Het water drong vanaf het noorden via IJlst naar Woudsend het land binnen. Restanten van deze voormalige zeearm zijn nog terug te vinden bij IJlst (It Sou) en bij Woudsend (De Ie).

BODEM, NEDERZETTING EN
ONTGINNING

Het Friese Merengebied was qua ontsluiting lange tijd aangewezen op het water. Door de hoge grondwaterstanden is het gebied ook pas laat (vanaf ongeveer 1000 na Chr.) in gebruik genomen. De natte grond werd opstrekkend verkaveld en als weiland en vooral hooiland gebruikt. De belangrijke rol van het water uitte zich onder andere in een op het water georiënteerde nederzettingvorm; het vaartdorp. Jutrijp, Hommerts, Oppenhuizen, Uitwellingergera en Gauw zijn van oorsprong vaartdorpen, waarbij bebouwing als een lint langs het water kwam te liggen.

Typerend is ook dat boerderijen die niet direct aan het water liggen een eigen opvaart kregen. Deze zijn vaak nog aanwezig. Door het belangrijker worden van het vervoer over land kregen de vaartdorpen steeds meer het karakter van wegdorpen.

De rol van de zandrug tussen Osingahuizen en Sandfirden is al genoemd als ontginningsbasis. Hierop liggen ook de nederzettingen Lytshúzen en Oudega. Oudega is als enige van deze reeks uitgroeid tot een dorp. Gaastmeer is van oorsprong een waterdorp, dat wil zeggen dat de verbindingen vrijwel uitsluitend werden gevormd door, al dan niet gegraven, watergangen.

Heeg en Woudsend zijn beide ontstaan op een zandopduiking aan het water. De dorpen zijn gegroeid door de handel als gevolg van hun ligging aan het water (scheepvaart, scheepsbouw en -reparatie, handel en visserij).

De kleilaag kan in het noorden van het Merengebied een dikte hebben van 40 centimeter. In het zuiden is deze laag vaak nauwelijks meer aanwezig. In de zone Osingahuizen-Oudega-Sandfirden ligt de zandondergrond relatief dicht aan de oppervlakte (minder dan 120 centimeter beneden maaiveld). Deze zandrug is een ontginningsbasis geweest van waaruit het omliggende land in gebruik is genomen.

Het betreffende gebied is een zeer open weidegebied met een opstreckende verkaveling. De richting van deze verkaveling staat doorgaans loodrecht op de ontginningsbasis. Het gebied Jutrijp-Hommerts-Oppenhuisen-Uitwellingerga heeft daardoor voornamelijk een oostwest-gerichte verkaveling, in de omgeving van Woudsend en Heeg is deze noordzuid-gericht. Buiten de dorpen komt relatief weinig verspreide bebouwing voor. Oudere boerderijen zijn van oorsprong via het water ontsloten (opvaarten), nu liggen ze vaak aan een insteekweggetje. Nieuwere bebouwing is veelal gelegen aan de nieuw aangelegde wegen (bijvoorbeeld ruilverkavelingswegen) en ook aan insteekweggetjes.

In het westelijke deel van het gebied liggen de dorpen en de meeste verspreide bebouwing op plaatsen waar op niet al te grote diepte zand in de ondergrond voorkomt. Dit betreft Oudega-Lytshúzen-Osingahuizen, Gaastmeer-De Burd-Heeg en Woudsend.

In het oostelijke deel ligt de bebouwing in langgerekte vaartdorpen, hoewel daar in recente tijden wegen de functie van het water hebben overgenomen. Dit betreft Jutrijp-Hommerts en Oppenhuisen-Uitwellingerga.

De belangrijkste infrastructurele verbindingen in het gebied zijn de Rijksweg A7 (Bolsward-Sneek-Joure), de weg Sneek-Lemmer (N354) en de spoorlijn Leeuwarden-Sneek-Stavoren. Dit zijn doorgaande verbindingen van bovengemeentelijk niveau. Daarnaast zijn er verbindingswegen tussen de verschillende dorpen en de in het kader van de ruilverkaveling aangelegde wegen ten behoeve van de ontsluiting van boerderijen en weilanden.

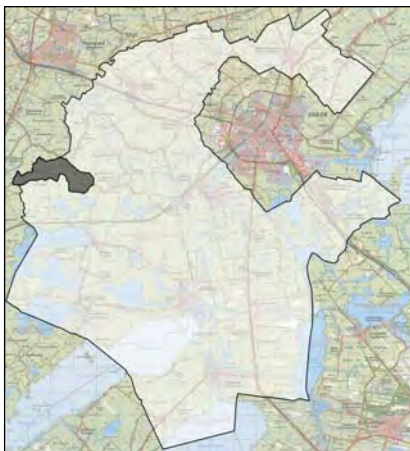
De wegen hebben doorgaans een vrij strak verloop, omdat het om recenter aangelegde wegen gaat, daar vervoer hier van oorsprong via het water plaatsvond. De waterrijkdom van het gebied is bijzonder groot. Er zijn vele meren, poelen en wielen. Daarnaast zijn er een groot aantal vaarten en natuurlijk de zeer regelmatig voorkomende kavelsloten. De oevers van de grotere wateren worden begeleid door verhoogde kaden. Een nieuw aangelegde waterweg is het Prinses Margrietkanaal en eveneens een deel van het Johan Frisokanaal. Opgaande beplanting komt in het gebied maar sporadisch voor. Langs waterkanten komen rietkragen voor en verspreid ook wilg en els.

Boerderijen hebben vaak wat erfbeplanting en enkele wegen zijn (gedeeltelijk) beplant. Zwaar en continu beplant, is de weg Sneek-Lemmer. De weg Osingahuizen-Oudega en Woudsend-Ypecolsga zijn afwisselend beplant met rijen populier en verspreide elzenbosjes.

Het overige en grootste deel van het Merengebied is een grootschalig landschap, waar het water in de vorm van grote en kleine meren en in de vorm van vaarten en sloten domineert.

2 . 3 . 4

H e t   v o o r m a l i g e   S e n s m e e r

Het voormalige Sensmeer is een droogmakerij ten noorden van Greonterp.

De bodem van dit voormalige meer bestaat uit kleigrond en is vanaf de 17de eeuw als weidegrond in gebruik genomen. Opvallend is nog het hoogteverschil ter plaatse van de voormalige meeroever.

BODEM, NEDERZETTING EN
ONTGINNING

Tot 1633 lag ter plekke van de huidige droogmakerij nog een meer. Aan de zuid-

rand hiervan lag het dorpje Greonterp. Toen het meer werd bedijkt en drooggelegd, werd het land in een strakke rechthoekige verkaveling in gebruik genomen. Een rechte weg ontsloot het land. Aanvankelijk was er geen bebouwing; later werden langs deze weg wat boerderijen gebouwd en aan de oostrand ontstond het dorp Blauwhuis.

Het voormalige Sensmeer is te typeren als een tamelijk open, rechthoekig en planmatig ingedeeld gebied, dat lager ligt dan de omgeving. De randen van het voormalige meer steken duidelijk boven de meerbodem uit en vormen markant microreliëf.

LANDSCHAPSBEELD

Aan de zuidrand loopt, begeleid door kaden, een vaart. Dit slingerende water scheidt de hoger en de lager gelegen weilanden en omringt het dorp Greonterp. Bepanting komt slechts sporadisch voor bij de geringe verspreide bebouwing die er is.

2 . 4

C u l t u u r h i s t o r i s c h e   e l e m e n t e n

Verdwenen eendenkooi

In Wymbritseradiel wordt een verdwenen eendenkooi aangetroffen bij De Kûfurd. Een eendenkooi bestaat uit een waterplas (de zogenoemde kooiplas) met één of meerdere bochtige, smal toelopende sloten (vangpijpen genoemd) en omringd door rietschermen. Met behulp van tamme eenden (staleenden) of talingen werden wilde eenden, smienten en talingen naar de kooiplas gelokt en vervolgens in de vangpijpen gevangen. Het hoog opgaande kooibos rondom de kooiplas vormde een markant element in het open landschap. Veel boeren hadden als nevenactiviteit een kooi in de nabijheid van hun boerderij. Fryslân telde ooit naar schatting tussen de 150 en 299 eendenkooien en zogeheten 'hurden' (kooien met één vangpijp). Lage hooilanden met venige gronden in

afgelegen delen van de dorpsgebieden leenden zich goed voor de vestiging van eendenkooien.

Kloosterterrein

In de gemeente vindt men oude kloosterterreinen in IJlst en Woudsend en in het plangebied tussen Oudega en Heeg en ten noordwesten van Scharnegoutum.

De landschapskaart bevat informatie over de plaatsen waar kloosters hebben gestaan, de zogenoemde kloosterterreinen. Toen de kloosterbezittingen in het kader van de reformatie in 1580 door de provinciale overheid in beslag werden genomen, werd zij eigenaar van naar schatting één vijfde deel van de cultuurgronden in Fryslân. Na 1580 zijn de kloostergebouwen grotendeels gesloopt. De kloosters hebben grote invloed gehad op de politieke en economische geschiedenis van het laatmiddeleeuwse Fryslân. De oudste en grotere abdijen ontstonden vanaf de tweede helft van de 12de eeuw en behoorden behalve tot de traditionele Benedictijner orde met name tot een tweetal betrekkelijk recente kloosterorden, te weten de Cisterciënzers en de Premonstratenzers. Naast deze 'rijke orden', waar slechts rijken zich als kloosterling konden inkopen om er in armoede hun verdere leven door te brengen, kwamen ook zogeheten mendicanten- of bedelordekloosters tot ontwikkeling in Fryslân. Deze kloosters konden slechts in of in de nabijheid van grotere bevolkingsconcentraties gedijen, bijna uitsluitend in of nabij de Friese steden. Dominicaner en Franciscaner kloosters en Franciscanessen waren bijvoorbeeld onder andere gevestigd in of nabij Bolsward (ca. 1280) en ook Sneek (1462). De jongere, in de 15de en 16de eeuw gestichte, kloosters bereikten niet meer het aanzien, de omvang en de welvaart van de oudere, temeer daar Fryslân in zekere zin reeds verzadigd was met deze geestelijke instellingen.

Restanten buitenplaatsen

In de gemeente Wymbritseradiel worden restanten van buitenplaatsen aangetroffen in Hommerts, Oppenhuizen en Oudega en nabij Abbega, Gauw, Goënga, Heeg en Nijland.

Een versterkt stenen huis of stins werd in de middeleeuwen bewoond door hoofdelingen. De stinzen waren aanvankelijk stenen torens die vaak op een kunstmatig heuveltje stonden, een zogeheten stinswier. Met de komst van een centraal gezag onder Georg van Saksen kwam een einde aan de vetemaatschappij en de onderlinge oorlogen van de hoofdelingen en daarmee verloren stinzen hun nut. Veel stinzen werden gesloopt of omgebouwd tot riante, voorname woningen: de staten. Vooral deze stinzen en staten zijn als restanten buitenplaats¹ in beeld gebracht. De spreiding van de buitenplaatsen weerspie-

---

¹ De toevoeging 'restanten' wijst op het feit dat weliswaar de meeste adellijke woningen verdwenen zijn, maar zich desondanks ter plekke bouwrestanten in de bodem kunnen bevinden. Bestaande buitenplaatsen zijn ingedeeld onder de rijksmonumenten en de jongere bouwkunst.

gelt in belangrijke mate de bevolkingsdichtheid en -spreiding tijdens de late middeleeuwen, maar ook de daarmee samenhangende economische ontwikkeling. Zo zijn veel buitenplaatsen onder andere te vinden op de kwelderwallen langs de Middellzee. Onder een buitenplaats wordt verstaan: een landhuis met bijgebouwen en toebehoren in een formele aanleg of in een landschapspark, waarin huis en park een ondeelbaar geheel vormen.

Verdwenen sluizen

Sluizen, of zijlen, zijn kunstmatige waterlozingspunten en punten voor watertoevoer. De bouw ervan hing samen met het afsluiten van gebieden van het boezem- of zeewater door middel van dijken. De Friese boezem is aanvankelijk waarschijnlijk één stelsel geweest van met elkaar in verbinding staande wateren, maar vanaf de late middeleeuwen begon men scheidingen aan te brengen door middel van sluizen en werd de boezem in kleinere boezems verdeeld. Er worden drie verschillende typen sluizen onderscheiden, waarvan er twee typen voorkwamen in de gemeente Wymbritseradiel, te weten de kokersluis of pomp en de zijl of uitwateringssluis. Alle op de landschapskaart aangegeven sluizen zijn thans verdwenen.

De passage van water door barrières als dijken heeft de aanleg van kunstwerken noodzakelijk gemaakt. De oudste vorm daarvan is de zogeheten pomp of kokersluis geweest. Deze sluis bestaat uit een beweegbare klep in een houten koker, die zich bij hoge waterstanden buiten het bedijkt gebied door de druk van het water automatisch afsloot.

KOKERSLUIJ OF POMP

Uitwateringssluizen dienen om boezemwater te lozen op de zee. De belangrijkste uitwateringssluizen lagen langs de kust.

ZIJL OF UITWATERINGS-
SLUIS

Tolhuizen

Het is in de 19de eeuw, en gedeeltelijk in de periode daarvoor, dat op een groot aantal interlokale wegen tol wordt geheven. Dit vond plaats om de kosten van de aanleg, het onderhoud en het garanderen van de veiligheid op (vaar-)wegen te kunnen bekostigen. Wegen waren verdeeld in tracés die werden begrensd door een tolboom of tolhek bij een tolhuis (tolgaarderwoning). Voor de passage van personen en goederen diende de tol te worden afgedragen aan de tolgaarder. De bijbehorende tolhuizen hebben een kenmerkende T-vormige plattegrond, waarbij de uitbouw haaks op de weg door de zijramen zicht bood op het naderend verkeer. De tolwegen verdwenen geleidelijk aan met de invoering van de wegenbelasting in 1927. Een aantal van de karakteristieke tolhuizen is echter blijven staan. Op verschillende plaatsen in de gemeente worden nu nog voormalige tolhuizen aangetroffen, zoals op de wegen nabij Heeg, Hommerts, Nijland, Scharnegoutum en Woudsend.

Verlaten kerkhof

In de gemeente ligt tussen Hommerts en Uitwellingerga een verlaten kerkhof. Tevens is nabij Oudega een verlaten kerkhof gelegen, dat ook wel het 'Joadsk Tsjerkhôf' (Joods Kerkhof) wordt genoemd. Op enkele honderden meters hier-

vandaan lag van 1463 tot 1580 het nonnenklooster Nazareth. Volgens overlevering werden zwervers, die in het klooster werden opgevangen en daar stierven, op het Joadsk Tsjerkhōf begraven.

Het kerkhof waarvan de oorspronkelijke nederzetting is verdwenen of verplaatst, wordt een 'verlaten kerkhof' genoemd. Het gaat hier om zowel kerkhoven die nog zichtbaar zijn als kerkhoven die verdwenen zijn of waarvan de ondergrond nog restanten van graven en eventueel kerkresten en zerken bevat. Oude kerkhoven zijn thans vooral van belang voor het reconstrueren van de bewoningsgeschiedenis van Fryslân, omdat deze meer informatie verschaffen over vroegere vestigingsplaatsen van nederzettingen. De meeste verlaten kerkhoven bevinden zich in (voormalige) veengebieden.

Rijksmonumentale gebouwen en bouwwerken

Rijksmonumenten² zijn monumenten die beschermd zijn op grond van de Monumentenwet 1988. Volgens deze wet wordt onder een monument verstaan:

- alle vóór tenminste vijftig jaar geleden vervaardigde zaken die van algemeen belang zijn wegens hun schoonheid, hun betekenis voor de wetenschap of hun cultuurhistorische waarde;
- terreinen die van algemeen belang zijn wegens daar aanwezige zaken als hiervoor bedoeld.

In het plangebied komen enkele bouwwerken voor die als Rijksmonument worden aangeduid. Dit zijn de volgende bouwwerken:

- Klokkenstoel, Indijk;
- Klokkenstoel, nummer 14 te Ypecolsga;
- Klokkenstoel, Klokhúsdyk 8 te Idzega;
- Klokkenstoel, nummer 1 te Smallebrugge;
- Agrarisch gebouw, nummer 15 te Ypecolsga;
- Agrarisch gebouw, nummer 16 te Ypecolsga;
- Agrarisch gebouw, nummer 39 te Koufurderrige;
- Kerk, Tsjerkegrêft 7 te Tjalhuizum;
- Twee Amerikaanse windmolens (aan de Dolte/Sjuwedyk) nummers 515180 & 515186 te Uitwellingerga;
- De Geauwpoldermolen (Geau's Mole) aan de Modderige Geau (rijksmonumentnummer 39810) te Uitwellingerga/Oppenhuizen;
- Boerderij, Ruterpolderwei 3 te IJlst;
- Hoek Twiska-Hissedyk onder Abbega: elektriciteitshokje met bovengrondse leidingen naar gemaaltje Hissespoel;
- Dorismolen aan de Aldegeaster Brekken.

---

² De landschapskaart bevat de monumenten op de peildatum 1-1-2001 (van de voorlopige monumentenkaart). Dit betekent bijvoorbeeld dat rijksmonumenten die na deze datum zijn aangewezen niet in de kaart zijn opgenomen.

Jongere bouwkunst (1850-1940)

De gebouwen en objecten die onder deze noemer vallen, zijn tijdens het Monumenten Inventarisatieproject (MIP) verzameld. Dit landelijke project is uitgevoerd tussen 1987 en 1994. Het doel van dit project was het inventariseren van jongere bouwkunst en stedenbouw uit de periode 1850-1940 om een overzicht te verkrijgen van de ontwikkelingen die in die periode op deze terreinen hebben plaatsgevonden. Het MIP is uiteindelijk opgevolgd door het Monumenten Selectieproject (MSP).

Tijdens dit project zijn uit de inventarisatie van het MIP objecten geselecteerd die in aanmerking komen voor bescherming op grond van de Monumentenwet. De jongere bouwkunst in het plangebied betreft religieuze gebouwen, boerderijen, molens, bedrijven, woningen en overige objecten.

Terp

In Wymbritseradiel liggen nog tal van terpen in het Middelzeegebied en enkele in de Hempolders. Van de bronstijd tot ongeveer 1200 na Chr. bestond een groot deel van de huidige provincies Groningen, Fryslân en Noord-Holland uit uitgestrekte kwelders, afgewisseld door meren en veenmoerassen. Grote delen van dit landschap stonden in verbinding met zee. Ter bescherming tegen overstromingen werden kunstmatige heuvels opgeworpen. Deze heuvels worden in Fryslân terpen genoemd (in Groningen wierden). De terpen werden opgehoogd en steeds groter, zodat er ook kerken en dorpjes op konden worden gebouwd. Nog steeds is in veel dorpen te zien dat deze zijn ontstaan als terpdorp. Het woord 'terp' is afgeleid van het oud-Friese woord voor dorp. Vanaf ongeveer 1100 na Chr. zijn er in het terpengebied kerken gebouwd. De eerste kerken bouwde men van blokken tufsteen of graniet die uit de Eifel werden ingevoerd. Vanaf 1250 werden bakstenen gebruikt. Als regel werd de kerk op het hoogste punt van de terp gebouwd, zodat deze beschermd was tegen de stormvloed. Als het hoogste punt al bebouwd was, kreeg de kerk een eigen terp naast het dorp.

Totdat er in de middeleeuwen dijken werden gebouwd om de zee buiten te houden, bleven de terpbewoners op de terpen wonen.

Amerikaanse windmotor

Omstreeks 1900 deed de Amerikaanse windmolen of windmotor zijn intrede in Nederland. Dit relatief goedkope molentype kon door één boer worden onderhouden. Veel traditionele houten watermolens werden daarom vervangen door deze windmotoren. Het overgrote deel van de zeker duizend Amerikaanse windmotoren in Nederland stond in Fryslân. Hiervan zijn er thans nog ruim 50 over. De meeste hiervan zijn of worden nu beschermd op grond van de Monumentenwet. Ten oosten van Uitwellingerga staan aan de Sjuwedyk twee Amerikaanse windmotoren die beide aangewezen zijn als Rijksmonument.

Bestaande en verdwenen molens

Als belangrijke cultuurhistorische bouwwerken dienen de verschillende karakteristieke molens te worden genoemd. Van de vijf grote werkende klassieke molens in Wymbritseradiel staan er twee in het buitengebied. Beide molens

zijn van het type spinnenkop. Aan de Aldegeaster Brekken staat de polderwatermolen Doris Mooltsje. Aan de Modderige Geau nabij Uitwellingerga/Oppenhuizen staat de Geeuwpoldermolen (of Geau's Mole).

In de nabije toekomst zal De Himmolen (type spinnenkop), aan de oude rondweg van Sneek, naar een nieuwe locatie aan het fiets- en voetpad langs de Geau tussen IJlst en Sneek worden verplaatst.

Voor de verdwenen molens³ in het buitengebied van Wymbritseradiel geldt dat dit allemaal watermolens zijn geweest. In de bebouwde kom stonden ook industriemolens en korenmolens waarvan sommige (zoals de houtzaagmolen De Rat in IJlst) nog steeds bestaan. Een watermolen is een molen die dient om water te verplaatsen van gebieden met een lager waterpeil naar gebieden met een hoger waterpeil. Waar het water niet op een natuurlijke wijze kan toe- of afvloeien was namelijk kunstmatige bemaling nodig. De aanleg van dijken en vooral het ontstaan van afgescheiden gebieden met een eigen waterhuishouding, de zogeheten polders, vormden een belemmering voor een vrije afstroming. Het wateroverschot kon in die gebieden niet zonder hulpmiddelen op het erlangs lopende boezemwater worden uitgeslagen.

Dijken

Een dijk is in essentie een opgeworpen (meestal) aarden wal die dienst doet als waterkering. In de Friese bedijkingsgeschiedenis wordt onderscheid gemaakt in een zestal chronologische bedijkingsfasen. Bij de bedijkingen verschoof het accent gaandeweg van een defensieve naar een offensieve aanpak. Afgezien van de dijkjes die slechts één of enkele gebruikskavels beschermden uit de eerste fase (in de Romeinse tijd) kan worden gesteld dat de belangrijkste doorlopende waterkeringen dateren uit de Middeleeuwen. De introductie van dergelijke bedijkingen maakte het opwerpen van terpen goeddeels overbodig. In de vroegmoderne tijd (de periode 1500-1750) werden de laatste zeeboezems door middel van afsluitdijken van de zee afgesloten (in zeker opzicht werd deze wijze van bedijken afgerond met de afsluiting van de Lauwerszee in mei 1969). Naast het tijdstip van aanwezigheid zijn ook een achttal verschillende dijken te typeren. In Wymbritseradiel betreft dit hemdijken en voormalige zeedijken.

Wegen

Wegen en met name bestrate wegen, waren in het verleden schaars. Het vervoer ging met name over onverharde paden door de landerijen en vooral over het water. De wegen – aanvankelijk onverhard, later verhard met puin (ook wel met macadam) en nog weer later verhard met een klinkerbestrating – volg-

---

³ De informatie omtrent verdwenen molens is gebaseerd aan de hand van de vergelijking tussen topografische kaarten van rond 1850 en 2000. Watermolens die voor 1850 zijn verdwenen of molens die tussen de twee cartografische opnames hebben bestaan, komen hierdoor niet in beeld. De bestaande molens zijn opgenomen in de bestanden van rijksmonumenten en jongere bouwkunst.

den voornamelijk de hogere delen in het terrein en uiteraard de dijken. In de lagere delen van Fryslân als ook in het nieuw aangewonnen land (de Nieuwlanden) liepen veel wegen dood op wateren en waren zij in gebruik als mied- of hooiwegen. Fryslân telt nog verschillende dorpen aan doodlopende wegen, zoals in Wymbritseradiel de dorpen Smallebrugge en Gaastmeer. Een substantiële verbetering van de interlokale verbindingen in Fryslân kwam net als elders in Nederland met de aanleg van een net van rijkswegen vanaf de jaren 1820. Leeuwarden kreeg verharde wegen als verbinding met Harlingen, Groningen, Overijssel en voorts met Sneek, dat zuidwaarts door middel van een rijksweg met Lemmer werd verbonden (de zogenaamde rijksstraatwegen). In aansluiting daarop liet het provinciaal bestuur vanaf 1842 een groot aantal interlokale wegen aanleggen. Het zijn deze wegen met de rijkswegen die voor een belangrijk deel het nog altijd bestaande wegenpatroon in de provincie bepalen. De komst van de auto, de bus en de voltooiing van de Afsluitdijk in 1932 vormden de opmaat voor een naoorlogse periode waarin het doorgaande wegnnet gaandeweg wordt aangepast aan het snelverkeer. Een van de belangrijkste snelwegen werd de in fasen sinds februari 1938 geopende A7 (de voormalige Rijksweg 43), die van de Kop van de Afsluitdijk over Bolsward, Sneek, Joure, Heerenveen en Drachten richting Groningen loopt. Onverharde wegen zijn er in Fryslân, een enkele uitzondering daargelaten, nauwelijks meer.

Jaagpaden of trekwegen

Jaagpaden of trekwegen waren oorspronkelijk bedoeld om binnenschepen voort te trekken. In het begin door mankracht, later door trekdieren. Het stelsel van kanalen en gekanaliseerde waterwegen met jaagpaden op de kruin van de dijk kwam tot volle ontwikkeling in de 17de en 18de eeuw. Het verschil tussen een jaagpad en een trekweg ligt in de breedte van het dwarsprofiel van het begaanbare deel langs de waterweg. Langs de paden in Fryslân staan op sommige plaatsen nog rolpalen om een schip door een bocht of uit de monding van een haven te trekken.

Spoorweg

De trein deed in 1863 zijn intrede in Fryslân. In de jaren 1883-1885 werd een spoorweg geopend tussen Leeuwarden, Sneek en Stavoren die door middel van een bootverbinding met Enkhuizen aansluiting gaf op het Noord-Hollandse net. Dit oudste deel van het spoorwegnet is nog altijd in gebruik voor het personenvervoer en gedeeltelijk ook het goederenvervoer.

Tramweg

In oktober 1880 kwam de eerste (paarden)tramverbinding in Fryslân tot stand. Spoedig werden stoomtramlijnen geopend die vrijwel alle hoeken van Fryslân met elkaar in verbinding brachten en een welkome aanvulling vormden op het spoorwegnet. Er kwam onder andere een verbinding tot stand tussen Harlingen en Sneek (via Bolsward), die langs Nijland door de gemeente Wymbritseradiel liep. Landelijk gezien bleef het tramnet uiteindelijk echter beperkt tot Fryslân, met enkele vertakkingen naar de omliggende provincies. De goederen-

diensten op de laatste tramlijnen (waaronder Sneek-Bolsward) werden in juni 1968 gestaakt. Het personenvervoer werd al in oktober 1947 geannuleerd. De concurrentie van de flexibeler autobus en de vrachtwagen heeft deze wijze van vervoer uiteindelijk de das omgedaan. Verspreid over Fryslân staan nu nog enkele oude tramstations en -loodsen. De meeste tramwegen zijn in of langs bestaande wegen aangelegd, maar plaatselijk werd ook voorzien in geheel nieuwe tracés. Gedeelten van de voormalige tramlijnen zijn thans als fietspaden in gebruik en de restanten van de eigenlijke tramsporen zijn in de jaren '70 van de vorige eeuw opgeruimd.

Historische voetpaden

De aanwezigheid van historische voetpaden (kerk- en voetpaden) hangt oorspronkelijk nauw samen met het bewoningspatroon. Vorm en plek van de nederzetting en het verkavelingspatroon waren doorgaans bepalend voor het tracé van de paden. In de kleigebieden was dat de verspreide bewoning op terpen. Veel dorpen misten een bebouwde kern, maar hadden daarentegen wel een kerk, die vanuit alle windstreken bereikbaar moest zijn. In de kleistreken naderen per dorpsgebied verschillende paden op de kerk met zijn kerkhof toe. Opmerkelijk zijn de smalle circa 30 centimeter brede paden die aanvankelijk onverhard waren en later verhard werden met de bekende gele Friese baksteen, uiteindelijk gevolgd door een verharding van beton. De passage van sloten vond plaats via vlonders, betonnen brugjes (met één leuning) of een dam met omstap. In de laagveengebieden zijn de paden veel dunner gezaaid dan op de klei en liggen deze dikwijls op polderkaden langs de bredere wateren. In de 20ste eeuw is er een groot aantal paden bijgekomen, waaronder fietspaden. De ruime toepassing van het middel der ruilverkaveling ten behoeve van cultuurtechnische verbeteringen heeft na 1970 geleid tot de aanleg van honderden kilometers nieuwe fietspaden in alle delen van de provincie. In bepaalde gevallen werd daarbij gebruik gemaakt van bestaande voetpaden, soms ging men ook over tot de herbestrating van oude trekwegen en jaagpaden.

De traditionele paden verloren hun functie met de opkomst van het gemotoriseerde verkeer. In een aantal gevallen valt het tracé van een oud pad samen met die van een recente verharde weg en daarmee accentueert een dergelijke weg geografisch gezien een oude verbindingssas. Een andere ontwikkeling die maakte dat paden hun functie verloren, is de aanleg van nieuwe verkeerswegen en soms wateren, waardoor veel oude voetpaden en voetveren (pontjes) doorsneden raakten en hun functie verloren.

Kanalen en vaarten

Tot en met de eerste helft van de 20ste eeuw vond het meeste transport in Fryslân plaats over het water. Die wateren hadden enerzijds gedeeltelijk een natuurlijke oorsprong en werden verbeterd door kanalisatie, waarbij de waterloop werd rechtgetrokken en uitgediept. Anderzijds vond het transport plaats over geheel gegraven wateren, de kanalen. Het vaarwegenstelsel was wijdvertaakt en vrijwel alle Friese dorpen waren over het water bereikbaar, soms rechtstreeks, maar meestal via een opvaart die het dorp toegang verschafte

tot het kanalenstelsel. Vaarwegen kunnen worden onderverdeeld in verschillende vaarten. In Wymbritseradiel betreft dit zeilvaarten en trekvaarten. Veel zeilvaarten en trekvaarten werden gegraven met gebruikmaking van bestaande natuurlijke wateren en sloten.

Zeilvaarten werden gebruikt voor het vervoer van goederen en mensen door middel van zeilschepen. Het vervoer van vracht (granen, aardappelen, vee, turf, terpaarde, bouwmaterialen) vond tot in de 20ste eeuw voornamelijk per zeilschip plaats, vaak in de vorm van beurtdiensten. In eerste instantie dienden alle wateren in Fryslân de natuurlijke afwatering. Om de afwatering te verbeteren werd al in een vroeg stadium begonnen met het graven van sloten. Naderhand kwamen er ook bredere kanalen ten behoeve van de ontwatering van grotere gebieden en voor het vervoer over water. Vaak dienden de bredere rechte vaarten tevens als begrenzing van dorpterritoria en verkavelingsblokken, zoals de Wimerts. De brede vaarten dienen samen met de meren ook als boezem (opbergplaats van overtollig water).

ZEILVAARTEN

Trekvaarten zijn kanalen die zijn voorzien van een pad of weg op één van de oevers. Op dit jaagpad of deze trekweg liep het paard die de trekschuit met een touw (de zogenoemde jaaglijn) vooruittrok en de jager die het paard mende. Soms werd de schuit voortgetrokken door de schipper zelf of een familielid. De meeste trekvaarten waren oorspronkelijk zeilvaarten. De eerste trekvaart in Fryslân werd geopend in 1646. Daarna kwam een stelsel van trekvaarten tot stand waarbij ook nieuwe trekvaarten werden gegraven, zoals de Snitser Trekfeart of De Swette bij Scharnegoutum.

TREKVAARTEN

Natuurlijke waterlopen

In eerste instantie dienden alle wateren in Fryslân de natuurlijke afwatering of maakten er althans onderdeel van uit. Rivieren, natuurlijke geulen en prielen, zeearmen en meren behoorden ertoe. Deze wateren met een natuurlijke oorsprong zijn opgenomen op de landschapskaart. Dit geldt voor zowel de nog bestaande als de inmiddels verdwenen waterlopen in de gemeente. Om de afwatering en de mogelijkheden voor transport te verbeteren zijn veel natuurlijke waterlopen in de loop der tijd gekanaliseerd.

Droogmakerijen

Een droogmakerij is een polder die is ontstaan door het droogleggen van een door de natuur dan wel turfwinning (of zelnering⁴) gevormd meer. Van de droogmakerijen in Hollandse zin, compleet met een ringvaart (waarop het water met behulp van molens werd uitgeslagen) en een geometrische indeling, zijn in Fryslân slechts enkele voorbeelden aan te wijzen. Deze zijn qua oppervlakte bovendien veel kleiner dan de Hollandse tegenhangers. Een beperktere kapitaalvoorziening, een geringere druk op de cultuurgrond, maar ook de wijd-

---

⁴ Het winnen van zout uit zouthoudend veen.

verbreide aanwezigheid van zandbodems maakten de droogmakerijen in Fryslân tot een veel minder algemeen en kleinschaliger verschijnsel. Vanaf 1613 werden veel meren met behulp van een octrooi van de Staten van Friesland drooggelegd. Het Sensmeer is een dergelijk in 1632 drooggelegd meer. De omslag van de agrarische conjunctuur leidde echter tot een dieptepunt in de droogmakerijen tussen 1670 en 1760. De meeste voormalige plassen en meertjes die op de landschapskaart ten zuiden van het voormalig Sensmeer als droogmakerij worden aangeduid, zijn dankzij een verbeterde bemaling in de directe omgeving of door aftapping drooggevalen.

Beschermde stads- en dorpsgezichten (buiten het plangebied)

Op grond van artikel 35 van de Monumentenwet 1988 kunnen gebieden worden beschermd als 'beschermd stads- of dorpsgezicht'. De wet verstaat onder stads- of dorpsgezicht: "groepen van onroerende zaken die van algemeen belang zijn wegens hun schoonheid, hun onderlinge ruimtelijke of structurele samenhang dan wel hun wetenschappelijke of cultuurhistorische waarde en in welke groepen zich één of meer monumenten bevinden". De ministers met de portefeuille cultuur en ruimtelijke ordening hebben gezamenlijk de beschermde stads- en dorpsgezichten aangewezen. Bij de aanwijzing van een beschermd stads- of dorpsgezicht behoort een kaart, waarop de begrenzing van het gebied is aangegeven, en een toelichting. Voor deze gebieden is door de gemeente een bestemmingsplan gemaakt voor het betreffende gebied dat recht doet aan de bijzondere karakteristieken. De kernen Heeg, IJlst, Nijland en Woudsend zijn aangewezen als beschermd stads- of dorpsgezicht.

H e t   n a t u u r l i j k e m i l i e u

3

3 . 1

I n l e i d i n g

In dit hoofdstuk zijn de belangrijkste natuurlijke milieutypen in de gemeente Wymbritseradiel beschreven. De beschrijving van de milieutypen is gebaseerd op een voor dit bestemmingsplan uitgevoerd ecologisch onderzoek (Ecostructuurmethode Wymbritseradiel, BügelHajema Adviseurs, 2007). Daarbij is onderscheid te maken in natuurterreinen en overige delen van het landelijk gebied met natuurlijke kwaliteiten. In de natuurterreinen zijn de natuurlijke kwaliteiten min of meer geconcentreerd aanwezig en is de menselijke invloed ondergeschikt aan de natuurlijke ontwikkelingen. In het overige landelijke gebied is veelal sprake van de omgekeerde situatie. Het agrarische gebruik domineert, maar er kunnen tevens natuurlijke kwaliteiten voorkomen, vooral langs sloten, bermen en dergelijke. Deze natuurlijke elementen vormen in samenhang met de natuurterreinen ecologische verbindingzones, die van belang zijn voor uitwisseling van soorten tussen de natuurterreinen.

3 . 2

B e t e k e n i s   v a n   d e   g e b i e d s b e s c h e r m i n g

De volgende typen beschermde gebieden worden in Nederland onderscheiden:

Natura 2000-gebieden

Dit zijn de Vogel- en Habitatrichtlijngebieden, ook wel speciale beschermingszones genoemd. In het plangebied zijn als Natura 2000-gebieden aangewezen:

- Witte en Zwarte Brekken en Oudhof (Wite en Swarte Brekken en Aldhōf);
- Oudegaasterbrekken e.o. (Aldegeaster Brekken e.o.);
- Het gebied nabij het Sneekermeer (Snitsermar).

Beschermde Natuurmonumenten

Voorheen waren dit de beschermde Natuurmonumenten en Staatsnatuurmonumenten. Met ingang van de herziene Natuurbeschermingswet (Nbw) is dit onderscheid vervallen. Bovendien komt de status van een beschermd Natuurmonument te vervallen voor dat gedeelte dat samenvalt met het Natura 2000-gebied. Wel maken de natuurwetenschappelijke en landschappelijke waarden, op grond waarvan het beschermde Natuurmonument is aangewezen, voor dat gedeelte van het Natura 2000-gebied onderdeel uit van de instandhoudingdoelstellingen.

Overige gebieden

Gebieden die de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit aanwijst ter uitvoering van verdragen of andere internationale verplichtingen, zoals Wetlands.

De Ecologische Hoofdstructuur (EHS)

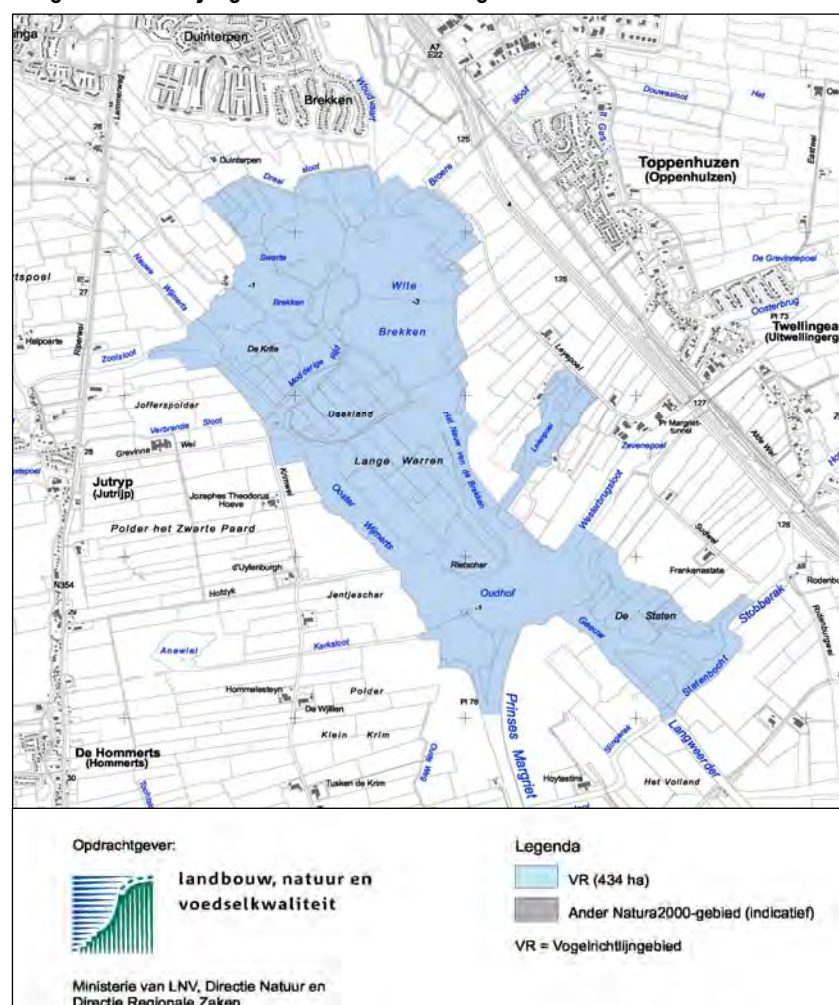
De Ecologische Hoofdstructuur bestaat uit:

- Kerngebieden: onder andere natuurterreinen, bossen en grote wateren.
- Natuurontwikkelingsgebieden: gebieden die een goede mogelijkheid bieden voor het ontwikkelen van natuurwaarden.
- Verbindingszones: zones die uitwisseling van soorten tussen bovengenoemde gebieden mogelijk maakt.

3.3

Wite en Swarte Brekken en Aldhôf

Vogelrichtlijngebied en Ecologische Hoofdstructuur

Figuur 2. Ligging Natura 2000-gebied Wite en Swarte Brekken en Aldhôf

Beschrijving van de kenmerken, waarden en natuurdoelstellingen

Het gebied Wite en Swarte Brekken en Aldh f is aangewezen als Vogelrichtlijngebied. De begrenzing, zoals opgenomen bij het ontwerpaanwijzingsbesluit van het Natura 2000-gebied, is ten opzichte van de begrenzing van het Vogelrichtlijngebied niet gewijzigd.

BEGRENZING

De Wite en Swarte Brekken en Aldh f kwalificeren zich als speciale beschermingszone vanwege het voorkomen van drempeloverschrijdende aantallen van kleine rietgans en slobeend die het gebied benutten als overwinteringsgebied en/of rustplaats. Bovendien behoort het gebied tot één van de vijf belangrijkste pleisterplaatsen voor de kempfaan in Nederland. Daarnaast is het aangewezen gebied ook van betekenis voor een aantal andere vogelsoorten die er in behoorlijke aantallen voorkomen. Een soort waarvoor het gebied van betekenis is, is de brandgans. Andere trekkende vogelsoorten waarvoor het gebied van betekenis is als overwinteringsgebied en/of rustplaats betreffen aalscholver, kolgans, smient, krakeend, wintertaling, pijlstaart en grutto. De biotopen van deze zogenaamde begrenzingsoorten hebben mede de begrenzing van het gebied bepaald.

VOGELRICHTLIJNGEBIED

De doelen, zoals vastgelegd in de ontwerpaanwijzingsbesluiten van Natura 2000, zijn gebaseerd op het Natura 2000-doelendocument en komen grotendeels overeen met de te beschermen waarden volgens de Vogelrichtlijn.

NATURA 2000-GEBIED

De Wite en Swarte Brekken maken als kerngebieden deel uit van de Ecologische Hoofdstructuur.

ECOLOGISCHE
HOOFDSTRUCTUUR

3 . 4

Aldegeaster Brekken e.o.

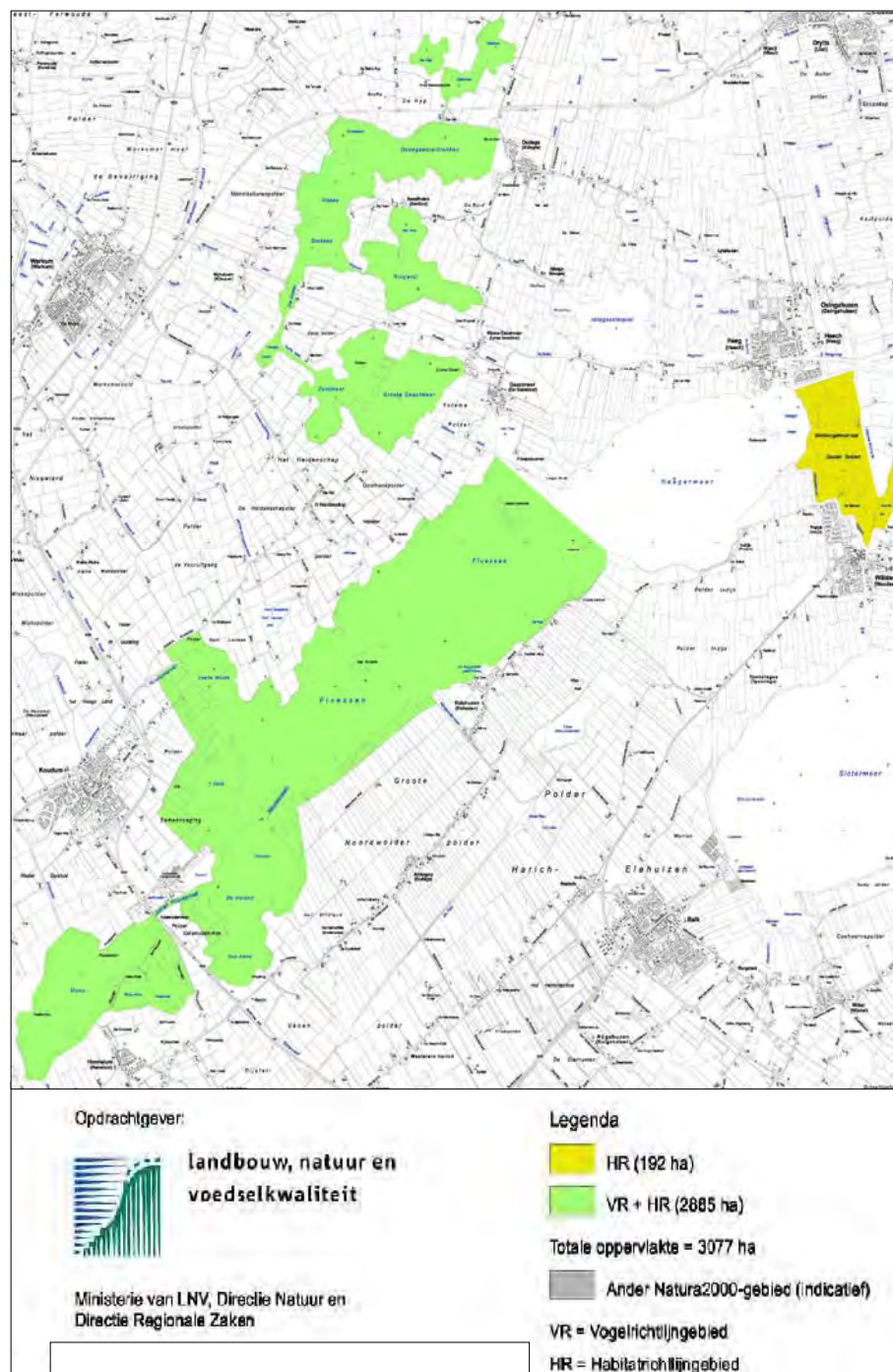
Vogelrichtlijngebied, Habitatrichtlijngebied, Wetland en Ecologische Hoofdstructuur

Beschrijving van de kenmerken, waarden en natuurdoelstellingen

Het gebied Aldegeaster Brekken en omgeving (e.o.) is aangewezen als Vogelrichtlijngebied. De begrenzing, zoals opgenomen bij het ontwerpaanwijzingsbesluit van het Natura 2000-gebied, is ten opzichte van de begrenzing van het Vogelrichtlijngebied niet gewijzigd. Wel zijn er meer gebieden opgenomen onder het Natura 2000-gebied, namelijk De Fluezen, F gelhoeke, De Moarre en Gouden Boaijem, maar aan de begrenzing van de gebieden op zich zijn geen wijzigingen toegebracht. De Fluezen, F gelhoeke en De Moarre vallen buiten het bestemmingsplan. De Fluezen grenst echter wel aan het plangebied. De gebieden Gouden Boaijem, gelegen binnen het plangebied, en De Fluezen, grenzend aan het plangebied, zijn bij de volgende beschrijvingen meegenomen en er, waar nodig, apart uitgelicht.

BEGRENZING

Het Vogelrichtlijngebied Aldegeaster Brekken e.o. is 773 ha groot. Het gebied kwalificeert zich als speciale beschermingszone, vanwege het voorkomen van drempeloverschrijdende aantallen van kleine rietgans en brandgans, die het gebied benutten als overwinteringsgebied en/of rustplaats. Samen met de Wite en Swarte Brekken vormt de Aldegeaster Brekken e.o. verreweg de belangrijkste slaapplek voor de kleine rietgans.

Figuur 3. Ligging Natura 2000-gebied Aldegeaster Brekken e.o., De Fliezen en omgeving

Daarnaast is het aangewezen gebied ook van betekenis voor een aantal andere vogelsoorten die er in behoorlijke aantallen voorkomen. Andere soorten waarvoor het gebied van betekenis is, zijn nonnetje en kempfaan (niet-broedvogels). Diverse trekkende vogelsoorten waarvoor het gebied eveneens van betekenis is als overwinteringsgebied en/of rustplaats zijn kolgans, smient en wulp. De biotopen van deze zogenaamde begrenzingsoorten hebben mede de begrenzing van het gebied bepaald.

Het nonnetje foerageert verspreid op het open water van de meren. De boezemlanden van Grutte Gaastmar, It Hop en Ringwiel zijn van belang als slaapplaats voor wulp en kempfaan.

Het Habitatrichtlijngebied is 2.100 ha groot. Hieronder vallen tevens de gebieden Gouden Boaijem en De Fluezen. Het gebied is aangemeld, omdat het een belangrijk deel uitmaakt van het leefgebied van de noordse woelmuis in Fryslân. Het open water in het gebied is van belang als foerageergebied voor de meervleermuis en als leefgebied voor zoetwatervissen (onder andere bittervoorn). De boezemlanden hebben een hoge botanische waarde.

HABITATRICHTLIJNGEBIED

De doelen zoals vastgelegd in de ontwerpaanwijzingsbesluiten van het Natura 2000-gebied zijn gebaseerd op het Natura 2000-doelendocument en komen grotendeels overeen met de te beschermen waarden volgens de Vogelrichtlijn. Wel zijn hierin tevens de doelen opgenomen van de Vogel- en Habitatrichtlijngebieden De Fluezen, Fûgelhoeke, De Moarre en Gouden Boaijem.

NATURA 2000-GEBIED

De gebieden Aldegeaster Brekken e.o. en De Fluezen zijn ook aangewezen als Wetland. De te beschermen waarden van dit Wetland zijn opgenomen in die van het Vogelrichtlijngebied.

WETLAND

De Aldegeaster Brekken e.o., De Fluezen en Gouden Boaijem maken als kerngebieden deel uit van de Ecologische Hoofdstructuur.

ECOLOGISCHE
HOOFDSTRUCTUUR

3 . 5

S n i t s e r m a r

Vogelrichtlijngebied, Wetland en Ecologische Hoofdstructuur

Beschrijving van de kenmerken, waarden en natuurdoelstellingen

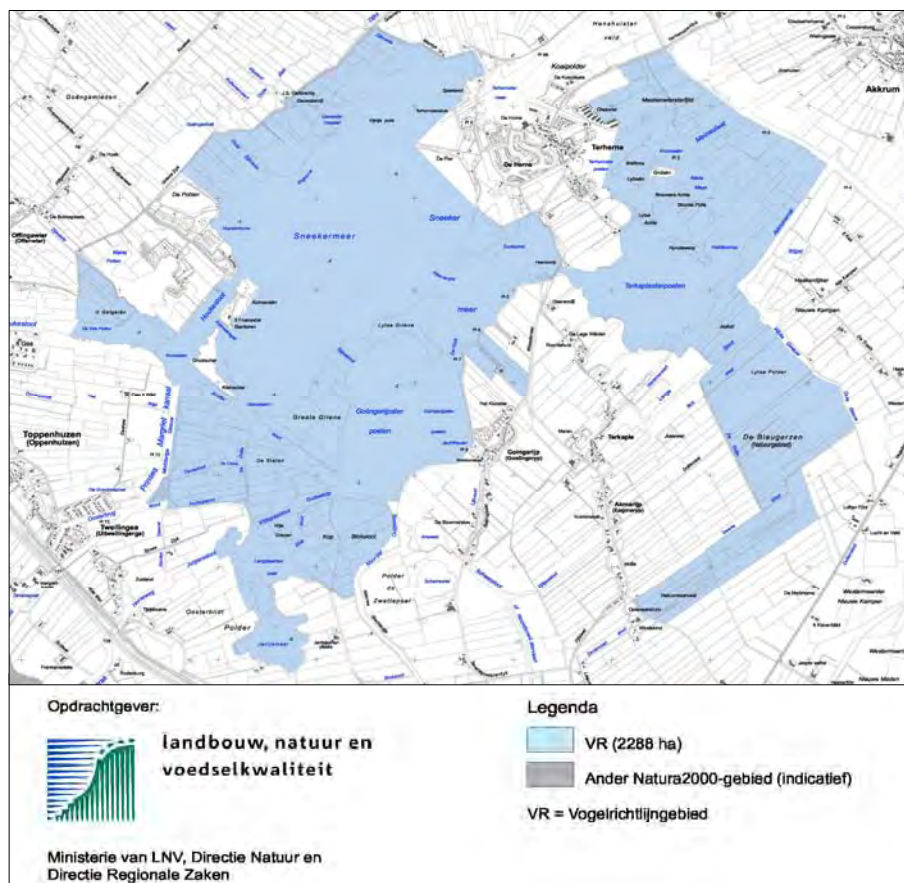
Het Snitsermar is aangewezen als Vogelrichtlijngebied. De begrenzing zoals opgenomen bij het ontwerpaanwijzingsbesluit van het Natura 2000-gebied is ten opzichte van de begrenzing van het Vogelrichtlijngebied gewijzigd. Drie eilanden vallen niet meer binnen het Natura 2000-gebied, terwijl deze nog wel als Vogelrichtlijngebied zijn aangegeven.

BEGRENZING

Het gaat hierbij om de eilanden Groot-schar, Kolmarslân en Grûtsan. Verder is de begrenzing van het Vogelrichtlijngebied op de kaart op enkele technische punten verbeterd:

- Verharde wegen en bebouwing, die al tekstueel waren geëxclaveerd, zijn aan de rand van het gebied zoveel mogelijk ook op de kaart buiten de begrenzing gebracht.
- De begrenzing is waar mogelijk gelegd langs topografisch herkenbare lijnen, zoals wegen, wateren, perceelscheidingen en bosranden.

Figuur 4. Ligging Natura 2000-gebied Snitsermar

VOGELRICHTLIJNGEBIED

Snitsermar, Goaiïngarypster Puollen en Terkaplester Puollen en Akmarijp zijn gekwalificeerd als speciale beschermingszone vanwege het voorkomen van drempeloverschrijdende aantallen van kolgans, brandgans en smient die het gebied benutten als overwinteringsgebied, voedselgebied en/of rustplaats.

Daarnaast is het aangewezen gebied ook van betekenis voor een aantal andere vogelsoorten die er in behoorlijke aantallen voorkomen. Andere soorten waarvoor het gebied van betekenis is, zijn porseleinhoen en kwartelkoning (broedvogels) en goudplevier (niet-broedvogels). Verschillende trekkende vogelsoorten waarvoor het gebied van betekenis is als overwinteringsgebied, voedselgebied en/of rustplaats zijn aalscholver, kleine rietgans, krakeend, wintertaling, wilde eend, slobeend, meerkoet, kievit, grutto en wulp. De rietkragen zijn van

De doelen, zoals vastgelegd in de ontwerpaanwijzingsbesluiten van het Natura 2000-gebied, zijn gebaseerd op het Natura 2000-doelendocument en komen grotendeels overeen met de te beschermen waarden volgens de Vogelrichtlijn.

Het gebied is ook aangewezen als Wetland. De te beschermen waarden van dit Wetland zijn opgenomen in die van het Vogelrichtlijngebied.

Het gebied rondom het Snitsermar maakt deel uit van de Ecologische Hoofdstructuur als kerngebied.

ECOLOGISCHE HOOFDSTRUCTUUR

Ecologische Hoofdstructuur

De volgende gebieden binnen de gemeente die behoren tot de Ecologische Hoofdstructuur worden hieronder beschreven:

- Easthim;
- Hisse- en Pikemar;
- De Pine/Idzegeaster Poel;
- Polder van Ommen;
- Fiskersbuorren/Hegemer Mar;
- De Rjip;
- It Joo-De Geau;
- De Kûfurd;
- Sleattemer Mar.

285.00.00.01.04.toe - Bestemmingsplan Buitengebied Wymbritseradiel - 31 augustus 2010

Naast deze gebieden zijn er ook zogenaamde 'natte ecologische verbindingsszones'.

EASTHIM	Easthim is een open graslandgebied. Het beheersgebied (38 ha) wordt beheerd als weidevogelgebied. Er is een botanische nevendoelstelling. Het natuurgebied (4 ha) heeft een botanische doelstelling, gericht op een zoetwatergemeenschap en nat, schraal grasland.
HISSE- EN PIKEMAR	Het natuurgebied Hisse- en Pikemar is een open weidelandschap, gelegen aan twee meertjes, eveneens zo genaamd. Voor het gedeelte van natuurgebied heeft het een botanische doelstelling, gericht op zoetwatergemeenschap, rietland en ruigte. Tevens heeft het gebied een doelstelling als verbindingsszone. In het noordelijk deel is een terreindeel met een botanische doelstelling nat, schraal of bloemrijk grasland en weidevogels.
DE PINE	De Pine bestaat uit een open weidelandschap, omgeven door diverse meertjes, zoals Weisleat, Rintsjepoel, Palsepoel, Skûtelpoel en Idzegeaster Poel. Een gedeelte van het grasland is hooiland. De Pine heeft nog steeds zeer hoge aantallen weidevogels. Het botanisch beheer in de zomerpolder van De Pine is gericht op dotterbloemhooilanden en blauwgraslanden (goed ontwikkelde vormen worden uitgesloten doordat er onvoldoende kwel aanwezig is). De winterpolder heeft voornamelijk een ornithologische doelstelling; een deel van het terrein dient als slaapplek en foerageergebied voor kleine rietgans. De Pine is in 2006/2007 heringericht (verbetering kades, oeverlandjes, pleisterplaatsen vogels) door het Wetterskip Fryslân.
POLDER VAN OMMEN	Het beheersgebied Polder Van Ommen is een open graslandgebied dat een functie vervult als broedgebied voor weidevogels.
FISKERSBUORREN/ HEGEMER MAR	Het beheers- en natuurgebied Fiskersbuorren is een open graslandgebied. Het beheersgebied (zuidoostelijk deel) heeft een weidevogeldoelstelling en een botanische nevendoelstelling: bloemrijk grasland. Momenteel bestaat dit nog uit grasland. Het natuurgebied (noordwestelijk deel) heeft een weidevogeldoelstelling. Langs het water, de boezemlandjes, wordt gestreefd naar een botanische doelstelling: bloemrijke graslanden. Het noordelijk deel van het Hegemer Mar, grenzend aan Fiskersbuorren, valt binnen het plangebied.
DE RIJP	De Rijp is momenteel een graslandgebied: weidevogelgebied. Het dient tevens als slaapplek voor kleine rietgans. Het gebied zal worden ingericht als natte zone (ten behoeve van noordse woelmuis) en als weidevogelgebied. De nevendoelstelling is botanisch, te weten (bloemrijk) grasland.
IT JOO- DE GEAU	It Joo-De Geau is een open graslandgebied en heeft een belangrijke functie als weidevogelgebied. Het gebied heeft een weidevogeldoelstelling en een botanische doelstelling, gericht op (bloemrijk) grasland.

De boezemlandjes langs De Kûfurd worden deels botanisch beheerd; het gaat hier om schraallanden en kamgrasweiden.

DE KÛFURD

Het noordelijk deel van het Sleattemer Mar met boezemlandjes ligt binnen het plangebied.

SLEATTEMER MAR

Er loopt een natte ecologische verbindingzone (in natuurgebied) door het plangebied. Deze bestaat uit de volgende delen:

VERBINDINGSZONES

- Fr 10 De Kûfurd - De Fluezen via De Welle;
- Fr 11 De Kûfurd - Sleattemer Mar – Wollegaast;
- Fr 12 Iselmar - De Fluezen.

Het beleid is gericht op het volgende: de natte verbindingzones in de gemeente moeten worden ingericht voor de gidssoorten otter en noordse woelmuis. Dit betekent onder andere dat er moeras en plas-dras oeverzones met ruigte en riet moeten komen, dat de waterkwaliteit goed moet zijn, dat de zone aaneengesloten moet zijn en knelpunten en barrières moeten worden opgeheven. Langs de zone moet minimaal 2,5 hectare natuur per kilometer zijn, met een gemiddelde minimale breedte van 20 à 30 meter. Voor het in stand houden van de (beschermde) soorten is het van belang deze zones te realiseren.

Ecologische Hoofdstructuur grenzend aan het plangebied

Grenzend aan de gemeente zijn twee gebieden die behoren tot de Ecologische Hoofdstructuur. In de navolgende tekst is hierop ingegaan.

Een zeer klein deel van de Monnikenburenpolder ligt in het plangebied; het overgrote deel grenst eraan. Het schiereiland wordt gebruikt als slaapplaats voor kleine rietgans; dit deel is ook botanisch waardevol. Het overige deel is vooral verschaald en goed weidevogelgebied. Dit natuurgebied heeft een weidevogeldoelstelling en deels een botanische doelstelling, te weten nat schraalland.

MONNIKEBURENPOLDER

Een zeer klein deel van het gebied Boezemlanden Koudum grenst aan het plangebied. Het gaat hierbij om boezemlandjes, vooral met moerasplanten en natte graslandjes met een botanische waarde. Ze zijn tevens van belang voor riet- en watervogels. De boezemlandjes hebben een botanische doelstelling, gericht op graslanden (bloemrijk en nat/vochtig schraalland), rietland en ruigtes.

BOEZEMLANDEN KOUDUM

Overige gebieden liggen op redelijke afstand van het plangebied en worden daarom niet verder behandeld. Bovendien verschillen de waarden, zoals bekend bij Ecologische Hoofdstructuurgebieden binnen het plangebied en grenzend eraan, niet of nauwelijks. Deze gebieden hebben gelijksoortige biotopen.

3 . 7

R o b u u s t e   v e r b i n d i n g   N a t t e   A s

In Fryslân is één robuuste verbingszone: de Natte As. Deze loopt diagonaal over de provincie van Noordwest-Overijssel, De Rottige Meenthe naar Groningen/Lauwersmar. Deze verbingszone grenst aan het plangebied, aan de oostzijde van De Kûfurd. Aan deze zone wordt voorlopig invulling gegeven door mee te liften met andere projecten.

3 . 8

O v e r i g e   n a t u u r g e b i e d e n

Buiten de Ecologische Hoofdstructuur liggen enkele waardevolle gebieden, zoals de Weisleat, De Geau en randzone. De Geau en randzone bestaat voor een deel uit kamgrasweide/zilverschoongrasland en ruige rietoevers. Het is een belangrijk broedgebied en foerageergebied voor vogels. Het Anjewiel met aangrenzend terrein bestaat uit kamgrasweide en is een belangrijk vogelgebied. In het Anjewiel is in de jaren '90 van de vorige eeuw nog een otter waargenomen. Het zijn verspreide terreindelen, die overigens wel zijn opgenomen in de Eco-(structuur)zone.

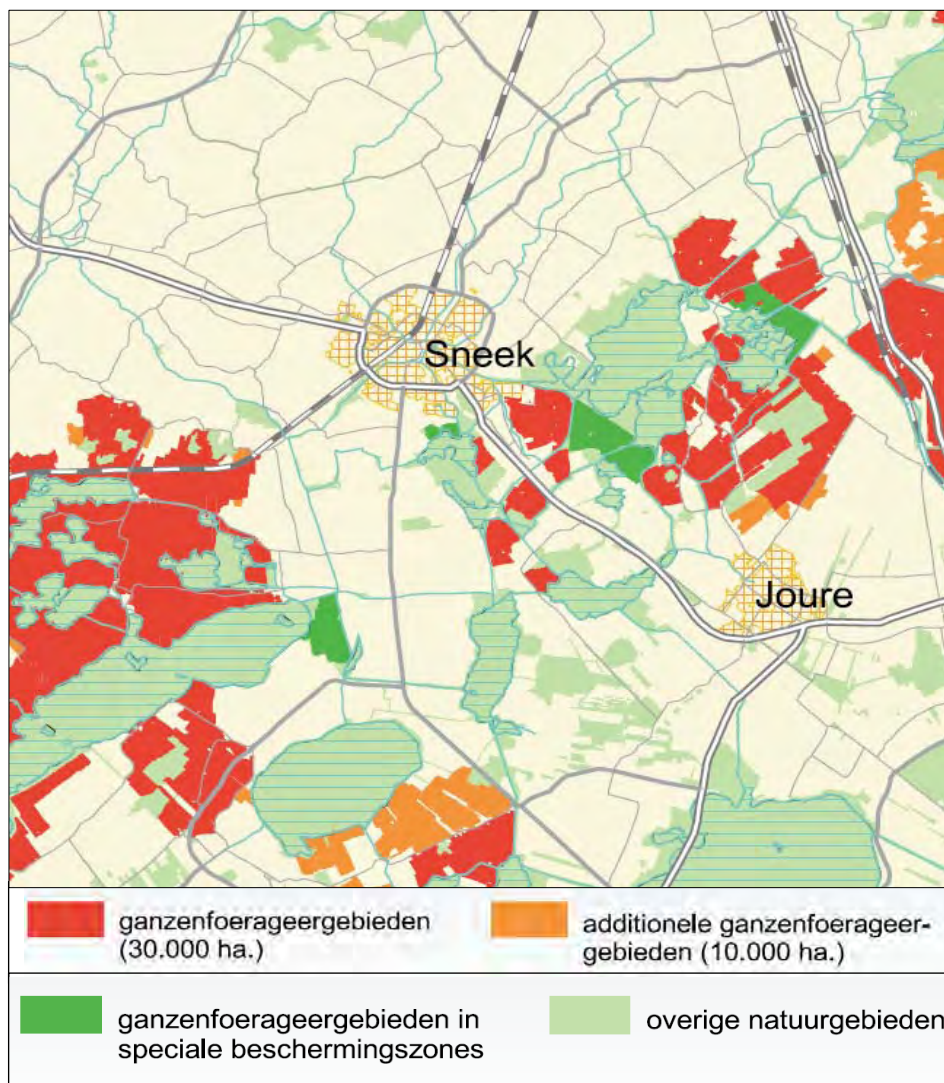
Overige natuurgebieden in het plangebied betreffen de Lange Hoek, een klein natuurgebiedje bij Nijland, twee kleine natuurgebieden bij Scharnegoutum, twee percelen in de Ruiterpolder, een deel van de Leijepoel/Westpolder en natuur- en moerasgebied De Staten.

3 . 9

G a n z e n f o e r a g e e r g e b i e d e n

In het plangebied zijn ganzenfoerageergebieden aanwezig. Deze gebieden zijn in het Streekplan Fryslân 2007 aangegeven. Een fragment van de streekplankaart is in figuur 6 weergegeven.

Ter uitvoering van het Beleidskader Faunabeheer hebben Gedeputeerde Staten voor de winterseizoenen 2005/2006 en 2006/2007 foerageergebieden aangewezen. Dit waren aanwijzingen voor de duur van steeds één winterseizoen. De beheerpakketten voor de ganzenopvang zijn vervolgens door de Europese Commissie goedgekeurd en dit houdt in dat de pakketten en dus ook de aanwijzing van de gebieden opgenomen kunnen worden in een gebiedsplan. Op basis van dit plan kan via de Subsidieregeling Agrarisch Natuurbeheer en/of de Subsidieregeling Natuurbeheer 2000 vanaf het winterhalfjaar 2007/2008 subsidie worden aangevraagd op basis van een zesjarige beheersovereenkomst. Bedrijven die binnen de foerageergebieden liggen, maar die geen opvangovereenkomst willen of kunnen sluiten, houden het recht op schadevergoeding. Buiten de foerageergebieden kan geen overeenkomst worden aangevraagd.

Figuur 6. Fragment ganzenfoerageergebied
(Bron: Provinsje Fryslân, 2007)

De landbouw

4 . 1

Inleiding

De analyse met betrekking tot de aanwezige landbouwbedrijven is voornamelijk gebaseerd op de gegevens afkomstig uit de landbouw-meitellingen van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). Naast het CBS-materiaal is gebruik gemaakt van gegevens uit het Streekplan Fryslân 2007.

Achtereenvolgens is in dit hoofdstuk ingegaan op de volgende aspecten: het grondgebruik en het aantal bedrijven, de aanwezige bedrijfstypen, de bedrijfsomvang en ten slotte de externe productiefactoren.

4 . 2

Agrarisch grondgebruik

Sinds de vorming van de gemeente met haar huidige begrenzing, op 1 januari 1984, is het landbouwareaal met enkele procenten geslonken als gevolg van dorpsuitbreiding, aanleg van wegen, van bedrijventerrein, natuurontwikkeling en dergelijke. Het agrarisch areaal is daarmee tamelijk stabiel te noemen.

De agrarische gronden in Wymbritseradiel zijn voor bijna 100% in gebruik als grasland. Wel is sinds de jaren negentig van de vorige eeuw een tendens zichtbaar naar het (tijdelijk) omzetten van grasland in akkerland, voornamelijk ten behoeve van de maïsteelt. Dit is vooral in het zuiden van de gemeente het geval. De betekenis hiervan is gering, maar neemt de laatste jaren gestaag toe. Van zeer geringere betekenis is tuinbouw en braaklegging van agrarische cultuurgrond.

4 . 3

Het aantal bedrijven

Het aantal agrarische bedrijven in de gemeente neemt af. In 1987 waren er nog 390 bedrijven. In 2005 is het aantal afgenomen tot 291. Daarmee is in circa 20 jaar een kwart van de bedrijven gestopt. Deze situatie is niet anders dan in de rest van Fryslân, hoewel er regionale verschillen zijn. De sector biedt aan circa 670 personen direct werkgelegenheid.

Aangezien de inkrimping van het landbouwareaal in Wymbritseradiel veel langzamer verloopt dan de afname van het aantal agrarische bedrijven, is het gemiddelde oppervlak per bedrijf de afgelopen 20 jaar gestaag toegenomen. In 1987 bedroeg dit gemiddelde ruim 29 hectare. Ondertussen is de gemiddelde omvang gestegen tot ruim 40 hectare. Dit is een tamelijk gunstige uitgangspositie van de sector.

Uit onderzoek van DLG (Landbouwstructuuronderzoek Fryslân, schaalvergroting en inrichting, oktober 2005) blijkt dat de grote bedrijven (groter dan 75 hectare) vooral te vinden zijn in de noordoostelijke helft (Middelzeegebied) van de gemeente en ten oosten van de weg Sneek-Lemmer. In de driehoek IJlst-Heeg-Gaastmeer komen veel bedrijven voor met een grootte tussen 25 en 50 hectare. Schaalvergroting is hier eveneens de trend.

4 . 4

B e d r i j f s t y p e n

De agrarische bedrijven in Wymbritseradiel behoren vrijwel uitsluitend tot het type van de “graasdierbedrijven”. Akkerbouw- en tuinbouwbedrijven, alsmede niet-grondgebonden veehouderij (“hokdierenbedrijven”, oftewel intensieve veehouderij) zijn in de gemeente Wymbritseradiel nauwelijks aanwezig. Ook combinaties van grondgebonden en niet-grondgebonden veehouderij en van veehouderij/akkerbouw komen weinig voor. In deze situatie is de laatste jaren nauwelijks iets veranderd.

Bij de graasdierbedrijven in Wymbritseradiel staat traditioneel de melkveehouderij centraal. De melkveebezetting is evenwel de laatste jaren flink teruggelopen (onder invloed van quoterij, superheffing en de groei van de melkgift per koe). Voor een deel is het melkvee gecompenseerd door het gaan houden van mestvee. Daarnaast is vooral de schapenhouderij opgekomen. Een beperkt aantal bedrijven functioneert slechts als “grasproductiebedrijven”.

Dat de melkveesector een tamelijk gunstige uitgangspositie heeft, blijkt wel uit het feit dat de meerderheid (ruim 56%) van de melkveebedrijven meer dan 70 melkkoeien heeft (DLG, 2005). Het aantal bedrijven met minder dan 30 melkkoeien bedraagt ongeveer 6%.

De intensieve veehouderij is in Wymbritseradiel (nog) nauwelijks van betekenis. Per 1 januari 2005 waren er 2 volwaardige intensieve veehouderijbedrijven in de gemeente.

Bedrijfsomvang

Door het aangeven van het aantal hectares cultuurgrond per bedrijf is in §4.3 reeds een indicatie gegeven omtrent de omvang van de agrarische bedrijven in Wymbritseradiel. Aangezien de opbrengst per hectare sterk afhangt van het graslandgebruik c.q. het geteelde product en ook grondgebonden en niet-grondgebonden productievormen op deze manier niet vergelijkbaar zijn, is het oppervlaktecriterium geen goed instrument voor het meten van de bedrijfsomvang. In plaats daarvan zijn omrekeningsfactoren geïntroduceerd, waarmee de economische waarde van de verschillende productievormen wordt uitgedrukt. Momenteel wordt in de CBS-statistieken gewerkt met de "Nederlandse Grootte-Eenheid" (NGE), die aansluit op een door de Europese Gemeenschap opgezette systematiek. Een NGE is een economische grootte-eenheid, gebaseerd op de saldi per diersoort en per hectare gewas. Daartoe worden Bruto Standaard Saldi (BSS) berekend door de opbrengsten met bepaalde bijbehorende specifieke kosten te verminderen. Het BSS is uitgedrukt in ECU (lopende prijzen) en wordt regelmatig herzien.

Om praktische redenen wordt de bedrijfsomvang niet in BSS uitgedrukt, maar in NGE. Voorbeeld voor het jaar 2005: 1 hectare grasland = 0,90 NGE; 1 melk-koe = 1,20 NGE.

In tabel 1 is de totale economische productieomvang van de agrarische bedrijven in Wymbritseradiel aangegeven. Als basisjaar wordt 1986 gehanteerd, omdat sinds dat jaar de NGE-systematiek wordt gebruikt.

Tabel 1. Productieomvang agrarische bedrijven in Wymbritseradiel, 1986-2005

Jaartal (per 1 mei)	Aantal bedrijven	Totaal aan NGE's	Gemiddelde NGE's per bedrijf
1986	409	23.736	58,0
1995	349	28.513	81,6
2005	291	26.263	90,2

(Bron: CBS)

Uit de tabel blijkt dat sinds 1986 de productie van de landbouw in Wymbritseradiel per saldo flink is toegenomen. Was er eind jaren 1980 sprake van een forse terugval, sinds 1990 is er sprake van een toename van de productieomvang. De gemiddelde productieomvang per bedrijf vertoont eenzelfde ontwikkeling. De gestage groei van het aantal hectares per bedrijf gaat dus gepaard met een productiestijging.

Belangrijker dan de gemiddelde productieomvang is in feite de verdeling van de landbouwbedrijven over verschillende grootteklassen. Dit geeft onder andere een indicatie van het aantal bedrijven, dat als hoofdberoepsbedrijf weinig levensvatbaar is en in de toekomst zou kunnen verdwijnen. In tabel 2 zijn de agrarische bedrijven in Wymbritseradiel ingedeeld in acht grootteklassen.

Tabel 2. Omvang van de agrarische bedrijven in Wymbritseradiel in 1986, 1995 en 2005

Jaartal	Aantal bedrijven naar grootteklasse (in NGE)							
	3-8	8-16	16-24	24-40	40-70	70-100	100-150	>150
1986	29	27	19	58	135	89	46	6
1995	29	33	13	24	46	79	86	39
2005	26	18	10	14	45	68	72	38

(Bron: CBS)

Duidelijk wordt dat er sprake is van een opmerkelijke verschuiving binnen deze grootteklassen. Opvallend is dat het aantal allerkleinste bedrijven (3-8 NGE) ten opzichte van 1986 zelfs vrijwel gelijk is gebleven. Dergelijke zeer kleine bedrijven zijn niet als volwaardige landbouwbedrijven te beschouwen, maar als hobbyboerenbedrijven. Een mogelijke verklaring voor deze ontwikkeling is dat “agrariërs in ruste” soms niet hun hele bedrijf van de hand doen, maar uit hobbyisme nog wat “doorboeren”.

Daarnaast wordt een duidelijke toename van het aantal (zeer) grote bedrijven in de periode 1986-2005 zichtbaar. Deze groei gaat ten koste van het aantal middelgrote bedrijven. Denkbaar is dat juist in deze categorie bedrijven de schaalgrootte problemen geeft met betrekking tot een rendabele bedrijfsvoering, omdat deze bedrijven te groot zijn om als nevenbedrijf en te klein om als volwaardig bedrijf te kunnen functioneren.

Met betrekking tot deze bedrijfsomvang worden wel bepaalde “kritische” grenzen onderscheiden. Uit informatie van het Landbouw Economisch Instituut (LEI) blijkt dat bij de huidige stand van de technische ontwikkeling een efficiënt functionerend eenmansbedrijf een productieomvang moet hebben van minimaal 45 NGE. In Wymbritseradiel had in 2005 ruim 73% van de bedrijven minimaal deze omvang. In vergelijking met andere gebieden in Nederland is dit een hoog percentage. De genoemde norm betekent overigens niet dat kleinere bedrijven per definitie onrendabel zijn. Hoewel minder efficiënt, kunnen bedrijven vanaf circa 30 NGE nog wel als volwaardige eenmansbedrijven functioneren. In Wymbritseradiel had in 2005 18% van de bedrijven een omvang van minder dan 10 NGE. Aangenomen mag worden dat deze categorie vooral uit zogenaamde nevenberoeps- of hobbybedrijven bestaat.

4 . 6

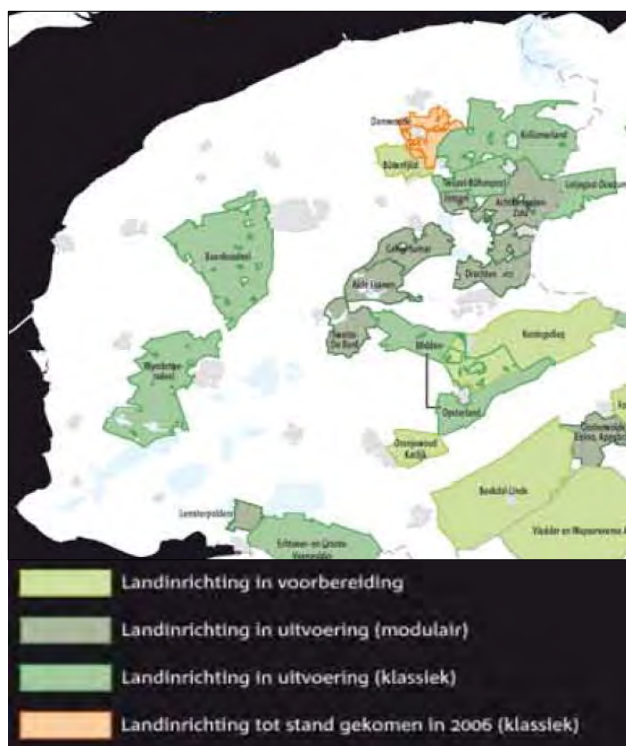
E x t e r n e   p r o d u c t i e f a c t o r e n

De externe productiefactoren zijn voor het functioneren van agrarische bedrijven van groot belang. Onder deze factoren kunnen worden begrepen de ontsluiting, de verkaveling, de bodemgesteldheid, de waterhuishouding en de nutsvoorzieningen (beschikbaarheid van gas, water en elektra). Ingrijpende verbeteringen ten aanzien van de externe productiefactoren gebeuren in de praktijk uitsluitend in landinrichtingsprojecten.

Voor de agrarische bedrijfsvoering is de wijze waarop het landbouwgebied is verkaveld van grote betekenis. Een goede verkaveling vermindert de arbeidsbehoefte en de productiekosten. Ook bevordert dit een rationele bedrijfsvoering. Bij de verkaveling zijn verschillende aspecten van belang:

- het aantal kavels per bedrijf⁵;
- het percentage van de grond dat deel uitmaakt van de huiskavel (onder een huiskavel wordt verstaan de kavel die aansluit bij het erf);
- de perceelvorm en -oppervlakte.

Het landinrichtingsproject Wymbritseradiel is in 2007 afgerond. De begrenzing van het landinrichtingsproject is in de navolgende figuur weergegeven.

Figuur 7. Overzicht landinrichtingsprojecten (Bron: Dienst landelijk gebied, 2007)

4 . 6 . 1

W a t e r b e h e e r s i n g

De waterhuishouding is voor de landbouw van groot belang. Zo levert een te hoge waterstand problemen op bij de verzorging van het grasland en de veldwerkzaamheden. Te hoge waterstanden in voor- en najaar hebben verder een duidelijke verkorting van het groeiseizoen tot gevolg.

⁵ Onder een kavel wordt verstaan een aaneengesloten stuk grond van een gebruiker, omgrensd door andere gebruikers en/of openbare wegen, spoorwegen, vaarten en dergelijke.

De waterhuishouding kan worden onderscheiden in wateraanvoer en waterafvoer. Laatstgenoemd aspect valt nog verder te verdelen in hoofdontwatering en detailontwatering. De hoofdontwatering slaat op het geheel van bemaling, leidingen en kunstwerken dat door een waterschap wordt beheerd. De detailontwatering heeft betrekking op kavelsloten, greppels en drainage. De voor het plangebied zo belangrijke waterafvoer is optimaal wanneer de hoofdontwatering voldoet aan de huidige landbouwkundige normen.

Fean Wetter Buorkje II

In juni 2009 zijn door de Provinsje Fryslân en het Wetterskip Fryslân de resultaten gepresenteerd aangaande het onderzoek naar een hoger zomerpeil in het veenweidegebied. Dit onderzoek werd uitgevoerd door praktijkproeven op verschillende agrarische bedrijven. Met een hoger zomerpeil wordt bereikt dat de bodemdaling in de veenweidegebieden wordt vertraagd. Een hoger zomerpeil betekent dat het waterpeil in het voorjaar en de zomer bewust hoger wordt gezet (van april tot september tot circa 60 tot 70 centimeter beneden maaiveld). In het najaar en de winterperiode blijft het peil ongewijzigd (circa 90 centimeter beneden maaiveld). Het onderzoek heeft zich gericht op de effecten die hogere zomerpeilen kunnen hebben voor de landbouw. De invloed van hogere zomerpeilen op de verschillende aspecten van de agrarische bedrijfsvoering is onderzocht.

Voor wat betreft de landbouw is de belangrijkste conclusie dat de bedrijven onder droge tot gemiddelde weersomstandigheden geen of weinig hinder ondervonden. Onder natte omstandigheden was dat wel het geval. Het algemene beeld was tevens dat de bedrijven geen voordelen van het hogere zomerpeil ondervonden door afname van droogteschade. Op basis van de conclusies van het onderzoek zijn enkele aanbevelingen voor het waterbeheer en voor nader onderzoek gedaan. De algemene aanbevelingen betreffen:

- het leveren van maatwerk in peilbeheer in ruimtelijke zin, in de tijd en in de agrarische bedrijfsvoering;
- het op orde houden van de bergings- en afwateringscapaciteit.

Momenteel is ook een experiment gaande ten aanzien van hogere peilen voor weidevogels. In het kader van weidevogelbeheer is een provinciale subsidieregeling in het leven geroepen voor agrariërs. Deze subsidieregeling is gericht op betere veld- en foerageeromstandigheden voor weidevogels in de broedperiode en de weken daarna. Voor de gebieden die onder de subsidieregeling vallen, worden hogere voorjaarpeilen ingesteld, mits dit met beperkte ingrepen is te realiseren. Het experiment duurt tot 2011, waarna de resultaten worden geëvalueerd.

4 . 6 . 2

B e d r i j f s g e b o u w e n

In de inleiding is al aangegeven dat als gevolg van de groei van verschillende bedrijven, de behoefte aan nieuwe bedrijfsgebouwen toeneemt. Ook zal er langzamerhand behoefte ontstaan aan vervanging van stallen die in de jaren

'70 en '80 van de vorige eeuw zijn gebouwd. De laatste jaren zien we meer en meer stallen die steeds minder gelijkenis vertonen met het traditionele beeld van een boerderij (kop-hals-romp, stelp en ook de eerste ligboxenstallen) met lage goot, gemetselde muren en hoge nok. De goothoogte wordt groter en veel wanden bestaan niet langer uit metselwerk of hout, maar uit windbrekersgaas.

De laatste ontwikkeling is dat de stallen worden gebouwd als kassen, waarbij het glas is vervangen door een kunststoffolie. Deze ontwikkeling heeft te maken met nieuwe inzichten omtrent het welzijn van het vee en met de noodzaak om kostenefficiënt te produceren.

Met de ontwikkeling naar grotere bedrijven moet dan ook rekening worden gehouden met de hiervoor bedoelde gebouwen die, als gevolg van de grote bedrijven, een flinke omvang kunnen hebben. Voor een bedrijf van 100 stuks melkvee met bijbehorend jongvee is tegenwoordig al gauw een oppervlakte van 1.400 tot 1.600 m² aan stalruimte nodig. Daarbij komt nog de stalling van machines en de opslag van voer en dergelijke. Een oppervlakte van 2.500 m² is in zulk soort situaties heel gewoon. Een bedrijf met circa 200 melkkoeien heeft tussen de 3.500 en 4.000 m² aan bedrijfsruimte nodig. Dit geeft wel aan dat de verdere groeiende omvang van het agrarisch bedrijf flinke gevolgen heeft voor het landschappelijk beeld.

De Nije Pleats Yn Fryslân

In opdracht van de Provinsje Fryslân is in 2009 dan ook een onafhankelijk onderzoek uitgevoerd naar de schaalvergroting in de landbouw in Fryslân: "De Nije Pleats Yn Fryslân" en hoe hier in de toekomst mee om te gaan.

Er is geconstateerd dat er in geheel Fryslân een ontwikkelingsperspectief naar schaalvergroting voor ongeveer 1.700 melkveehouders ligt. De andere agrarische bedrijfssectoren zijn naar verhouding ondergeschikt, omdat deze in aantal beperkt zijn en de ruimtelijke invloed dientengevolge van minder belang is dan de melkveehouderij.

Voorts is geconstateerd dat de schaalvergroting in Fryslân zich met name in de melkveehouderij zal voltrekken. In die sector zijn de komende jaren dan ook de volgende (ruimtelijke) ontwikkelingen te verwachten:

- Een gemiddeld 'volwaardig' melkveehouderijbedrijf heeft een omvang van 100 tot 120 NGE. Een beperkt aantal van die bedrijven is doorgegroeid naar gemiddeld 150 tot 160 NGE of heeft een schaalsprong gemaakt tot gemiddeld circa 300 NGE. De verwachting is, dat de komende jaren een aanzienlijk deel van de melkveehouderijbedrijven zal doorgroeien of een schaalsprong zal maken naar deze omvang. In orde van grootte zal het gaan om 500 tot 800 bedrijven. Een zeer klein aantal bedrijven zal aanmerkelijk groter worden dan 300 NGE.
- De bedrijven blijven in grote mate grondgebonden. Dit aspect zal ook een sturende invloed hebben op het aantal en de ontwikkeling van de bedrijven die een schaalsprong maken.

- Er zijn geen aanwijzingen dat de schaalvergroting in de melkveehouderij in bepaalde delen van de provincie sterker zal zijn dan in andere delen. Tot nu toe spreidt het proces van schaalvergroting zich over de hele provincie uit.
- Bedrijven die doorgroeien of een schaalsprong maken, zullen hun bedrijfsoppervlakte aanmerkelijk willen uitbreiden. Voor een bedrijf van 300 NGE is een stal of zijn stallen nodig met een oppervlakte van 3.000 tot 5.000 m².
- Met de ruimte voor voer- en mestopslag, de logistieke ruimte en de ruimte om het bedrijfscomplex landschappelijk in te passen, is een bedrijfserf nodig met een oppervlakte van circa 2 hectare. De feitelijke ruimtebehoefte is groter om het bedrijfserf in een goed landschappelijk kader te kunnen plaatsen. De uitbreidingsbehoefte zal ook groter zijn wanneer de bestaande (niet effectief te gebruiken) stallen blijven bestaan. Tenslotte bestaat de wens om een helder onderscheid te maken tussen boerderij/woonerf en bedrijfserf. Ook dit leidt ertoe dat de totale oppervlakte, van wat in planologische zin het agrarisch bouwperceel wordt genoemd, voor bedrijven die een schaalsprong maken vaak groter is dan 2 hectare.
- Er bestaat vanuit de bedrijfsopbouw behoefte aan een dubbele ontsluiting van grote agrarische bedrijven; een schone/veilige ontsluiting van de boerderij/woonerf en een bedrijfsmatige ontsluiting van het bedrijfserf.
- Bedrijven die een schaalsprong maken, maar ook bedrijven die doorgroeien, zullen vaak genoodzaakt zijn een nieuwe stal te bouwen. De vorige generatie ligboxenstallen is afgeschreven, biedt beperkte uitbreidingsmogelijkheden en voldoet niet meer aan de hedendaagse eisen van een veehouderijbedrijf. Door nieuwbouw van stallen blijven veel oude (overbodige) stallen staan. Soms gebeurt dit ook om logistieke redenen.

Het project “De Nije Pleats Yn Fryslân” heeft geresulteerd in een Adviesboek (proces) en een Werkboek (inhoud). Beide onderzoeksrapporten bieden aanknopingspunten voor een nieuwe gemeentelijke aanpak voor schaalvergroting in de landbouw. Uitgangspunt hierbij is dat agrariërs met een wens tot uitbreiding van hun agrarisch bedrijf bij de gemeente komen, waarbij iedere plek en iedere situatie een eigen benadering verdient. Lokaal maatwerk staat dus voorop. De belangrijkste conclusie uit het onderzoek is dat niet het agrarisch bouwvlak uit het bestemmingsplan leidend moet zijn voor de uitbreidingsmogelijkheden op een boerenerf, maar juist het landschappelijke kader. Als uitgegaan wordt van de landschappelijke kwaliteiten en karakteristieken van de betreffende plek kan, door middel van een goede landschappelijke inpassing van het vergrote boerenerf, schaalvergroting op een verantwoorde wijze worden ingepast.

In het onderzoek is bovendien geconcludeerd dat het landschappelijke effect van schaalvergroting in een open landschap groter is dan in een besloten landschap. Daarom vraagt de schaalvergroting in een open landschap om een uiterste zorgvuldigheid.

Aangezien de agrarische sector in de gemeente Wymbritseradiel voor een groot deel uit melkveehouderij bestaat en het landschap grotendeels als open is te karakteriseren, wordt de gemeente in de toekomst geconfronteerd met een toenemende invloed van schaalvergroting op de ruimtelijke kwaliteit van het landschap. Vandaar dat een landschapskaart bij dit bestemmingsplan is opgesteld om de toekomstige ruimtelijke kwaliteit te kunnen borgen. De landschapskaart is namelijk leidend bij de gewenste ruimtelijke inpassing van toekomstige ontwikkelingen. De kaart vormt een inspiratiebron voor het opstellen van bouwplannen en toetsingskader bij het beoordelen van de bouwplannen.

5 . 1

Inleiding

In de zomermaanden is Fryslân een ideale provincie om door heen te varen met een zeilboot, een roeiboot of een kano. Attractief zijn de vergezichten en de kleinschaligheid. Veel dorpen zijn pittoresk en hebben een eigen karakter. De rust die het landschap en de dorpen uitstralen, trekt een nog steeds toenemende groep recreanten aan.

In een strenge winter trekken eveneens veel recreanten naar het centrale Friese Merengebied. De routes voor de kleine watersport zijn namelijk ook zeer geschikt voor het houden van schaatstoertochten.

Toerisme en recreatie speelt in de gemeente Wymbritseradiel een belangrijke rol. Getuige de Recreatiekaart van Fryslân herbergt de gemeente Wymbritseradiel zowel in de dorpen als in het buitengebied een breed scala aan toeristisch-recreatieve accommodaties en voorzieningen.

Door de ligging van het gebied in het hart van het Merengebied en de goede bereikbaarheid van de belangrijke 'watersportkernen' in de gemeente, is de aan het water gerelateerde recreatie een belangrijke economische drager.

Achtereenvolgens is in dit hoofdstuk ingegaan op de grote en de kleine watersport, verblijfsrecreatie, dagrecreatie en overige recreatieve voorzieningen. Onder kleine watersport kunnen het kanovaren, roeien en surfen worden gerekend. De belangrijkste vormen van grote watersport zijn het zeilen en motorbootvaren.

5 . 2

Watersport

Mogelijkheden voor de grote watersport zijn volop aanwezig in het buitengebied van Wymbritseradiel. Voorbeelden van voor watersport geschikte gebieden in het buitengebied zijn:

- Hegemer Mar;
- Sleattemer Mar;
- De Kûfurd;
- Wide Wimerts;
- Nauwe Wimerts;
- De Geau.

GROTE WATERSPORT

Op dit moment worden voor de grote watersport in de gemeente Wymbritseradiel projecten ondernomen in het kader van het Friese Merenproject. In 2004 bereikten de provincie en gemeente Wymbritseradiel overeenstemming over concrete uitvoering van verschillende watersportverbeteringen, inclusief de aanleg van de aquaducten Jeltsleat (gereed eind 2007) en Woudsend (gereed najaar 2007). De investeringsomvang in Wymbritseradiel bedroeg in totaal ruim € 50 miljoen tot 2008.

In Wymbritseradiel zijn voor de grote watersport, naast de opwaardering van de watersportkernen Heeg en Woudsend, de volgende projecten van belang:

- Opwaardering van het eiland Rakkenpole in de Hegemer Mar.
- Verruiming van de Nauwe Wimerts (onder andere bij de kruising met het Johan Frisokanaal).
- Verruiming van de Wâldseinster Rakken.

Voor de kleine watersport is rust een belangrijke randvoorwaarde. Een gebied waar rust verzekerd is en blijft, geeft de meeste mogelijkheden voor een verdere verspreide ontwikkeling van de kleine watersport. In Wymbritseradiel zijn deze mogelijkheden aanwezig, maar bestaan er ook enkele knelpunten. Deze knelpunten worden momenteel aangepakt in het kader van het Friese Merenproject.

De rustige meren in het gebied, zoals de Wite en Swarte Brekken, zijn ideale locaties voor de kleine watersport. Door de opwaardering zijn de waterwegen in het noordelijke gedeelte van de gemeente (Frentsjerter Feart, De Swette en Snitser Aldfeart) nu geschikt voor kleine motorboten en kano's. Ook is de Soalsleatbrêge bij Jutrijp opgehoogd. De enige obstakels in de gemeente voor de kleine watersport zijn het Prinses Margrietkanaal (motor verplicht 'stand-by') en het Johan Frisokanaal (Jeltsleat).

Voor de routegebonden kleine watersport bieden onder meer, naast de bij de grote watersport aangegeven wateren, de volgende vaarwegen goede mogelijkheden:

- De Swette;
- Snitser Aldfeart met de opvaarten naar de verschillende dorpen;
- Riper Feart;
- It Sou;
- Easter Wimerts;
- De Welle;
- De Ie;
- Aldegeaster Brekken e.o.;
- Boalsserter Feart;
- Frentsjerter Feart;
- It Ges;
- Wite en Swarte Brekken.

Ook de mogelijkheden voor de kleine watersport worden, in het kader van het Friese Merenproject, verruimd. Sinds 2005 is de Middelzeeroute voor de kleine watersport tussen Leeuwarden en de meren in Wymbritseradiel bevaarbaar als alternatief voor het drukke Prinses Margrietkanaal. De maximale vaarhoogte bedraagt 2,50 meter en de toegestane diepgang is 1,30 meter.

In het buitengebied ligt een jachthaven en aanlegoever aan een zijslot van de Easter Wimerts (bij d'Uilenburg). Daarnaast is zeilschool De Bird bij Heeg in het buitengebied gevestigd.

JACHTHAVENS, TRAILER-
HELLINGEN EN BOOTVERHUUR

De gemeente Wymbritseradiel participeert in het recreatieschap de Marrekrite. De Marrekrite zorgt voor aanleg, beheer en onderhoud van aanlegplaatsen in de betrokken gemeenten.

AANLEGPLAATSEN

Er zijn twee snelvaargebieden in de gemeente Wymbritseradiel en wel in het zuidelijke gedeelte van het Hegemer Mar en een deel van het Sleattemer Mar.

SNELVAARGEBIEDEN

Op verschillende locaties in de gemeente zijn voorzieningen getroffen ten behoeve van de vuilwaterinname.

VUILWATERINNAME-
STATIONS

Figuur 8. Watersportaccommodaties in Wymbritseradiel op de Recreatiekaart van Fryslân (Bron: Provincie Fryslân, 2009)

Er is een werkend baggerdepot in Heeg. Dit valt echter buiten dit bestemmingsplan Buitengebied.

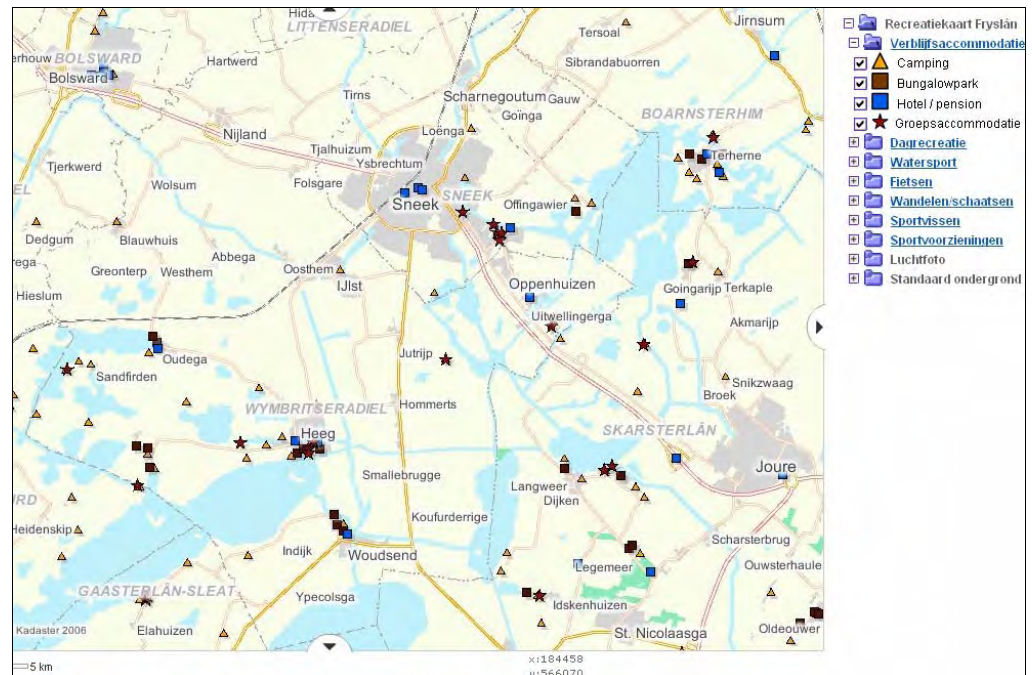
BAGGEREN EN
BAGGER-DEPOTS

5.3

Verblijfsrecreatie

KAMPEREN

Er zijn vele campings in het buitengebied van Wymbritseradiel aanwezig. Met name kamperen bij de boer is populair in het gebied ten westen van Heeg. Er liggen geen reguliere campings binnen het bestemmingsplan Buitengebied.

Figuur 9. Verblijfsaccommodaties in Wymbritseradiel op de Recreatiekaart van Fryslân (Bron: Provinsje Fryslân, 2009)

In het plangebied kan een onderscheid worden gemaakt tussen kampeerterreinen als nevenfunctie bij agrarische bedrijven of woningen/woonboerderijen en kampeerterreinen die bij een op zichzelf staand recreatiebedrijf zijn gelegen.

De huidige kampeerterreinen die als nevenactiviteit bij de agrarische of woonfunctie zijn aan te merken, betreffen:

- De Burd 14 te Heeg, 25 standplaatsen;
- Lytshúzen 6 te Heeg, 25 standplaatsen;
- Klokhúsdyk 7 te Idzega, 25 standplaatsen;
- Kaepwei 4 te Gaastmeer, 20 standplaatsen;
- Kaepwei 5 te Gaastmeer, 25 standplaatsen;
- Kaepwei 6 te Gaastmeer, 4 standplaatsen;
- Yntemapolder 4 te Gaastmeer, 15 standplaatsen;
- Nummer 19 te Ypecolsga, 10 standplaatsen (campers);
- Nummer 1 te Indyk, 15 standplaatsen;
- Fiskersbuorren 1 te Gaastmeer, 1 standplaats;
- Weisleatstrjitte 7 te Heeg, 15 standplaatsen.

De volgende kampeerterreinen komen bij een recreatiebedrijf voor:

- Nummer 11 te Sandfirden, 40 standplaatsen;
- Krimwei 4/6 te Hommerts, 22 standplaatsen;
- Tegenover nummer 6 te Indyk, 20 standplaatsen.

Verspreid in het plangebied komen tevens woningen voor die vooral recreatief worden gebruikt. In sommige woonboerderijen zijn recreatieappartementen gerealiseerd.

5 . 4

D a g r e c r e a t i e

Hoewel Wymbritseradiel een echte watersportgemeente is, mag de betekenis die de dagrecreatie op het land kan hebben, niet onderschat worden. Juist het vele water en de grote lengte aan rietoevers zijn erg aantrekkelijk voor wandelaars, fietsers en vissers.

Afgelopen jaren is er flink geïnvesteerd in fietsroutes in de gemeente. Een niet uitputtende lijst van voorbeelden van specifieke recreatieve fietsroutes zijn:

- IJlst - Sneek (oostzijde De Geau);
- IJlst - Oudega;
- Greonterp - Parrega;
- Oudega - Nijhuzum;
- Aldegeaster Brekken e.o. - Blauwhuis - Nijland;
- Gaastmeer - It Heidenskip (inclusief pont, alleen tussen 1 april en 1 oktober);
- Gaastmeer - Nijhuizum (inclusief pont, alleen tussen 1 april en 1 oktober).

ROUTE GEBONDEN
RECREATIE

Ook een aantal redelijk rustige landbouwontsluitingswegen vervullen een belangrijke functie voor het recreatieve fietsverkeer; hierbij valt onder meer te denken aan de Iewei, Hemdyk en Midlansdyk.

Door het gebied lopen diverse auto- en fietsroutes. Zo lopen De Friese Merenroute (autoroute ANWB) en de Elfsteden-, Fluessen- en Sneekermeeffietsroutes voor een deel door de gemeente.

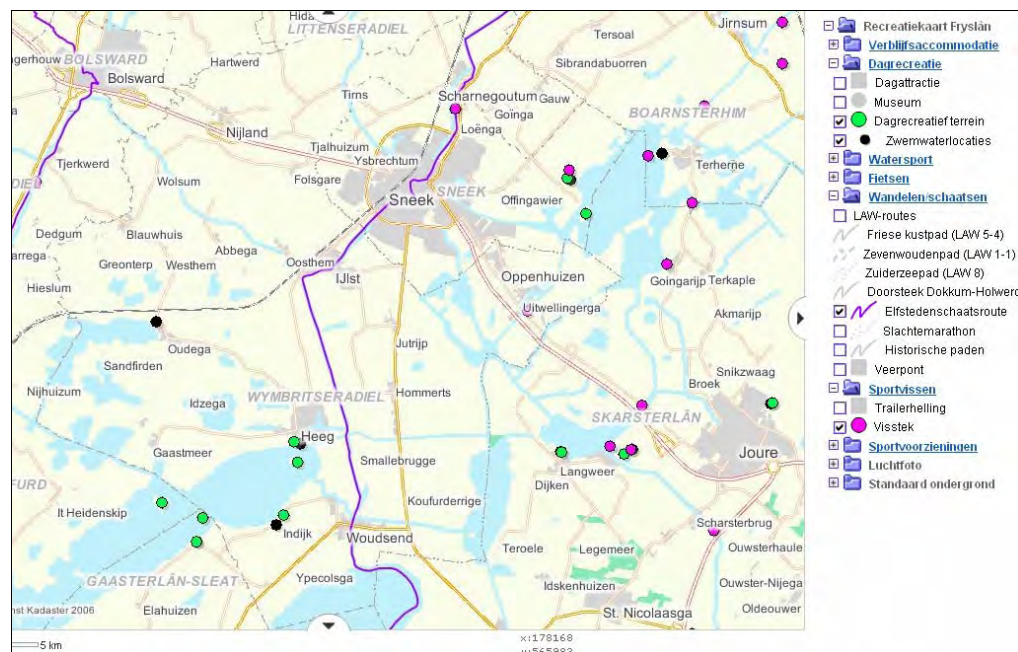
Een bekende route die door de gemeente loopt is de Elfstedentochtroute, die tegenwoordig door tal van sportieve disciplines gevolgd wordt.

Hoewel daarvoor niet speciaal ingericht, wordt een aantal plaatsen in de gemeente vrij intensief gebruikt voor bermtoerisme en oeverrecreatie (waaronder vissen). Er is een officiële visplaats in Uitwellingergera bij het Prinses Margrietkanaal en een vissteiger bij de brug aan de Iendrachtswei, maar er zijn natuurlijk in de gemeente diverse geschikte, informele visplaatsen.

OVERIGE VOORZIENINGEN

Dagrecreatieve terreinen worden aangetroffen bij Heeg, Indyk en het eiland in het Hegemer Mar. Officiële zwemwaterlocaties liggen ook bij Heeg en Indyk en tevens bij Oudega. Sinds kort heeft ook Hommerts een zwemlocatie, nabij de voormalige Jeltebrug.

Figuur 10. Dagrecreatieve voorzieningen in Wymbritseradiel op de Recreatiekaart van Fryslân (Bron: Provinsje Fryslân, 2009)

Wonen en niet-agrarische bedrijven

6 . 1

Wonen

Het buitengebied van Wymbritseradiel heeft een lange occupatiegeschiedenis. Aanvankelijk betrof het hier vrijwel uitsluitend boerderijen of woningen van landarbeiders, vissers of anderszins met het buitengebied verbonden mensen. In het buitengebied zijn 266 'gewone' woningen en 172 woonboerderijen geteld bij de veldinventarisatie in 2007.

De laatste decennia zijn er meer mensen in het buitengebied komen wonen, die elders werk vinden. Meestal werden bestaande woningen betrokken en opgeknapt, maar soms vond ook volledige nieuwbouw plaats. In de jaren '60 en '70 van de vorige eeuw, toen door de welvaartsontwikkeling het 'buiten wonen' sterk in de belangstelling stond, heeft de trek naar het buitengebied zijn hoogtepunt bereikt.

Mede door de schaalvergroting in de landbouw en vermindering van de vraag naar arbeidskrachten in deze sector wordt de groep mensen die door hun werk aan het buitengebied gebonden zijn steeds kleiner. Dit proces zet zich nog steeds voort. Werden aanvankelijk de arbeiderswoningen bewoond door mensen die niet functioneel aan het buitengebied zijn gebonden, de afgelopen jaren doet zich dit ook in toenemende mate voor bij de boerderijen zelf. De toename van de mobiliteit en de behoefte aan rust en ruimte maakten deze vrijkomende woningen en boerderijen, met name in de jaren '60 en '70 van de vorige eeuw, tot gewilde objecten.

Ook de gunstige ligging van de gemeente Wymbritseradiel speelt een rol. De mogelijkheid om te wonen in het vrije en ruime landelijke gebied nabij of in belangrijke recreatiegebieden verhoogt de attractiviteit van het gebied.

Niet-functioneel aan het buitengebied gebonden bewoners hebben op zich niet een beperking opgeleverd voor de hoofdfuncties van het buitengebied (landbouw, natuur en landschap). Toch komt het wel voor dat er conflicten ontstaan, zoals hinderbezwaren bij de uitbreiding van agrarische bedrijven, de toenemende onrust in de voor natuur waardevolle gebieden en ontsiering van het landschap door slecht ingepaste verbouw en/of nieuwbouw in het buitengebied.

Het gemeentelijke beleid is al jaren lang gericht op een stabilisatie van de woonfunctie, waarmee voorkomen wordt dat er meer woningen in het buitengebied worden gebouwd, die geen functionele binding met het buitengebied hebben.

Een ander belangrijk aspect met ruimtelijke consequenties is het verschijnsel van de hobbyboeren en kleine nevenbedrijven, bedrijven met een omvang kleiner dan 30 NGE. In Wymbritseradiel gaat het om circa 55 stuks. Een groot aantal bewoners van het buitengebied is gedeeltelijk agrarisch werkzaam, hetzij als pure hobby, hetzij als bron van neveninkomsten. Dit varieert van het houden van een paard of een pony tot het stallen van meerdere stuks vee. In voormalige boerderijen kunnen de gewenste activiteiten meestal zonder ruimtelijke gevolgen worden uitgeoefend. Bij woningen zijn in dat geval meestal bijgebouwen van een zeker formaat nodig.

6 . 2

N i e t - a g r a r i s c h e   b e d r i j v i g h e i d

Het aantal niet-agrarische bedrijven en maatschappelijke voorzieningen in het buitengebied is, gelet op de hoeveelheid bebouwing, zeer beperkt. Voor een deel betreft dit bedrijven die in voormalige boerderijen zijn gevestigd. In het volgende deel van deze paragraaf volgt een opsomming van de bedrijven (situatie 2007). De specifieke recreatiebedrijven (campings, jachthavens en dergelijke) zijn in hoofdstuk 5 Recreatie behandeld.

In het buitengebied zijn onder andere de volgende bedrijven gevestigd:

- Metaalbewerkingsbedrijven (cat. 3.2; SBI-code 2561, 3311): Koufurderigge nummer 49, Iendrachtswei 4 te IJlst en Blauhústerleane 6 te Greonterp;
- Caravanopslag (cat. 2; SBI-code 5221-1): Ypecolsga nummer 18;
- Bouwbedrijven (cat. 3.1; SBI-code 41, 42, 43/-1): De Rige 14 te Abbega, Lege Dyk 2 te Scharnegoutum en Snakkepolle 10 te Greonterp;
- Architectenbureau (cat. 1; SBI-code 63, 69t/m71, 73, 74, 77, 78, 80 t/m 82): Pikedyk 6 te Oosthem;
- Bagger- en waterbouwkundig bedrijf (cat. 3.2; SBI-code 41, 42, 43/-0): Ripperwei 3 te Jutrijp;
- Autohandel (cat. 2; SBI-code 451, 452, 454): Nijkleaster 6 te Scharnegoutum;
- Veeg- en zuigautohandel (cat. 3.1; SBI-code 773): Tsjaerddyk 14 te Nijland;
- Dierenhotel (cat. 3.2; SBI-code 9609): Hiddemawei 15 te Nijland;
- Grondverzetbedrijf (cat. 3.1; SBI-code 016-1): Jouswerterdyk 8 te Wolsum;
- Beroepsvisser (cat. 3.1; SBI-code 0312): Brekkenpaad te Oudega;
- Drankengroothandel (cat. 2; SBI-code 4634): Blankendalwei 4 te Scharnegoutum;

- Transportbedrijf (cat. 3.2; SBI-code 494-0): Rigedyk 31 te Oudega;
- Dienstverlening t.b.v. de landbouw (w.o. loonbedrijven) (cat. 3.1; SBI-code 016-1): Abbegaasterketting 14 te Abbega, Jeltewei 47 te Hommerts, Blauhústerleane 10/12 te Greonterp, Sylsterbuorren 9 te Nijland, Wolsumerwei 2 te Wolsum, Moarrawei 6 te Abbega en Westerskatting 4 te Oudega.

Zoals eerder opgemerkt is een groot aantal bedrijven in voormalige boerderijen gevestigd. In een aantal gevallen is de bedrijvigheid niet of nauwelijks waarneembaar, doordat het ondergeschikt is aan de woonfunctie.

I n f r a s t r u c t u u r

7 . 1

W e g e n

Wymbritseradiel wordt ontsloten dan wel doorsneden door een groot aantal wegen van lokale en bovenlokale betekenis. De hoofdstructuur van de wegen is in rijks- en provinciale wegenplannen vastgelegd. Er worden stroomwegen, gebiedsontsluitingswegen en erftoegangswegen onderscheiden.

De stroomwegen vormen het landelijke en regionale hoofdwegennet. Het landelijke stroomwegennet is grofmazig en verbindt de Nederlandse bestuurlijke en economische centra onderling. Regionale stroomwegen zorgen voor de verbinding van de stedelijke centra in de provincie onderling en verbinden deze centra met de landelijke centra. Streefbeeld van de provincie zoals vastgelegd in het "Provinciaal Verkeers- en Vervoersplan 2006" (PVVP) is dat deze wegen een pure stroomfunctie bezitten op zowel wegvakken als kruispunten.

STROOMWEGEN

Er is één stroomweg in de gemeente Wymbritseradiel, namelijk de A7 (Zaans-Bolsward-Sneek-Joure(-Groningen en Duitsland)).

Momenteel wordt een deel van de A7 verlegd. Op 11 oktober 2004 is het tracébesluit voor deze aanpassing genomen. Het nieuwe tracé van de A7 takt ter hoogte van Folsgare in zuidelijke richting af van het huidige tracé. Dit nieuwe gedeelte valt voor ongeveer 100 meter binnen het gemeentelijk grondgebied; het overige gedeelte ligt binnen de gemeente Sneek. Deze verbinding heeft invloed op het buitengebied, bijvoorbeeld door het geluid van het autoverkeer.

Naast de omlegging van de A7 wordt er in de komende planperiode door de provincie een integrale studie naar de verbindende functie tussen Sneek en Leeuwarden gestart: naar de totale verkeers- en vervoersverbinding in samenhang met de treinverbinding. Daaruit zal volgen of en eventueel waar een nieuw tracé voor een stroomweg moet worden gezocht. Dit betreft de N354 tussen Sneek en de aansluiting met de A32 (Sneekerhoek).

Naast stroomwegen zijn er in de provincie gebiedsontsluitingswegen. Gebiedsontsluitingswegen hebben voor een groter gebied een ontsluitende functie. De gebiedsontsluitingswegen hebben een sterke verbindende kwaliteit; ze vervullen vooral de verbinding tussen regionale centra en stroomwegen of regionale centra onderling. Bundelende kwaliteit is bij deze wegen ook belangrijk. Gebiedsontsluitingswegen zijn op dit moment vaak uitgevoerd als 80 km/uur weg en in sommige gevallen als autoweg met gelijkvloerse kruispunten.

ONTSLUITINGSWEGEN

In Wymbritseradiel betreft dit de volgende wegen:

- N354 Sneekerhoek - Scharnegoutum – Sneek;
- N354 Sneek - Spannenburg - A6;
- N928 Koufurderrige - Woudsend – Balk;
- Hommerts – Lytshúzen;
- IJlst - Sneek (Zuidwesthoekweg).

Figuur 11. Topografische wegenkaart van Wymbritseradiel
(Bron: Falkplan, 2004)

Voor wat betreft de beheerszones langs provinciale wegen is de provinciale wegenverordening van belang. Voor de als hoofdweg aangeduide verbindingen dient een afstand van 30 meter uit de beheersgrens (is meestal hart bermsloot) aangehouden te worden. De provinciale wegenverordening stelt regels aan het realiseren van bouwwerken en het uitvoeren van andere werkzaamheden binnen de beheerszone. Binnen Wymbritseradiel zijn de A7 en de verbinding A32-Sneekerhoek-Sneek als hoofdweg aangeduid.

Langs een groot aantal wegen bevinden zich vrij liggende fietspaden of parallelwegen. Dit betreft de volgende wegen:

- N354 (parallelweg);
- IJlst - Sneek (Zuidwesthoekweg, fietspad);
- IJsbrechtum - Nijland (fietspad);

- Hommerts - Lytshúzen (fietspad);
- Koufurderrige - Woudsend - Ypecolsga (fietspad);
- Sneek - Oppenhuizen - Uitwellingerga - Joure (Horsewei, fietspad);
- IJlst - N356 (Sudergoweg, fietspad);
- Blauwhuis - Nijland.

Voorts komen er in het plangebied nog enkele fietspaden voor die niet langs wegen gelegen zijn. Dit zijn het fietspad Nijesyl-Oudega (Aldsylpaad) langs het spoor, het fietspad langs de Aldegeaster Brekken en het fietspad vanaf het spoor dat aansluit op de weg De Ryp onder Greonterp. Tenslotte is er nog het Sneekerp pad tussen IJlst en Sneek.

7 . 2

S p o o r w e g e n

Door het plangebied loopt de spoorbaan Leeuwarden-Sneek-IJlst-Stavoren. In IJlst staat het enige station van Wymbritseradiel.

7 . 3

V a a r w e g e n

De belangrijkste vaarweg voor zowel de beroeps- als recreatievaart binnen de gemeente Wymbritseradiel is het Prinses Margrietkanaal dat deel uitmaakt van de vaarverbinding Lemmer-Delfzijl. In het PVVP wordt deze verbinding aangeduid als het doorgaande net. Momenteel wordt het kanaal opgewaardeerd tot een CEMT-klasse Va-verbinding (zie tabel 3). Alle overige wateren maken deel uit van het ontsluitende net. De andere beroepsvaartverbinding door Wymbritseradiel is het Johan Frisokanaal (Jeltesleat). Deze is gecategoriseerd als CEMT-klasse III-verbinding en de zijtakken naar Heeg en Woudsend respectievelijk als CEMT-klasse II en I.

Op enkele voormalige CEMT-klasse I vaarwegen bestaat de beroepsvaart overwegend uit bruine vlootschepen. Het betreft hier de vaarverbinding tussen Osingahuizen en Bolsward (Wide Wimerts, Easthimmer Mar, De Wimerts, Krús-wetter) en de vaarweg tussen Sneek en IJlst (De Geau en Wiiddraai).

Het recreatieve vaarwegennet bestaat uit een samenhangend systeem van vaarwegen: de ruggengraat van de waterrecreatie. Wymbritseradiel ligt midden in het gebied voor de vaarrecreatie met dorpen als Heeg en Woudsend als prominente watersportplaatsen.

Kwaliteitsverbetering is van belang om de marktpositie te behouden. In de provinciale “Beleidsnota Recreatie en Toerisme 2002-2010” is het volgende doel geformuleerd: “Het bevorderen van een goed watersportproduct, gericht op het instandhouden van een aantrekkelijk recreatiemilieu voor in principe

elke vorm van watersport". Om dit te realiseren is het van belang om de waterrecreant een verscheidenheid aan vaarmogelijkheden te bieden met een zo open mogelijk vaargebied. Een gebied waar de waterrecreant zo weinig mogelijk beperkt wordt door de hoogte van bruggen, de diepte en/of de breedte van de vaarweg en de bediening van bruggen en sluizen. Daarnaast is het vergroten van de toervaartmogelijkheden een speerpunt. Dit houdt in het creëren van nieuwe routes. Om de doelstelling te bereiken is in 1999 het "Friese Merenproject" gestart (zie ook hoofdstuk 5. Recreatie) met als doel om in alle opzichten een kwaliteitsverbetering in het Friese Merengebied te realiseren. Er is al een aantal projecten gerealiseerd, zoals het Houkesleat-aquaduct in Sneek en de Middelseerûte.

Het PVVP richt zich primair op de vier grootste doelgroepen, met als hoogste categorie Azm en als laagste Dm:

- grotere zeilschepen (Azm en Bzm);
- open zeilboten en kleinere kajuitzeilboten (Czm);
- (grotere) motorboten (Cm en Dm);
- snelle motorboten (aanwijzing gebieden).

Voor deze categorieën gelden vastgestelde maten ten aanzien van doorvaartbreedte en -hoogte van kunstwerken en diepte van de vaarweg. Indien daar geen behoefte aan is of als de kosten hiervoor te hoog zijn, kan hiervan worden afgeweken.

De volgende recreatieve vaarverbindingen zijn van belang in Wymbritseradiel:

- Prinses Margrietkanaal (Azm);
- Johan Frisokanaal (Azm);
- De Fluezen - Grutte Gaastmar - Sânmar - Koarte Fliet (Bzm);
- De Geau - Draai - Wide Wimerts - Nije Wimerts - Noarderie - Sleattemer Mar (Czm);
- Boalserter Feart (Czm);
- It Ges (Czm);
- Aldhûf - It Nau - Wite Brekken (Czm);
- De Welle (Dm tussen Koufurderrige en De Kûfurd, Cm in Woudsend).

Voor de toervaart zijn de volgende vaartrajecten in onderzoek in Wymbritseradiel:

- IJlst - Soalsleat - Swarte Brekken (Dm).

Bij de totstandkoming van bestemmingsplannen zal met de door de provincie als vaarwegbeheerder gestelde eisen ten aanzien van de beheerszone en de bebouwingsvrije zone rekening moeten worden gehouden. De breedte van de beheerszone en de bebouwingsvrije zone is afhankelijk van de classificatie van de betreffende vaarweg (zie tabel 3).

Voor het bouwen of het uitvoeren van werken en werkzaamheden binnen de beheerszones dient een vrijstelling op grond van artikel 18 van de verordening worden verkregen.

Verder wordt opgemerkt dat voor werkzaamheden die de Friese boezemwateren raken, een vrijstelling van het “wateren-reglement” van het Wetterskip Fryslân nodig is.

Tabel 3. Beheers- en bebouwingsvrije zones langs vaarwegen

CEMT-klasse	Beheersgrens	Bebouwingsvrije zone	
		Buitengebied, niet-kanaalgebonden	Stedelijk gebied, industriegebied
Va	30	30	20
IV	30	30	20
III	25	25	20
II	20	20	15
I	15	15	10
0/00	10	10	5
Staat B vaarweg	10	5	5

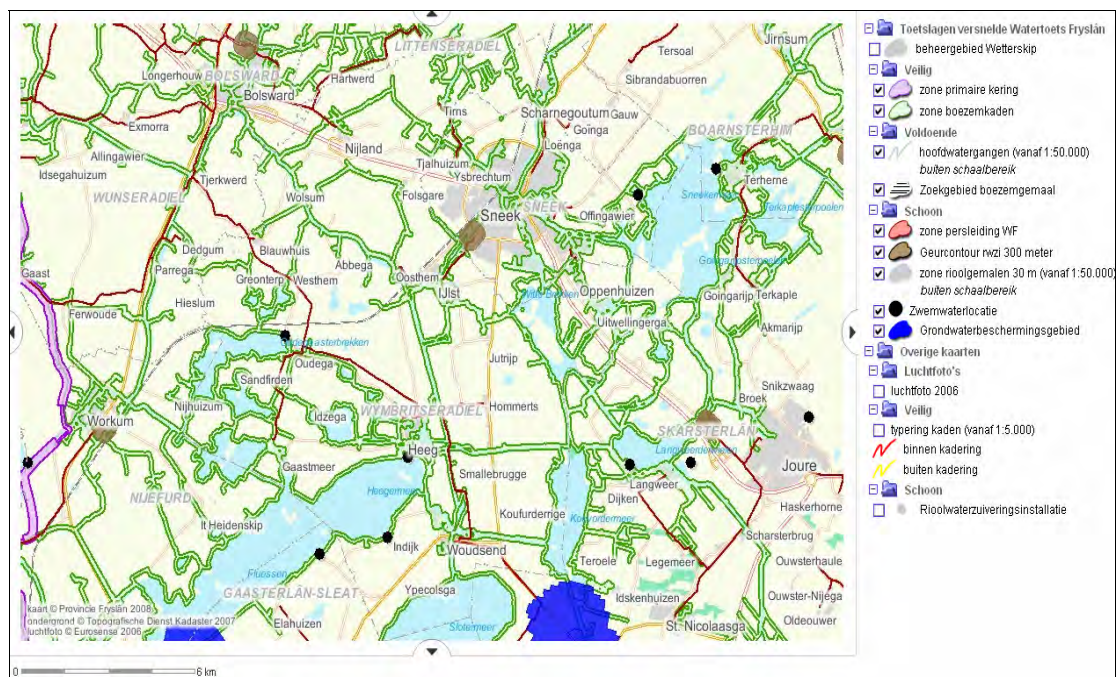
(Bron: Vaarwegenverordening Friesland en richtlijnen Vaarwegen RWW 2005)

7 . 4

H e t w a t e r h u i s h o u d k u n d i g s y s t e e m

Het polderwater uit het gebied wordt via sloten en hoofdwatertgangen geloosd op de boezem. In het plangebied komen verschillende peilvlakken voor, variërend van NAP -0,52 meter tot NAP -3,4 meter. De hoofdwatertgangen en boezemkaden vormen samen het hoofdstelsel voor de waterhuishouding van het plangebied en zijn tevens sterk bepalend voor de landschappelijke structuur.

In de hiernavolgende figuur is de waterhuishouding in de gemeente weergegeven. In het plangebied komen ‘zones boezemkaden’, ‘zones persleidingen’, vele hoofdwatertgangen, een viertal officiële zwemwaterlocaties (inclusief de recentelijk gerealiseerde Hommerts) en enkele ‘zones rioolgemalen’ in de nabijheid van de diverse dorpskernen voor.

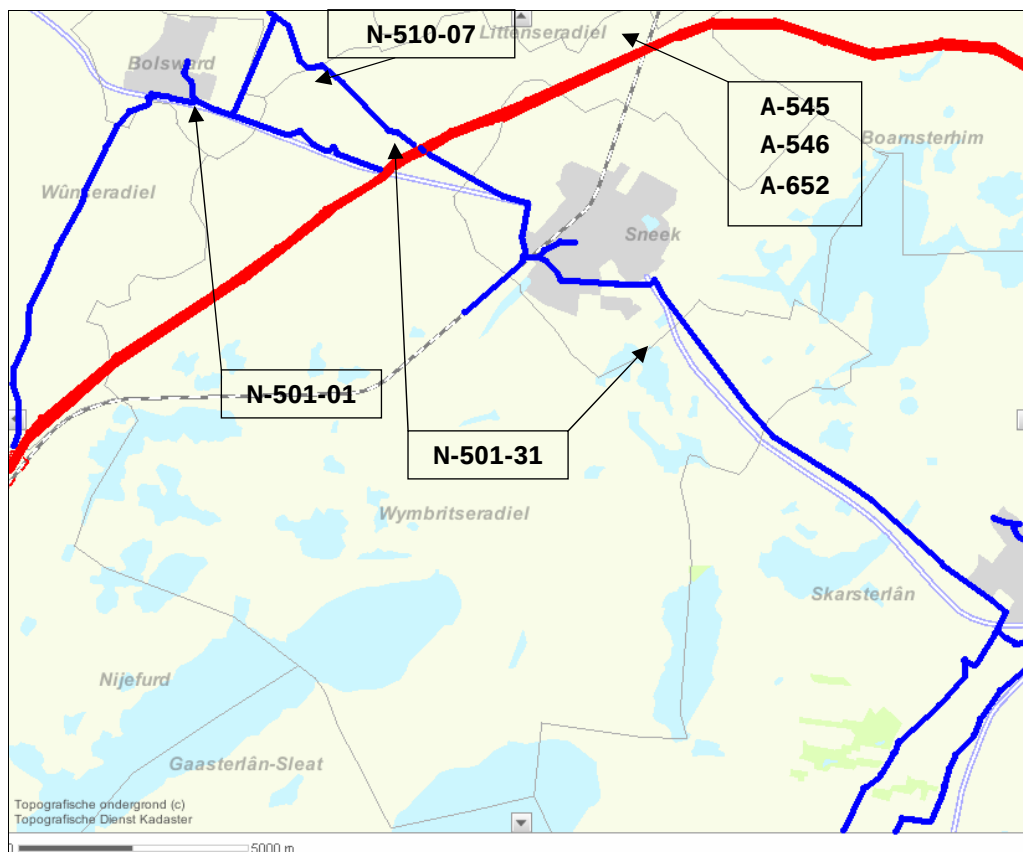
Figuur 12. Fragment waterhuishoudingkaart
(Bron: Wetterskip Fryslân, 2009)

De boezemkade heeft met een bepaalde hoogte een kerende werking. Deze kerende werking moet te allen tijde gehandhaafd blijven. Voor boezemkaden is daarom een zone vastgesteld om bij ingrepen binnen dit gebied te kunnen constateren of deze van gevaar zijn voor achterliggende gebieden.

7.5

Gasleidingen

Door het plangebied lopen een aantal aardgastransportleidingen. Op de hiernavolgende weergegeven figuur is de globale ligging van deze leidingen weergegeven.

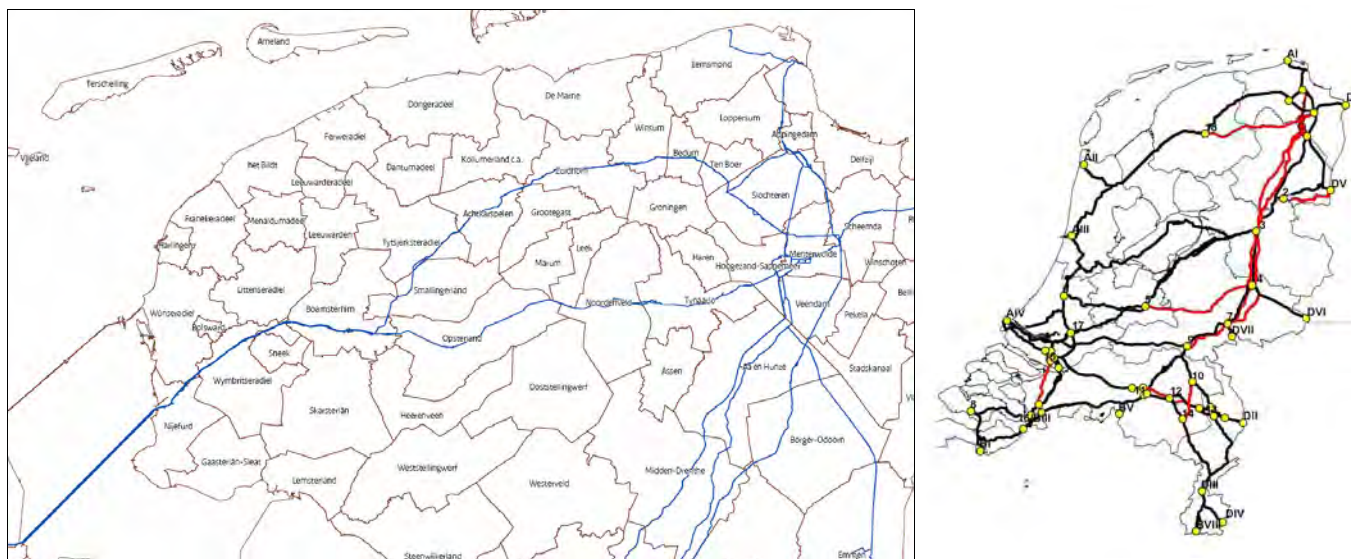
Figuur 13. Hoofdaardgastransportleidingen (rood) en regionale gasleidingen (blauw) in de gemeente Wymbritseradiel

De gemeente wordt doorsneden door drie hoofdaardgastransportleidingen die deel uitmaken van het landelijke net. Deze leidingen volgen nagenoeg hetzelfde tracé. Dit betreft de leidingen:

- A-545(-021t/m044): Wieringermeer - Aldeboarn - Sappemeer/Grijskerk (36" en 66,2 bar werkdruk);
- A-546(-021t/m044): Aldeboarn - Driehuis Oost (42" en 66,2 bar werkdruk);
- A-652(-085t/m108): Grijskerk - Workum (48" en 80 bar werkdruk).

Deze laatste leiding is enige tijd geleden gerealiseerd, waarbij het tracé dwars door de gemeente heen loopt. Het tracé van deze aardgastransportleiding komt de gemeente binnen ter hoogte van Nykleaster, waarna het ten noorden van Scharnegoutum langs loopt in zuidwestelijke richting. Ten noorden van Sneek verlaat het tracé het grondgebied van de gemeente Wymbritseradiel, waarna het ter hoogte van de Frentsjerter Feart weer de gemeente Wymbritseradiel binnenkomt. Het tracé is gelegen in een min of meer rechte lijn die van het noordoosten loopt naar het zuidwesten. Daarbij kruist het de spoorlijn, passeert het Blauwhuis en Greonterp aan de zuidzijde, waarna het tracé de gemeente Wymbritseradiel verlaat.

Het leidingentracé van de drie hoofdaardgastransportleidingen is in de hierna-volgende figuur zichtbaar gemaakt⁶.

Figuur 14. Noordelijk en landelijk net van hoofdaardgastransportleidingen (Ministerie van VROM, 2009)

Naast de leidingen die deel uitmaken van het landelijke net, zijn er leidingen van regionaal belang (in alle gevallen 40 bar werkdruk):

- N-501-01: Nijland – Hindeloopen (4");
- N-510-07: Meet- en Regelstation Nijland – Arum (12");
- N-501-31: Meet- en Regelstation Nijland – Joure (8").

Voor gasleidingen zijn de richtlijnen met betrekking tot veiligheid opgenomen in de in 2004 vastgestelde Circulaire Risiconormering vervoer gevaarlijke stoffen. In deze circulaire is voor aardgastransportleidingen aangegeven dat het bestaande beleid ongewijzigd is. Dit voorgaande beleid voor gasleidingen is opgenomen in de circulaire van het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer, kenmerk DGMH/B nummer 0104004 van 26 november 1984.

In deze circulaire worden richtlijnen gegeven met betrekking tot de veiligheid. Als uitgangspunt geldt dat bestemmingen, welke voorzien in het regelmatig verblijf van personen, in beginsel buiten de zogeheten toetsingsafstand dienen te worden gerealiseerd.

TOETSINGSAFSTAND

De toetsingsafstand is, afhankelijk van diameter en bedrijfsdruk, in tabel 4 aangegeven.

⁶ De leiding is op de landelijke buisleidingenkaart van het Ministerie van VROM zwartgekleurd, wat inhoudt dat deze is opgenomen om te worden beoordeeld in een planmer waarin het Rijk aangeeft welke verbindingen zij voor de toekomst het meest belangrijk achten.

Tabel 4. Toetsingsafstanden voor gasleidingen in meters

Diameter	Bedrijfsdruk 20-50 bar	Bedrijfsdruk 50-80 bar	Bedrijfsdruk 80-110 bar
2"	20	20	20
4"	20	20	25
6"	20	25	30
8"	20	30	40
10"	25	35	45
12"	30	40	50
14"	35	50	60
16"	40	55	70
18"	45	60	75
24"	60	80	95
30"	75	95	120
36"	90	115	140
42"	105	130	160
48"	120	150	180

(Bron: Ministerie van VROM, 2009)

De toetsingsafstand is de afstand waarbinnen men rekening moet houden met de effecten van een eventuele leidingbreuk en is afhankelijk van de diameter en druk van de betreffende leiding. De toetsingsafstanden aangegeven in de tabel zijn in principe zodanig dat daarbuiten de invloed van de leiding op de omgeving verwaarloosbaar mag worden geacht.

Afwijkingen zullen beperkt dienen te blijven tot die gevallen waarin planologische, economische dan wel technische overwegingen dit noodzakelijk maken. Hierbij zal door de leidingbeheerder nagegaan moeten worden of dit op grond van de leidingspecificaties dan wel door middel van het treffen van additionele maatregelen toelaatbaar is.

De belemmerde strook is de strook die Gasunie nodig heeft voor het veilig in bedrijf kunnen hebben van een aardgastransportleiding. Tevens is deze strook nodig voor inspectie- en onderhoudsdoeleinden. Binnen de belemmerde strook gelden bestemmingsplanregels ter bescherming van de leiding en de nabije omgeving. Voor de leidingen in de gemeente met een werkdruk van 40 bar geldt een bebouwingsvrije afstand van 4 meter. Voor de leidingen met een werkdruk van 66,2 en 80 bar is deze afstand 5 meter.

BELEMMERDE STROOK

Binnen deze strook dienen alle handelingen achterwege te blijven, welke een veilig transport in gevaar kunnen brengen. Hierbij valt te denken aan:

- het oprichten van enig bouwwerk;
- het aanbrengen van gesloten wegdek;
- het wijzigen van het maaiveldniveau door ontgroning of ophoging;
- het verrichten van graafwerkzaamheden anders dan normaal spit- en ploegwerk;
- het aanbrengen van diepwortelende beplanting;
- het indrijven van voorwerpen in de grond.

7 . 6

S t r a a l v e r b i n d i n g e n

Over het plangebied lopen, zoals aangegeven in het “Streekplan Fryslân 2007”, een aantal straalverbindingen. De straalverbindingen in het gebied worden door KPN gebruikt en lopen van:

- Spannenburg naar Sneek;
- Spannenburg naar Leeuwarden.

Ter bescherming van deze straalverbindingen dient rekening te worden gehouden met eisen ten aanzien van hoogte, aard en situering van de bebouwing. De aan te houden breedte van de zones is 200 meter. De hoogte van de toegestane bebouwing binnen deze beide zones is 40 meter op het gehele traject.

Over de gemeente lopen momenteel geen militaire straalverbindingstrajecten meer.

7 . 7

K a b e l s e n l e i d i n g e n

HOOGSPANNINGS- LEIDINGEN

In de gemeente zijn twee hoogspanningsleidingen van 110 kV-lijnen die het plangebied doorkruisen. Dit betreft de hoogspanningsleidingen:

- Sneek – Raerd;
- Sneek – Bolsward.

Voor wat betreft de belaste grondstrook onder de bestaande hoogspanningsleidingen zijn er zakelijk recht overeenkomsten afgesloten tussen de leidingbeheerder (Lander) en de eigenaren en gebruikers van de daarbij betrokken grond. De aan te houden zonebreedte vanaf het hart van de hoogspanningsleiding is 27 meter.

De verdere distributie van elektriciteit in de gemeente geschiedt voornamelijk ondergronds. Naast de kabels en leidingen wordt in de elektriciteitsvoorziening voorzien door een groot aantal transformatorstations die overal in het plangebied aanwezig zijn.

7 . 8

R a d a r v e r s t o r i n g s g e b i e d

Het plangebied ligt binnen 15 nautische mijlen (circa 28 kilometer) van het verstoringsgebied van de radar op het terrein van de Vliegbasis Leeuwarden en de radarpost Noord te Wier. Ter voorkoming van radarverstoring zijn beperkingen van toepassing op de bouw van gebouwen en overige bouwwerken die hoger zijn dan 45 meter boven maaiveldhoogte ter plaatse van de radar. De oprichting van obstakels hoger dan 45 meter is niet toelaatbaar indien het functi-

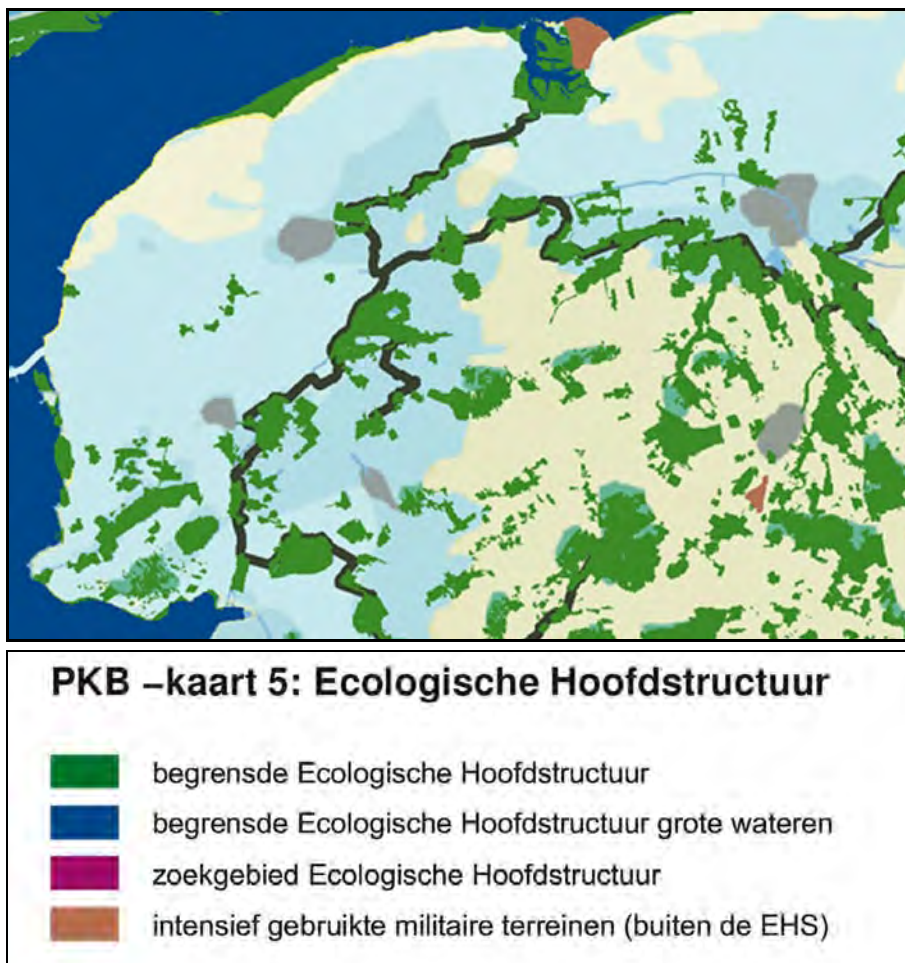
oneren van de radar meer dan 10% wordt verstoord. In het bestemmingsplan worden geen mogelijkheden geboden om zodanige hoogtes, hoger dan 45 meter, te realiseren, zodat deze beperking geen betekenis voor dit bestemmingsplan heeft.

8 . 1

N o t a   R u i m t e

Op 23 april 2004 is de Nota Ruimte: “Ruimte voor ontwikkeling” in de Ministerraad vastgesteld en aansluitend op 27 april van dat jaar ter behandeling naar de Tweede Kamer gezonden. Deze nota geeft de visie van het kabinet op de ruimtelijke ontwikkelingen van Nederland weer. Het kabinet heeft er voor gekozen het ruimtelijk relevante rijksbeleid zoveel mogelijk in één nota onder te brengen. Eén Nota Ruimte helpt de overlap tussen de verschillende beleids-terreinen en het aantal aparte nota's terug te dringen en zorgt voor meer samenhang in het ruimtelijk relevante (sector)beleid.

Figuur 15. Fragment Ecologische Hoofdstructuur Nota Ruimte

DUURZAME EN VITALE
LANDBOUW

In de Nota Ruimte is signaleerd dat het aantal agrarische bedrijven afneemt als gevolg van de verdere liberalisering van de wereldmarkt. De blijvende bedrijven zullen doorgroeien en zich naar verwachting organiseren in robuuste agrarische en agrofoodcomplexen of hun economische activiteiten verbreden. In combinatie met klimaatsverandering verwacht het kabinet grote verandering in het landelijk gebied. Bij deze veranderingen is het rijksbeleid gericht op vernieuwd sociaaleconomisch draagvlak met behoud van de sociaal-culturele identiteit en anderzijds kwaliteitsborging en kwaliteitsverbetering van de groene ruimte. In de Nota Ruimte wordt aangegeven dat de grondgebonden landbouw, naast het produceren van voedsel, een rol heeft bij de instandhouding en het beheer van grote delen van de groene ruimte.

NATUUR

De ecologische hoofdstructuur moet inclusief de robuuste ecologische verbindingen in 2018 zijn gerealiseerd. De concrete uitvoering wordt in de Nota Ruimte bij de provincies gelegd. Binnen de bruto begrenzing, zoals aangegeven in figuur 15, worden de robuuste ecologische verbindingzones begrensd en opgenomen in het streekplan. Op deze gebieden rust in die zin een planologische basisbescherming dat onomkeerbare ingrepen voorkomen dienen te worden.

WONEN, WERKEN EN
RECREËREN IN HET BUITENGE-
BIED

Om hergebruik van leegstaande gebouwen te stimuleren en de mogelijkheden te benutten die nieuwbouw biedt om de kwaliteit en de vitaliteit van de groene ruimte te vergroten, vraagt het Rijk aan de provincies om een planologisch kader op te stellen voor het thema bebouwing in het buitengebied.

In het provinciale kader wordt vastgelegd welke voorwaarden worden gehanteerd inzake de mogelijkheden:

- voor hergebruik van bestaande vrijkomende bebouwing;
- om bestaande onbruikbare of niet-waardevolle bebouwing te saneren met behulp van nieuwbouw van woningen ('ruimte voor ruimte');
- voor nieuwbouw gekoppeld aan een substantiële kwaliteitsverbetering van natuur, water, landschap en/of recreatie.

In de Nota Ruimte is aangegeven dat nadrukkelijk aandacht dient te worden besteed aan een adequate borging van zowel de ontwerpqualiteit als financiële koppelingen. Voor nieuwbouw geldt bovendien dat gebruik dient te worden gemaakt van de ruimte rondom kernen en wordt aangesloten bij bestaande bebouwingspatronen en bij bebouwingsclusters en bebouwingslinten in het buitengebied. Prioriteit dient te worden gegeven aan benutting en, waar nodig met behulp van nieuwbouw, sanering ('ruimte voor ruimte') van de bestaande voorraad vrijkomende bebouwing in het buitengebied. In het laatste geval zal het bebouwde oppervlak per saldo substantieel moeten verminderen. Het Rijk toetst dit op basis van bovenstaande uitgangspunten.

De Nota Ruimte stelt dat zowel kwalitatief als kwantitatief meer ruimte moet worden geboden aan toeristisch-recreatieve voorzieningen. Concreet moet rekening gehouden worden met nieuwe vormen van recreatie en toerisme en met uitbreiding en aanpassing van bestaande voorzieningen. Het gaat daarbij ook om vergroting van de mogelijkheden voor recreatie als nevenactiviteit op agrarische bedrijven.

Ten aanzien van vaarwateren voor recreatie worden in de Nota Ruimte de doorvaarbbaarheidscategorieën aangegeven. Deze zijn weergegeven in de hiernavolgende figuur.

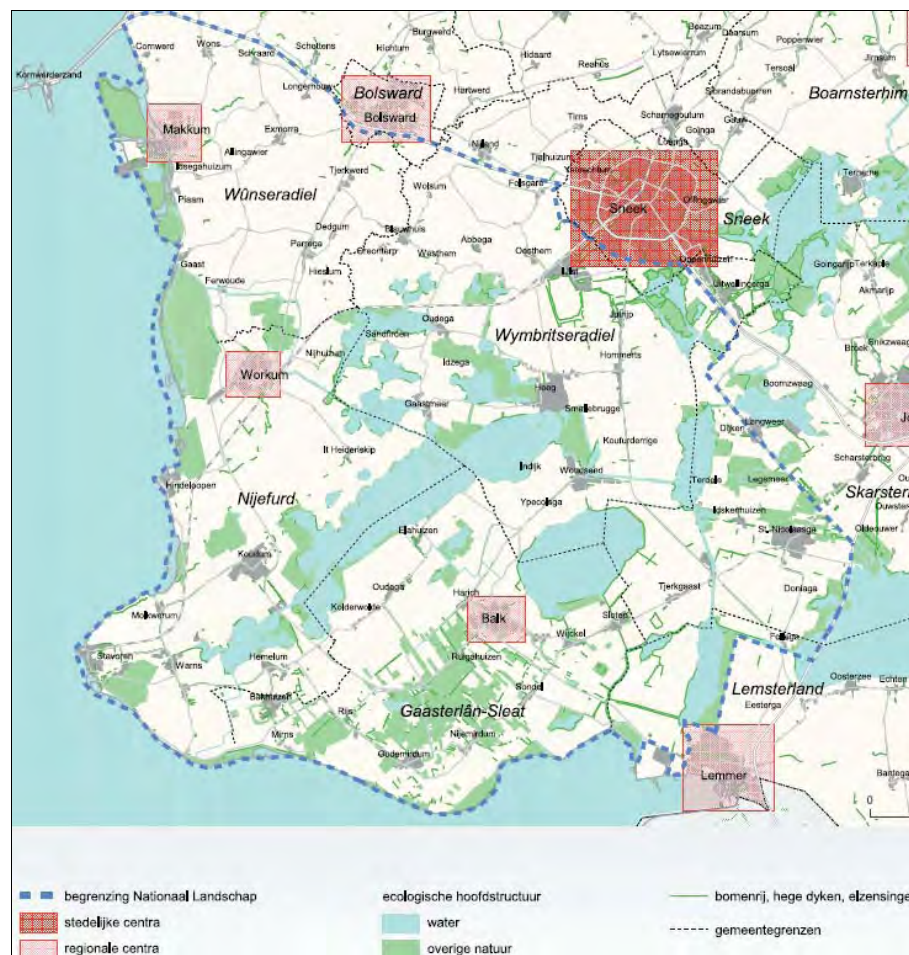
Figuur 16. Fragment doorvaarbbaarheidscategorieën Nota Ruimte

8.2

Nationaal Landschap Zuidwest-Fryslân

De rijksoverheid heeft in de Nota Ruimte 20 Nationale Landschappen aangewezen. Twee daarvan liggen in Fryslân. Nationaal Landschap Zuidwest-Fryslân is van toepassing op het plangebied. De gemeente Wymbritseradiel ligt voor een

groot deel binnen dit Nationaal Landschap. Nationale landschappen zijn gebieden met internationaal zeldzame en nationaal kenmerkende kwaliteiten op landschappelijk, cultuurhistorisch en natuurlijk gebied. De Nota Ruimte stelt dat deze landschappen behouden, duurzaam beheerd en waar mogelijk versterkt moeten worden.

Figuur 17. Ligging Nationaal Landschap Zuidwest-Fryslân
(Bron: Provinsje Fryslân, 2007)

BEHOUD DOOR ONTWIKKELING

Uitgangspunt daarbij is 'behoud door ontwikkeling'. Mits de kernkwaliteiten worden behouden of versterkt ('het ja, mits-principe') zijn binnen Nationale Landschappen ruimtelijke ontwikkelingen mogelijk. Er is ruimte voor ten hoogste de natuurlijke bevolkingsgroei (migratiesaldo nul) en voor regionale en lokale bedrijvigheid. Maatvoering, schaal en ontwerp zijn bepalend voor het behoud van de landschappelijke kwaliteiten. Daarom zijn grootschalige ontwikkelingen niet toegestaan. Waar zulke ingrepen vanwege een groot nationaal belang onvermijdelijk zijn, moeten verzachtende en compenserende maatregelen worden getroffen.

LANDBOUW

Voor de landbouw in de Nationale Landschappen is een duurzaam perspectief gewenst, waarbij functieverbreiding kansen kan bieden. Speciale aandacht verdient de landbouw in veenweidegebieden. De grondgebonden landbouw is een

belangrijke drager van dit internationaal gezien unieke cultuurlandschap. Voor wat betreft het beleid voor de veenweidegebieden laat de gemeente zich leiden door het belang dat speelt voor de goede instandhouding van de weidevogelstand. Binnen nationale landschappen is verder specifieke aandacht nodig voor natuur, in relatie tot cultuurhistorie en landschap, en voor toerisme en recreatie.

De provincie maakt geen onderscheid tussen gebieden in of buiten het Nationaal Landschap. Dit betekent dat in de Nationale Landschappen ruimte is voor de opvang van de plaatselijke woningbehoefte, lokale en regionale bedrijvigheid, verbetering van de lokale en regionale ontsluitingsstructuur en voor recreatieve ontwikkelingen. Maar de bijzondere landschappelijke kwaliteiten zijn wel van groot belang en ook medesturend voor het ruimtelijk beleid. Volgens het principe 'behoud door ontwikkeling' ligt dan ook een sterk accent op het behouden en verder versterken van de specifieke kwaliteiten van dit gebied.

Het (rijks)predicaat Nationaal Landschap voor Zuidwest-Fryslân is een erkenning voor de hier van oudsher aanwezige en zorgvuldig gehandhaafde waarden en kwaliteiten. Het gebied wordt daarmee nadrukkelijk op de kaart gezet. De status Nationaal Landschap biedt mogelijkheden om de kenmerkende cultuurhistorische, landschappelijke en natuurlijke kwaliteiten van Zuidwest-Fryslân in de toekomst op een verantwoorde wijze te behouden, goed te beheren en zo nodig te versterken. Ook biedt het kansen voor vergroting van de toeristisch-recreatieve mogelijkheden en voor de ontwikkeling van de landbouw (inclusief verbreding).

Belangrijk is dat de op het Nationaal Landschap geënte ontwikkelingen op een goede manier ingepast worden in de totale ruimtelijke en sociaaleconomische ontwikkeling van Zuidwest-Fryslân. Dit komt neer op een integrale benadering van het uitgangspunt 'behoud door ontwikkeling'.

De in de Nota Ruimte genoemde kernkwaliteiten van het gebied zijn:

KERNKWALITEITEN

- Schaalcontrast van zeer open naar besloten;
- Middeleeuwse verkaveling, waterlopen en meren;
- Reliëf in de vorm van stuwwallen en terpen.

8 . 3

Agenda voor een Vitaal Platteland

De "Agenda voor een Vitaal Platteland" is in samenhang met de Nota Ruimte opgesteld en tegelijkertijd aan de Tweede Kamer aangeboden. De Agenda gaat uit van een integraal perspectief en richt zich op de economische, ecologische en sociaal-culturele aspecten van het platteland. De Nota Ruimte beschrijft het ruimtelijk beleid voor het platteland.

De beleidsdoelen in de Agenda komen overeen met de beleidsdoelen zoals geformuleerd in de 2de Europese conventie over plattelandontwikkeling in Salzburg. Behoud van de verscheidenheid van het platteland is als kerndoel aangewezen. Een vitale, concurrerende landbouwsector is essentieel voor een leefbaar platteland. De handhaving van het concurrentievermogen van de landbouwsector, rekening houdend met de kenmerken van het gebied, is het hoofddoel. Duurzame economische groei moet in toenemende mate worden bereikt door te beantwoorden aan de vraag naar diversifiëren, innovatie en producten met een hogere toegevoegde waarde. De betekenis van de landbouw voor het beheer van milieu, natuur en landschap moet worden versterkt.

De opgave voor het platteland die in de Agenda wordt gesteld luidt op basis van het voorgaande: “Het op samenhangende wijze combineren van een duurzame en concurrerende landbouw, een vitale natuur, een vertrouwd platteland en een duurzaam beheer en gebruik van water met de wensen van de burger op het gebied van wonen, werken en vrije tijd”.

Gesignaleerd wordt dat landbouwbedrijven zoeken naar een verbreding van de bedrijfsvoering. Hierdoor is sprake van een verschuiving van een landbouweconomie naar een plattelandseconomie. Ook is er sprake van meer vraag naar ruimte voor de functies natuur, water en wonen. De landbouw staat door deze ruimteclaims onder druk, maar is en blijft de belangrijkste factor in het landelijk gebied en belangrijk in de economische positie van Nederland. Het Rijk wil ruimte bieden aan ondernemerschap op het platteland. Daarbij is voor een vitaal platteland een vitale landbouw noodzakelijk. Boeren staan hierbij voor de opgave om binnen de toenemende eisen een duurzame bedrijfsvoering te ontwikkelen.

Het Rijk gaat uit van een voor burgers toegankelijk platteland. Het gaat daarbij om voldoende recreatiemogelijkheden en ruimte voor ondernemers in de toeristisch-recreatieve sector. Aan provincie en gemeente wordt gevraagd wonen en bedrijvigheid te ontwikkelen met landschappelijke kwaliteit. Zowel binnen als buiten de EHS zal versterking van de natuur in goede samenhang met andere functies en partijen moeten plaatsvinden. De rijksoverheid zal samen met de provincies, gemeenten en waterschappen het watersysteem op orde brengen en de ruimtelijke inrichting hierop aanpassen.

8 . 4

V i e r d e   N o t a   W a t e r h u i s h o u d i n g

In het nationale waterbeleid, vastgelegd in onder meer de “Vierde Nota Waterhuishouding” (1998), de adviezen van de ‘Commissie Waterbeheer 21e eeuw’ en de Europese “Kaderrichtlijn Water” staat het duurzaam omgaan met water centraal: “Het waarborgen van voldoende veiligheid en het zo klein mogelijk houden van de kans op wateroverlast”.

Dit moet mede gezien worden in het kader van de problematiek met betrekking tot ontwikkelingen als klimaatverandering, bodemdaling en zeespiegelstijging. Hiervoor is de trits 'vasthouden-bergen-afvoeren' maatgevend. Kort gezegd betekent dit dat overtollig water zoveel mogelijk bovenstrooms wordt vastgehouden in de bodem en in het oppervlaktewater. Vervolgens wordt zo nodig het water tijdelijk geborgen in bergingsgebieden en pas als vasthouden en bergen te weinig opleveren wordt het water afgevoerd. Uitgangspunten in dit verband zijn:

- Geen afwenteling van problemen naar andere compartimenten in ruimte in tijd;
- Zoveel mogelijk gebiedseigen water vasthouden en de inlaat van gebiedsvreemd water zoveel mogelijk beperken;
- Beperking van overlast door (grond)water of tekort aan water.

Naast de waterkwantiteit heeft duurzaam omgaan met water ook betrekking op de waterkwaliteit. Hierbij staat de trits 'schoonhouden-scheiden-zuiveren' centraal. Bij schoonhouden, scheiden en zuiveren gaat het erom dat het water zoveel mogelijk schoon wordt gehouden. Vervolgens worden schoon en vuil water zoveel mogelijk gescheiden en als laatste komt het zuiveren van verontreinigd water aan bod. Uitgangspunten in dit verband zijn:

- Vervuiling waar mogelijk bij de bron aanpakken;
- Voorkomen van verspreiding van verontreinigingen;
- Benutten van schoon water.

Het beleidsdoel 'duurzaam omgaan met water' dient niet alleen in waterbeheerplannen te worden uitgewerkt, maar er dient ook in de ruimtelijke ordening, waaronder de bestemmingsplannen, rekening mee te worden gehouden.

Afstemming van waterbeleid en ruimtelijke ordening kan door:

- het bieden van ruimte voor water in verband met veiligheid, wateroverlast en zoetwaterbeheer;
- water als ordenend principe in de functietoekenning;
- kansen benutten die water biedt voor de vergroting van de belevingswaarde en functiecombinaties (bijvoorbeeld cultuurhistorische waarden van voormalige waterlinies);
- randvoorwaarden aan de inrichting en het beheer op basis van water (bijvoorbeeld kruipruimteloos bouwen, zodat de grondwaterstand hoog kan blijven);
- effecten op waterkwaliteit meewegen bij besluitvorming in de ruimtelijke ordening.

Momenteel wordt door de rijksoverheid gewerkt aan het Nationale Waterplan dat als opvolger van de Vierde Nota Waterhuishouding zal fungeren. Naar verwachting wordt dit plan eind 2009 vastgesteld in de ministerraad. Het Nationale Waterplan zal een langetermijnvisie tot 2040 bevatten en een uitvoeringsprogramma voor de periode van 2009 tot 2015.

NATIONALE WATERPLAN

Provinciaal beleid

9 . 1

Streekplan Fryslân 2007

Op 13 december 2006 hebben Gedeputeerde Staten het streekplan Fryslân “Om de kwaliteit fan de romte” vastgesteld. Het streekplan geeft de visie van Gedeputeerde Staten op het ruimtelijk beleid van de provincie weer. Het streekplan gaat vergezeld met een ‘strategische milieubeoordeling’, een milieurapport dat op grond van een nieuwe Europese richtlijn is opgesteld.

Als centraal uitgangspunt voor het ruimtelijke beleid kiest de provincie voor een ondeelbaar Fryslân met ruimtelijke kwaliteit. Een ondeelbaar Fryslân benadrukt dat stad en platteland elkaar nodig hebben en elkaar ondersteunen. Een Fryslân met ruimtelijke kwaliteit benadrukt het bovenlokale belang bij het instandhouden en verder ontwikkelen van de gebruikswaarde, belevingswaarde en toekomstwaarde van de ruimte. Het gaat de provincie daarbij vooral om het instandhouden en verder ontwikkelen van de landschappelijke kwaliteiten van Fryslân. De provincie wil een economisch sterk en tegelijkertijd mooi Fryslân.

ALGEMENE
UITGANGSPUNTEN

In het navolgende wordt het beleid voor het plangebied per thema belicht. Vervolgens komt het voor het plangebied relevante gebiedsgerichte beleid aan de orde.

9 . 1 . 1

Beleid per thema

De provincie streeft ernaar de woonkwaliteiten van Fryslân, zoals rust en ruimte, landschappelijke en natuurlijke waarden, veiligheid en woonzorgcombinaties te benutten als sociaaleconomische impuls voor Fryslân. De provincie stimuleert hiermee dat mensen uit andere provincies naar Fryslân verhuizen. Een bijkomende doelstelling is om nieuwe (landelijke) woonvormen optimaal in te zetten voor ruimtelijke kwaliteitsverbetering op het gebied van landschap, natuur, water en recreatie.

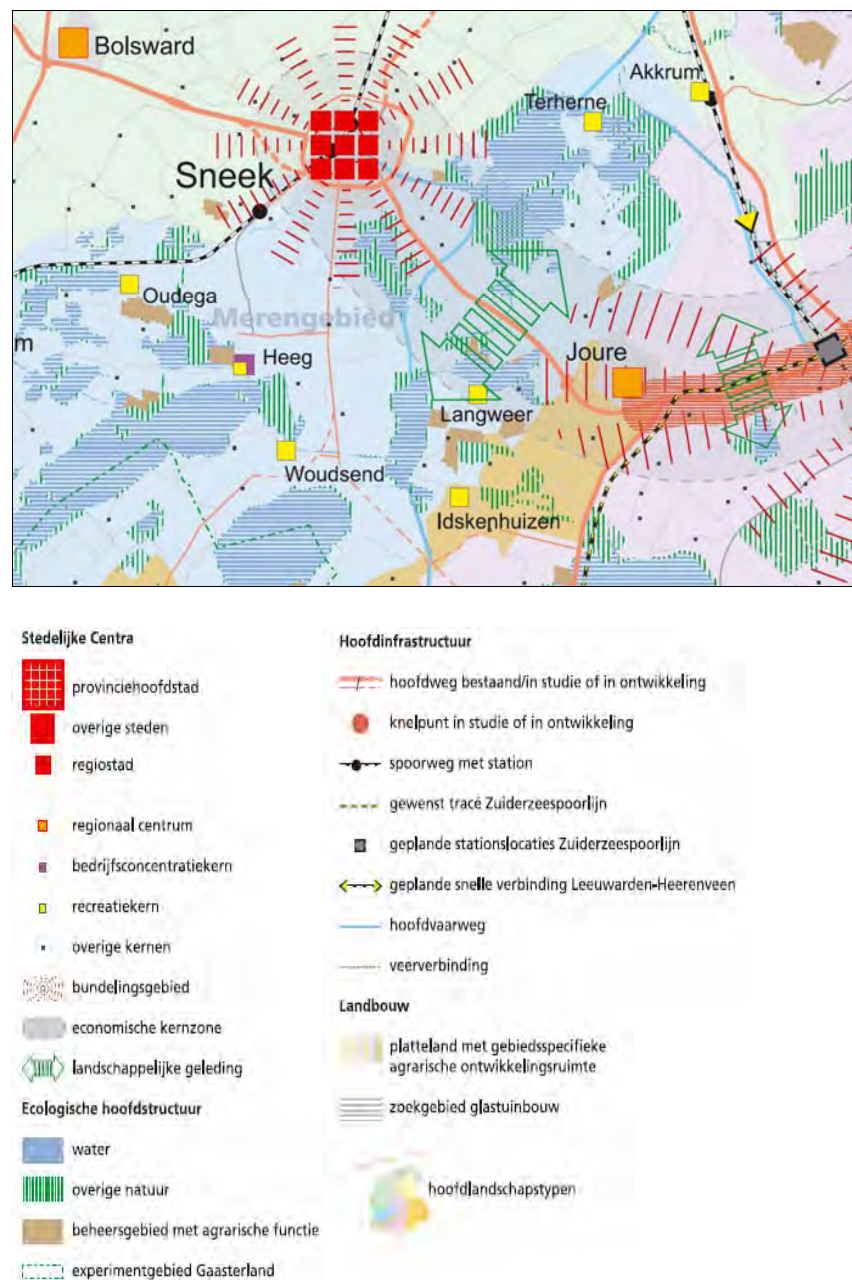
Buiten de stedelijke bundelingsgebieden⁷ is de provincie terughoudend met het opvangen van woonmigratie door deze te beperken tot specifiek dorpse en landelijke woonkwaliteiten waar aanvullend vraag naar is. Het beleid is gericht

---

⁷ De gebieden rond de stedelijke centra Leeuwarden, Drachten, Heerenveen, Sneek, Harlingen en Dokkum.

op de verbreding van de Friese woningmarkt met woningzoekenden die een woonplek met een hoge landschappelijk recreatieve kwaliteit wensen die in andere landsdelen niet of moeilijk gevonden kan worden. Ruimte voor deze projecten wordt selectief geboden, zodat voorkomen wordt dat de maatschappelijke meerwaarde versnippert en dat er zelfs landschappelijke nadelen gaan optreden. Met de verspreiding van veelsoortige woningen over het onbebouwde landelijk gebied zal snel sprake kunnen zijn van een waarneembare en voelbare aantasting van de groene open buitenruimte.

Figuur 18. Fragment van de streekplankaart
(Bron: Provinsje Fryslân, 2007)

Het landelijk gebied is primair bestemd voor functies die een ruimtelijk-functionele relatie met het landelijk gebied hebben. Het gaat daarbij vooral om de functies landbouw, recreatie, natuur en waterberging en bestaande woon- en werkfuncties en voorzieningen. Voor de andere nieuwe functies, waaronder nieuwe woningen, niet-agrarische bedrijven, detailhandel en andere publiekstrekkende functies, stelt de provincie de randvoorwaarde dat ruimte gezocht moet worden in of aansluitend aan kernen en dat een goede landschappelijke inpassing gewaarborgd is.

FUNCTIES IN HET
LANDELIJK GEBIED

De provincie signaleert dat de afname van het aantal agrarische bedrijven een ruimtelijk kwaliteitsverlies met zich meebrengt. Bij vrijkomende agrarische gebouwen wordt dan ook ingezet op een passend hergebruik, waarbij een verbetering van de ruimtelijke kwaliteit plaatsvindt. Hierbij zouden de beeldbepalende gebouwen gehandhaafd worden en de beeldversturende gebouwen gesloopt.

VRIJKOMENDE
AGRARISCHE
GEBOUWEN

Het al dan niet toestaan van de functies en de bebouwingsmogelijkheden in vrijkomende agrarische bebouwing laat de provincie in beginsel over aan de gemeenten. Hiermee wordt ruimte geboden voor gemeentelijk maatwerk. De nieuwe functies zijn daarin wel beperkt tot het oorspronkelijke boerderijgebouw. Bij nieuwe functies wordt gedacht aan wonen, recreëren, educatie, natuur-/landschapsbeheer, cultuur/kunst, lichte vormen van horeca en zorg. Bedrijfsfuncties en vormen van dienstverlening zijn ook geschikt, indien de activiteiten qua vorm en uitstraling passen bij het omliggende landelijk gebied. Daarnaast dienen het bedrijven zonder een grote verkeersaantrekkende werking in de lichte milieucategorieën te zijn. Tenslotte mag de functie-invulling geen afbreuk doen aan het voorzieningenniveau in de kernen.

Voor bebouwing geldt dat het silhouet van het boerderijf (de compositie van gebouwen) centraal staat. Behoud van beeldbepalende gebouwen is het uitgangspunt. Indien dit vanwege bouwtechnische redenen niet mogelijk is, dient de nieuwe bebouwing qua vorm en uitstraling verwant te zijn aan die van een boerderij/boerenschuur.

Naast de voornoemde mogelijkheden voor bedrijfsvestiging is vestiging van bedrijven en voorzieningen in het landelijk gebied mogelijk wanneer dat om functionele redenen nodig is.

Functionele binding gaat op voor agrarische bedrijven waar de bijbehorende grond als productiemiddel wordt ingezet. Het gaat ook op voor recreatiebedrijven en bedrijven voor beheer van natuur en landschap, die afhankelijk zijn van de kernkwaliteiten van het landelijk gebied. Het kan bij uitzondering tevens gaan om (clustering van) bedrijven die sterk aan de landbouw verbonden zijn, zoals agrarische loonbedrijven en agrarische opslag, waarvan vestiging op een bedrijventerrein om diverse redenen ongewenst is. Een zorgvuldige ruimtelijke inpassing waarbij rekening wordt gehouden met de kernkwaliteiten van het landelijk gebied is daarbij randvoorwaarde.

Voor bestaande bedrijven in het landelijk gebied, die daaraan niet functioneel zijn gebonden, is in beperkte mate ruimte voor uitbreiding, onder de voorwaarde dat de nieuwe (bedrijfs)situatie nog past in de omgeving. Hierbij zijn onder meer de volgende aspecten van belang:

- de milieuhygiënische inpassing;
- de belasting van de aanwezige infrastructuur;
- de landschappelijke inpassing.

Aan agrarische bedrijven verwante (collectieve) voorzieningen, zoals mestverwerking, mestbewerking, mestvergisting en houtvergassing zijn passend in het landelijk gebied, wanneer deze voornamelijk ten dienste staan van of verband houden met de bedrijfseigen agrarische activiteiten. Wanneer er geen sprake meer is van in hoofdzaak bedrijfseigen activiteiten is concentratie van dit soort voorzieningen gewenst op daarvoor geschikte locaties.

RECREATIE EN TOERISME

De provincie streeft naar kwaliteitsverbetering van recreatieve voorzieningen. De provincie wil bevorderen dat recreatie en toerisme als (nieuwe) sociaaleconomische drager en als beheerder van landschap, natuur en erfgoed ten volle wordt benut. Herkenbaarheid van de Friese landschappelijke kernkwaliteiten is hierbij randvoorwaarde. Kwaliteitsverbetering vraagt in een aantal gevallen om meer ruimte, zowel voor bestaande als voor nieuwe voorzieningen. Het streekplan biedt deze ruimte.

Nieuwe grootschalige en intensieve recreatieve voorzieningen worden primair geconcentreerd in de stedelijke en regionale centra en in de recreatiekernen (ondermeer Heeg, Oudega en Woudsend). Naar aard en schaal passende recreatieve initiatieven, zoals een kleine jachthaven, kleinschalige logiesaccommodaties, dorpslogementen, een horeca-uitspanning met speeltuin, een kleinschalige passantencamping en kleinschalig kamperen, zijn ook buiten de bovengenoemde kernen mogelijk.

TOERISTISCH-RECREATIEVE NETWERKEN

De provincie streeft naar een verdere verbetering en uitbreiding van de toeristisch-recreatieve netwerken en naar versterking van de onderlinge samenhang. De aantrekkelijkheid van de netwerken wordt vergroot door op logische punten langs en nabij de netwerken passende voorzieningen voor dag-, verblijfs- en vaarrecreatie mogelijk te maken. De provincie werkt aan een aanzienlijke kwaliteitsverbetering van het Friese vaarwegennetwerk. Ook zijn er diverse projecten voor het verbeteren van fiets-, wandel- en ruiterroutes. Daarbij worden tevens de mogelijkheden voor recreatief medegebruik van natuurgebieden en cultuurhistorische kwaliteiten betrokken.

Naast het vaarwegennetwerk voor de grote watersport zijn er meerdere waterwegen die van betekenis zijn voor vormen van kleine watersport, waaronder sloepvaren, kanovaren, roeien en schaatsen.

Bij verblijfsrecreatie wordt in het provinciale beleid het accent gelegd op verbetering van de kwaliteit van het bestaande aanbod. De provincie ziet daarbij ruimte voor uitbreiding van bestaande recreatieve bedrijven en voor nieuwe initiatieven tot en met het middelgrote segment. Bij kampeerterreinen is ruimte tot in ieder geval 200 standplaatsen. Bij recreatiebungalow- en appartementencomplexen is ruimte tot in ieder geval 50 verblijfseenheden. Nieuwe initiatieven zijn mogelijk bij de stedelijke en regionale centra en de recreatiekernen. Uitbreiding van bestaande voorzieningen is ook daarbuiten mogelijk. In alle gevallen dient sprake te zijn van een goede ruimtelijke en landschappelijke inpassing.

Naast de provinciale voorkeur voor concentratie van nieuwe verblijfsrecreatieve initiatieven bij de stedelijke en regionale centra en de recreatiekernen staat de provincie ook open voor nieuwe initiatieven in het landelijk gebied, wanneer aan aanvullende landschappelijke en natuurlijke randvoorwaarden is voldaan. Bij nieuwe initiatieven die het kleinschalige overstijgen, zet de provincie primair in op een toevoeging van landschappelijke en natuurlijke elementen. Dit dient te geschieden in een verhouding tussen het oppervlak aan nieuw recreatieareaal en het oppervlak aan nieuwe natuur- en landschapselementen (inclusief nieuw water als bijdrage aan de wateropgave) van minimaal 1 op 1.

Kleinschalige verblijfsvoorzieningen in en bij bestaande gebouwen, tot 15 verblijfseenheden, zijn buiten de natuurgebieden in de hele provincie mogelijk. Daar waar het behoud van de karakteristiek van beeldbepalende bebouwing betreft, is dit een belangrijker criterium dan het aantal daarin onder te brengen verblijfseenheden.

Met het vervallen van de Wet op de Openluchtrecreatie (WOR) kan deze bovengrens van 15 verblijfseenheden worden verruimd tot 25, onder de voorwaarden dat:

- het kampeervoorzieningen betreft bij (voormalige) agrarische gebouwen;
- de gemeente het aantal gevallen beperkt;
- de gemeente op haar grondgebied specifieke zones of plaatsen aangeeft waar verruiming mogelijk is.

Verdere uitbouw en verbetering van vrijetijdsvoorzieningen vindt de provincie van belang. Vooral de toegenomen belangstelling voor cultuur en cultuurhistorie biedt daarvoor kansen. De provincie geeft daar al invulling aan met de stimulering van informatiepunten, archeologische steunpunten, musea, logiesvormen in historische panden, cultuurhistorische routes en kaarten, evenementen en gidsendiensten. Ook wordt ingezet op een betere toegankelijkheid van het landelijk gebied, voor zowel de eigen bewoners als de toerist. Op diverse plaatsen in Fryslân wordt hieraan invulling gegeven. Voorbeelden zijn kerkpaden, jaagpaden en kanoroutes. Met deze inspanningen wordt tevens de multifunctionaliteit van het landelijk gebied vergroot.

VAARRECREATIE

De provincie legt vooral via het Friese Merenproject een accent op kwaliteitsverbetering van de watersportvoorzieningen en van het vaarwegennet. Daarnaast ziet de provincie mogelijkheden voor uitbreiding van bestaande en voor vestiging van nieuwe kleinere tot middelgrote jachthavencomplexen tot maximaal 250 ligplaatsen, primair bij de op de vaargebieden gerichte stedelijke en regionale centra en recreatiekernen. Onder de voorwaarde van grotere provinciale betrokkenheid, kan hiervan gemotiveerd worden afgeweken.

Buiten de stedelijke en regionale centra en de recreatiekernen zijn nieuwe, kleinschaliger voorzieningen mogelijk. Het betreft hier voorzieningen van 25 (buiten de kernen) tot 50 ligplaatsen (bij de kernen). In alle gevallen dient bij deze ontwikkelingen te worden voorzien in een goede landschappelijke inpassing.

LANDBOUW

De provincie streeft naar een vitale en duurzame landbouw vanwege de belangrijke bijdrage aan de sociaaleconomische vitaliteit van het platteland, het beheer van het landelijke gebied en de Friese economische structuur. In het landelijke gebied worden buiten natuurgebieden voldoende ruimtelijke ontwikkelingsmogelijkheden voor de landbouw geboden.

Om de landbouw vitaal en duurzaam te kunnen houden zijn plaatselijk forse aanpassingen en transformaties nodig. De provincie zet zich in voor verbetering van de externe productieomstandigheden van de landbouw. Daarnaast wil de provincie samen met gemeenten zorg dragen voor het begeleiden van de ruimtelijke consequenties van schaalvergroting, intensivering, verbreding en verdieping van de landbouw.

9 . 1 . 2

O n t w i k k e l i n g e n   b i n n e n   e e n   l a n d s c h a p p e l i j k e c o n t e x t

Bij het bieden van ontwikkelingsruimte voor de landbouw zet de provincie in op de blijvende herkenbaarheid van de verschillende landschapstypen in Fryslân. Ook nieuwe landschappelijke kenmerken kunnen hierbinnen ontwikkeld worden.

De provincie streeft naar voldoende ruimte voor de ontwikkeling van agrarische bouwblokken en voor perceelsverruiming, zodanig dat een efficiënte agrarische bedrijfsvoering mogelijk is en rekening gehouden wordt met landschappelijke kernkwaliteiten. De ruimtelijke consequenties van schaalvergroting en intensivering in de landbouw moeten worden gecombineerd met landschappelijke kernkwaliteiten. Hierbij kan spanning optreden in de houtwallengebieden en in specifieke kleinschalige situaties. Hier worden kansen gezien voor verbreding van agrarische activiteiten met recreatie, natuur- en landschapsbeheer (groene en blauwe diensten). Dit naast het naar aard en schaal vergroten van percelen, zodanig dat het land goed bewerkt kan worden.

Voor de inpassing van grotere agrarische bouwblokken is vooral de landschappelijke situering van belang met aandacht voor de beplanting, oerelementen, de nokrichting van gebouwen en kleur- en materiaalgebruik. Een maximale maat voor de omvang van een agrarisch bouwblok is hierbij minder belangrijk dan landschappelijk maatwerk. Bij perceelsverruiming vraagt de provincie aandacht voor landschappelijke inpassing door de benutting van bestaande landschappelijke elementen. De steeds groter wordende landbouwmachines vereisen geschikte wegen, zonder de landschappelijke kernkwaliteiten aan te tasten.

Om de inkomensbasis voor agrariërs te vergroten biedt de provincie aan agrarische bedrijven ruimte om op het erf (inclusief bebouwing) nevenactiviteiten te ontwikkelen die aan de agrarische activiteiten gebonden zijn. Hiertoe zal de provincie bevorderen dat agrariërs, die maatschappelijke doelen in hun bedrijfsvoering opnemen, voldoende vergoedingen krijgen in de vorm van groene en blauwe diensten.

Kamperen bij de boer, agrarisch verwante detailhandel, en andere agrarisch gerelateerde activiteiten zoals mestvergisting, maar ook zorgfuncties, ondergeschikte ambachtelijke bedrijfsfuncties en dergelijke kunnen goed op het erf (inclusief bebouwing) ingepast worden.

De provincie zet zich samen met anderen in voor het instandhouden en verder ontwikkelen van de belangrijke landschappelijke kwaliteiten en waarden waarvoor:

LANDSCHAP

- de Friese landschapstypen en hun ontwikkelingsgeschiedenis herkenbaar blijven en de ruimtelijke kwaliteit en het identiteitsgevoel versterkt worden;
- landschap een inspiratiebron kan zijn voor nieuwe ontwikkelingen en een kernkwaliteit kan zijn voor nieuwe sociaaleconomische impulsen;
- waar gewenst en noodzakelijk geheel nieuwe eigentijdse landschappen met veel kwaliteit gerealiseerd worden.

De provincie vraagt bij de inrichting (en beheer) van de ruimte aandacht voor een bijzondere landschappelijke kwaliteit van Fryslân, namelijk de stilte en vrijwel ongestoorde duisternis. Voor bepaalde natuurgebieden en diersoorten zijn stilte en duisternis een vereiste en voor mensen een kwaliteit die de beleving van het landschap een extra dimensie geeft.

Door versterking van de groene en blauwe dooradering van het landelijk gebied streeft de provincie naar vergroting van de kwaliteit en de multifunctionaliteit van het landelijk gebied. Hierbij wordt prioriteit gegeven aan de bundelingsgebieden rondom de stedelijke centra, omdat de verstedelijkingsdruk en het te behalen rendement van investeringen hier het hoogst zijn.

De provincie streeft naar goede ruimtelijke condities voor instandhouding en ontwikkeling van de belangrijke natuurlijke kwaliteiten en waarden in Fryslân waardoor:

- een bijdrage wordt geleverd aan behoud van de biodiversiteit door de bescherming en ontwikkeling van ecosystemen;
- de condities voor het voortbestaan van de inheemse flora en fauna en van natuurlijke levensgemeenschappen worden verbeterd;
- de ruimtelijke kwaliteit en de leefbaarheid van Fryslân worden versterkt.

Naast de goede ruimtelijke condities is het ook van belang dat de natuurgebieden een gewenste milieukwaliteit bereiken door de inzet van het water-, milieu- en landschapsbeleid. De provincie vindt het van belang dat natuur bij allerlei ruimtelijke ontwikkelingen nadrukkelijk aandacht krijgt, ook de intrinsieke waarde van natuur. In ruimtelijke planvorming wordt 'natuurinclusief' gewerkt en wordt rekening gehouden met het leefgebied van soorten.

Daarnaast wordt aandacht gevraagd voor het benutten van mogelijkheden van functiecombinaties met natuur; ook met het oog op het verhogen van de ruimtelijke kwaliteit. Natuur is immers niet alleen voor andere functies een basis-kwaliteit, zoals recreatie en toerisme, maar ook als vestigingsfactor voor wonen en werken en voor de (rust)beleving van omwonenden.

PROVINCIALE ECOLOGISCHE HOOFDSTRUCTUUR

De provincie zet in op de realisering, bescherming en ontwikkeling van een duurzame EHS. De samenhang van de EHS wordt versterkt door EVZ's, waaronder de robuuste natte verbinding. De EHS wordt beschermd tegen negatieve ontwikkelingen van buiten. Zo is instandhouding van de EHS gewaarborgd. Het doel is dat de EHS in 2018 gerealiseerd is.

De begrenzing van de EHS is gebaseerd op natuurgebiedsplannen (zie ook hoofdstuk 3. Het natuurlijke milieu).

Voor de robuuste natte verbinding worden zoveel mogelijk combinaties met andere passende functies gezocht, zoals boezemuitbreiding, waterberging, vaarwegverbreding en (vaar)recreatie. Het behalen van het gestelde natuurdoel zal hierbij randvoorwaarde zijn.

WATER

De provincie streeft naar goede ruimtelijke condities voor een veilige en woonbare provincie en voor gezonde en veerkrachtige duurzame watersystemen waarin sociaaleconomische en ecologische ontwikkelingen met elkaar in evenwicht zijn. Water is een belangrijk medeordenend principe in de ruimtelijke inrichting van Fryslân. Voor een goede waterbeheersing worden de nodige ruimtelijke maatregelen getroffen. Door klimaatverandering, bodemdaling en de toename van verhard oppervlak kan in veel gevallen voor een goede waterbeheersing niet meer worden volstaan met technische maatregelen. Voor een robuust en veerkrachtig watersysteem, dat zowel wateroverschotten als wateertekorten goed kan opvangen, zullen de (on)mogelijkheden van het watersys-

teem medebepalend zijn voor de functionele bestemming en inrichting van de ruimte. Een goed functionerende Friese boezem is cruciaal voor de waterhuishouding van heel Fryslân.

9 . 1 . 3

G e b i e d s v i s i e v o o r Z u i d w e s t - F r y s l â n

In het streekplan zijn per regio gebiedsvisies opgenomen. In de gebiedsvisie voor Zuidwest-Fryslân is het volgende opgenomen dat voor Wymbritseradiel relevant is:

- De verbetering van de zuidelijke rondweg Sneek is essentieel voor de doorstroming over de A7 en voor de bereikbaarheid van Sneek.
- In het kader van het Friese Merenproject worden vier aquaducten aangelegd bij belangrijke kruisingen met (recreatief) vaarwater. Hiervan komen er twee op de volgende locaties in de gemeente Wymbritseradiel te liggen: in de aan te leggen rondweg van Woudsend en de Jeltesleat bij Hommerts.
- De spoorlijn Leeuwarden-Stavoren is voor het gebied van belang, mede gelet op het forenzenverkeer.
- Bij de ontwikkeling van de woonuitbreiding Harinxmaland bij Sneek zal de mogelijkheid van een treinstation worden bekeken en beoordeeld.

9 . 2

P r o v i n c i a a l V e r k e e r s - e n V e r v o e r s p l a n 2 0 0 6

Het hoofddoel van het Provinciaal Verkeers- en Vervoersplan (PVVP) is het realiseren van een duurzaam verkeer- en vervoersysteem in Fryslân:

- dat voldoet aan de verplaatsingsbehoefte van inwoners en bezoekers;
- dat voldoet aan de behoefte om goederen te transporteren;
- dat bijdraagt aan de versterking van de economie;
- dat veilig is;
- dat schade aan natuur, landschap en milieu weet te beperken.

9 . 3

G e b i e d s k a d e r Z u i d w e s t - F r y s l â n 2 0 0 7 - 2 0 1 3

In het kader van Plattelânsprojekten van de Provinsje Fryslân zijn voor de plattelandsgebieden gebiedskaders opgesteld voor de periode 2007-2013. Het gebiedskader Zuidwest-Fryslân bevat thematisch een beschrijving en overzicht van de beleidsvoornemens voor de periode 2007-2013. Het bevat geen nieuw beleid en past in het bestaande overheidsbeleid.

9 . 4

T w e e d e W a t e r h u i s h o u d i n g s p l a n (2 0 0 0 - 2 0 0 8)

De wet op de waterhuishouding geeft aan dat de provincie een waterhuishoudingsplan vaststelt waarin de hoofdlijnen van het waterhuishoudkundig beleid voor de provincie zijn vastgesteld. Het Tweede Waterhuishoudingsplan: “Dreaun Troch It Wetter” is op 31 mei 2000 vastgesteld.

In het Tweede Waterhuishoudingsplan staat de watersysteembenadering centraal. Dit houdt in dat bij nieuw te ontwikkelen plannen steeds het watersysteem wordt beschouwd, waarbinnen het betreffende gebied ligt. Verder richt het Tweede Waterhuishoudingsplan zich primair op het realiseren van een basisniveau ten aanzien van veiligheid, waterkwaliteit, grondwater en inrichting. In het waterhuishoudingsplan is aangegeven welke functie primair door het water wordt ondersteund.

9 . 5

D e r d e W a t e r h u i s h o u d i n g s p l a n F r y s l â n (2 0 1 0 - 2 0 1 5) (C o n c e p t)

Het Derde Waterhuishoudingsplan Fryslân: “Wiis Mei Wetter” geeft de doelen weer die de provincie in de periode van 2010 tot 2015 wil bereiken. Het waterhuishoudingsplan staat centraal in de provinciale besluitvorming. Het Wetterskip Fryslân ontvangt dit provinciale plan als kader voor het waterbeheer in Fryslân. Het plan geeft eveneens de kaders aan voor het rioleringsbeheer van gemeenten en het eigen provinciale beleid. Het waterhuishoudingsplan is de verbindende schakel tussen het ruimtelijke en economische beleid van de provincie en het waterbeheer. Bovendien is het een structuurvisie voor het ruimtelijke beleid. Dit houdt in dat het plan op de onderdelen die hierop betrekking hebben dezelfde status heeft als het streekplan.

De hoofddoelstelling voor het waterbeleid in Fryslân luidt als volgt: “Het hebben en houden van een veilige en bewoonbare provincie en het in stand houden en versterken van gezonde en veerkrachtige watersystemen, zodat een duurzaam gebruik blijft gegarandeerd”. Deze hoofddoelstelling komt overeen met het vorige waterhuishoudingsplan en is nog altijd actueel.

Beleid van het waterschap

In onderstaande paragrafen is het beleid van het waterschap aan de orde gesteld. Hierin is allereerst verwezen naar het redelijk gedateerde “Integraal Waterbeheersplan Friese Waterschappen 2001-2004 (IWBP)”. Als opvolger hiervan is het “Waterbeheerplan 2010-2015” beschikbaar gekomen. Dit betreft echter een conceptversie dat daardoor geen enkele officiële status kent. Hierdoor is het IWBP nog steeds geldig als officieel provinciaal waterschapsbeleid en is daarom nog opgenomen in dit bestemmingsplan. De mogelijkheid bestaat dat bepaalde teksten uit het IWBP niet meer geheel actueel zijn.

10.1

Integraal Waterbeheersplan Friese Waterschappen 2001-2004

Het IWBP is uitgebracht door de zes voormalige waterschappen die in Fryslân het waterkwantiteitsbeheer van de Friese oppervlaktewateren uitvoeren. Het Wetterskip Fryslân is sinds de fusie na 1 januari 2004 verantwoordelijk voor het kwantiteitsbeheer als het kwaliteitsbeheer van het oppervlaktewater in het plangebied.

De toenmalige waterschappen hebben elk een deelplan binnen het IWBP. In deze deelplannen zijn aan de hand van acht thema's de belangrijkste problemen geschetst die zich voordoen in de watersystemen met daaraan gebiedsspecifieke maatregelen gekoppeld.

Grote delen van Fryslân liggen lager dan het peil van de Friese boezem. De kaden die het water tegen moeten houden verkeren op verschillende trajecten in een matige of slechte staat. Jaarlijks wordt een herstelplan kaden opgesteld waarin aandacht wordt besteed aan kadeherstelwerkzaamheden gecombineerd met oeverherstel.

VEILIGHEID

Als gevolg van de klimaatsveranderingen zal het water in zowel de hoger als de lager gelegen gebieden vaker tijdelijk hoog staan en neemt de kans op wateroverlast toe. Tevens neemt de aanvoer naar de Friese boezem toe. Tegelijkertijd neemt de afvoercapaciteit van de spuisluizen naar de Waddenzee af als gevolg van de zeespiegelrijzing. Zonder maatregelen in de toekomst, zal dit leiden tot het vaker voorkomen van ongewenst hoge waterstanden op de Friese boezem.

AFWATERING

Het waterschap draagt bij door onder andere maatregelen op het gebied van vergroting van de boezemberging en realisatie van inundatiegebieden.

PEILBEHEER	Waterkwantiteitsbeheer bestaat in belangrijke mate uit beheersing van het peil van het oppervlaktewater. Beveiliging tegen hoog water, peilbeheer en aan- en afvoer van water zijn hierin belangrijke factoren voor de waterschappen.
EUTROFIËRING	De waterkwaliteit van de meeste oppervlaktewateren is aanmerkelijk verbeterd, maar een overmaat aan voedingstoffen is vaak een probleem om de gewenste toestand te realiseren. Vooral bij mooi weer kan een explosieve groei van algen ontstaan. In eutrofe wateren kan het zuurstofgehalte aanmerkelijk dalen. Er zullen projecten worden opgestart om de eutrofiëring te bestrijden.
EMISSIES	Op veel plaatsen in het beheersgebied wordt niet aan de waterkwaliteitsdoelstelling voldaan. Voor het waterschap geldt dat zij specifiek aandacht besteedt aan overschrijding van de normen in relatie tot riolering, ongezuiverde lozingen, RWZI's en diffuse bronnen.
WATERBODEMS	Het op diepte houden van watergangen is van belang voor een goede aan- en afvoer van water. Onderhoud van waterbodems is dus noodzakelijk. Een ander punt kan de verontreiniging van waterbodems zijn. De waterschappen zullen hier onderzoek naar doen en baggerprogramma's opstellen.
ONDERHOUD	In de praktijk is de onderhoudsmethodiek primair gericht op het verwijderen van de aanwezige plantengroei. Er vindt slechts in beperkte mate afstemming van het onderhoud op de aanwezige flora en fauna plaats. Hierdoor zijn de ecologische potenties van de oevers de laatste decennia teruggelopen en kan in het algemeen de huidige oeverkwaliteit niet die bijdrage leveren die vanuit de algemeen ecologische functie noodzakelijk wordt geacht. Het opstellen van een gedifferentieerd onderhoudsplan kan een bijdrage leveren aan meer variatie van oevers en een betere ecologische kwaliteit.

1 0 . 2

W a t e r b e h e e r p l a n 2 0 1 0 - 2 0 1 5 (C o n c e p t)

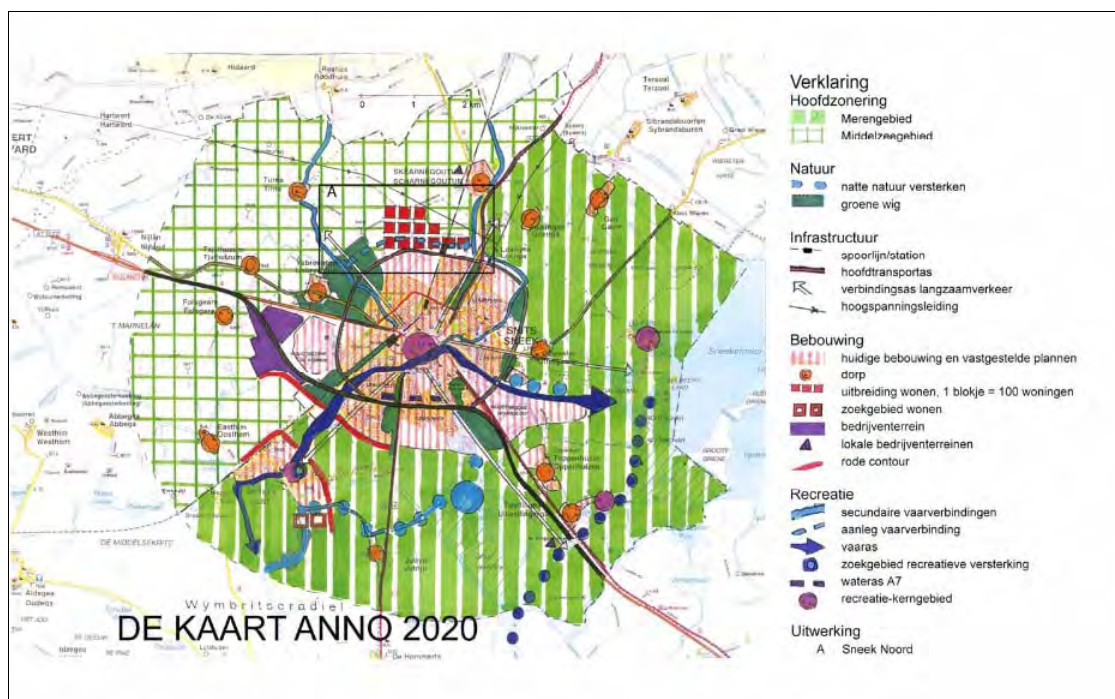
In het Waterbeheerplan: "Skjin Wetter En Droege Fuotten" is door het Wetterskip Fryslân aangegeven welke maatregelen zij in de periode van 2010 tot 2015 neemt om het watersysteem op orde te houden en te verbeteren. Hierbij kan het gaan om uitvoeringswerken, maar het betreft ook het opstellen van beleidsregels en verordeningen of het normale beheer en onderhoud. In het waterbeheersplan wordt de relatie met de doelen en resultaten uit het waterhuishoudingsplan gelegd. Het waterbeheersplan staat centraal in de besluitvorming binnen het Wetterskip Fryslân.

Gemeentelijk beleid

11.1

Structuurvisie 2020: Sneek en Wymbritseradiel-Noord

De gemeenten Sneek en Wymbritseradiel hebben besloten gezamenlijk een ruimtelijke visie te maken voor 'stad en ommeland', met een blik op het jaar 2020. Hiervoor is de "Structuurvisie 2020: Sneek & Wymbritseradiel Noord" (2005) opgesteld. Gezocht is naar een afstemming tussen beide gemeenten wat betreft ruimtelijk beleid. De structuurvisie is erop gericht in hoofdlijnen, en niet in exacte getallen, aan te geven welke kansen dit gebied heeft als de krachten van beide gemeenten worden gebundeld voor een verdere groei van wonen, werken en recreatie. Landschap en cultuurhistorie zijn aanknopingspunten in dit document.

Figuur 19. Structuurvisiekaart met weergave van het gebied in 2020
(Bron: Structuurvisie 2020, 2005)

In de structuurvisie wordt voortgeborduurd op de bestaande situatie. Bestaand wil zeggen: de aanwezige bebouwing, de bestaande infrastructuur van weg en water en de op dit moment vastgestelde plannen.

In de structuurvisie is ervoor gekozen om onderscheid te maken tussen drie gebieden. Het eerste gebied is het Middelzeegebied, met ruimte voor uitbreidingen van Sneek. Het tweede gebied is het gedeelte van het Merengebied waar ruimte en water centraal staan (vooral recreatie). Als laatste gebied is het gedeelte van het Merengebied aangewezen waar rust en natuur centraal staan.

Het Merengebied is het gebied ten zuiden en oosten van Sneek, ongeveer tot De Geau en de Snitser Aldfeart. Hier zullen de waarden van landschap en natuur, ten behoeve van de recreatie van toeristen en eigen bewoners en ter bescherming van de natuurwaarden van de Vogelrichtlijn, zoveel mogelijk worden gerespecteerd.

Ter versterking van de natuurwaarden in het Merengebied wordt nieuwe natte en halfnatte, open natuur aangelegd langs de randen van bestaande vaarten en poelen. Hierdoor wordt een netwerk (EHS) aangelegd tussen kleine en grote geïsoleerd gelegen natuurgebieden, van Snitsermar via Wite en Swarte Brekken in de richting van de Aldegeaster Brekken e.o. Om de natte natuur meer te vervlechten, zijn twee routes in de structuurvisie van belang. Via de secundaire vaarroute door de Brekken kan met meer natuur een vervlechting met de Brekken plaatsvinden. De natuurwaarden in het gebied van de Brekken zelf zullen door beheersmaatregelen, door zonering van rustige en drukke gebieden en een doordacht nieuw aanlegplaatsenplan worden beschermd. Langs de natte randen van de Ruterpolder kan de waarde voor de natuur, door meer gebruik te maken van water, worden versterkt. Een andere mogelijkheid is het in ere herstellen van zomerpolders om zo kansen te bieden voor bedreigde planten en dieren, die afhankelijk zijn van natte en halfnatte natuur.

Voor het natuurgebied van de Brekken en het Snitsermar is gesteld dat betreding via aanlegplaatsen van kwetsbare locaties niet mogelijk moet zijn in het vroege voorjaar en in het najaar. Dit in verband met de Vogelrichtlijn.

Ten noorden en westen van Sneek ligt het zoekgebied voor de stedelijke uitbreiding volgens het compact-traditioneel model. Hier is een forse uitbreiding van het bedrijventerrein De Hemmen/A7 door beide gemeenten al afgesproken. Dorpen in het groen, verbonden door het netwerk van dijken en vaarten, zijn hier de cultuurhistorische drager van de ontwikkelingen.

1 1 . 2

Toeristisch-Recreatief Ontwikkelingsplan

In december 2005 heeft de gemeenteraad het “Toeristisch Recreatief Ontwikkelings Plan 2005-2010” (TROP) vastgesteld. In dit plan is het toeristische en recreatieve beleid van de gemeente Wymbritseradiel weergegeven.

Het hoofddoel van het plan is het versterken van de sector recreatie en toerisme door vooral het accent op kwaliteit te leggen. Ingrediënten die bij de uitwerking van dit hoofddoel als uitgangspunt genomen worden, zijn de volgende subdoelen:

- Behoud dan wel versterken van de specifieke kwaliteiten, natuur en landschap, van de regio.
- Ruimte bieden aan kwaliteitsverbetering voor zowel bestaande als nieuwe voorzieningen.
- Focus op meer (herhalingsbezoek) en hogere bestedingen van de bezoekers.
- Meer variatie in het aanbod in de recreatiekernen.
- Initiëren van een evenement met bovenregionale uitstraling.
- Ambitieuze aan de slag door te werken aan driehonderd nieuwe banen in de sector toerisme en recreatie.
- Realisatie aansprekende hoogwaardige accommodatie.
- Optimaliseren van de routenetwerken.
- Verblijfsaccommodatie beleid ontwikkelen, voornamelijk gericht op meer variatie in het hoge segment.
- Samenhang in het aanbod brengen.
- Bundelen van kennis en kunde in recreatie en toerisme.

Uitwerking van de voornoemde doelen vindt plaats binnen de volgende 5 thema's:

1. Versterken watersport- en waterrecreatie (recreatiekernen).
2. Routegebonden recreatie langs en over water (wandelen, fietsen, varen, zeilen, kanoën, skeeleren, paardrijden etc.).
3. Opwaarderen dag- en verblijfsrecreatie (variatie naar soort en kwaliteit).
4. De dorpen in het groen inclusief recreatieve impulsen voor de stad IJlst (verbondenheid).
5. Optimaliseren van promotie, marketing, organisatie (inclusief versterken imago Friese Meren).

1 1 . 3

E c o n o m i s c h e   b e l e i d s n o t i t i e

De "Economische beleidsnotitie" is door de raad op 6 november 2008 vastgesteld en omvat mogelijke beleidsambities voor de periode van 2008 tot 2012. In de beleidsnotitie is een kader voor de verdere ontwikkeling van de gemeente aangegeven.

Het economische beleid van de provincie verandert mede onder invloed van de veranderingen die zich voltrekken in het Friese bedrijfsleven. Het huidige economische beleid zet in op het bevorderen van een duurzame economische ontwikkeling, waarbij nadrukkelijk wordt ingezet op een overgang naar een op kennis en innovatie gebaseerde economie met aantrekkelijke steden en een vitaal platteland. Het economische beleid richt zich nadrukkelijk op het stimuleren van economische kansen in alle regio's. Dit betekent minder generiek,

maar meer selectief beleid. In Noord-Nederland wordt daarom ingezet op: water(technologie), (duurzame) energie, toerisme, metaal (w.o. scheepsbouw), groene 'life-sciences' en de zorg economie.

De missie van de gemeente is:

- ondernemersvriendelijk en proactief te zijn;
- stimulerend in kansrijke sectoren te zijn, die van belang worden geacht voor behoud en versterking van de werkgelegenheid;
- te trachten binnen de ruimtelijke kaders kansen voor bedrijfsvestiging te realiseren;
- (conform haar 'Takomstfisy') circa 600 nieuwe arbeidsplaatsen voor het jaar 2020 te bepleiten ten behoeve van het behoud van het huidige niveau van werkgelegenheid.

Voor de gemeente Wymbritseradiel zijn speerpunten van beleid voor de volgende economische beleidsterreinen geformuleerd:

- Vitaal platteland-landbouw;
- Bedrijventerreinen;
- Recreatie & toerisme;
- Communicatie;
- Nieuwe werkgelegenheid;
- Midden- en Kleinbedrijf (MKB).

Per beleidsterrein zijn ambities voorgesteld. Bij de behandeling van de economische beleidsnotitie in de raad zijn keuzes gemaakt op welke specifieke ambities, uit de beschreven ambities per beleidsterrein, door de gemeente primair zal worden ingezet.

Voor wat betreft de beleidsambities voor het vitaal platteland en de landbouw zijn deze niet allemaal nieuw. Deze ambities zijn namelijk afgeleid van wat reeds in de toelichting van het voorontwerp-bestemmingsplan Buitengebied stond.

1 1 . 4

R o m t e f o a r K a m p e a r j e n

De nota "Romte foar Kampearjen" uit november 2006 beschrijft het beleid ten aanzien van kamperen in Wymbritseradiel.

Door het vervallen van de WOR kan de gemeente zelf regels opstellen ten aanzien van de kampeermogelijkheden. De gemeente Wymbritseradiel spreekt de volgende ambities uit ten aanzien van recreatie in de gemeente:

- Kwaliteit als kerngedachte van het beleid tot 2020.
- De uitbouw van de positie en betekenis van toerisme en recreatie.
- Een groei van de werkgelegenheid in de sector toerisme en recreatie.
- Meer variatie in de verblijfsaccommodaties.

- Meer (herhalingsbezoek) en hogere bestedingen van de bezoekers.
- Meer variatie in het aanbod in de recreatiekernen.

Door het intrekken van de WOR verdwijnt het onderscheid tussen de verschillende kampeervormen. Ook vervallen het vergunningenstelsel en het verbod op kamperen buiten kampeerterreinen. In de actualisering van het Bestemmingsplan Buitengebied kan de gemeente regels vastleggen.

Beleidskeuzes die in de gemeentelijke kampeernotitie zijn gemaakt betreffen de volgende:

- Kleinschalig kamperen tot het plaatsen van maximaal 25 kampeermiddelen bij een (voormalig) agrarisch bedrijf is in de gehele gemeente mogelijk met toepassing van een ontheffing. Deze terreinen worden niet meegenomen als kampeerterrein.
- Er worden drie categorieën onderscheiden door de gemeente. Bij categorie 1 (vanaf 40 standplaatsen) is uitbreiding van de huidige grote kampeerterreinen mogelijk. Als zoekgebieden hiervoor zijn een gebied ten westen van Heeg en een gebied rondom IJlst aangewezen. Categorie 2 betreft in totaal 9 bestaande bedrijven die kunnen uitgroeien tot maximaal 40 standplaatsen per kampeerterrein. Categorie 3 betreft kleine terreinen binnen de bebouwde kom. De beleidskeuze van de gemeente Wymbritseradiel is om in deze categorie geen nieuwe terreinen toe te laten.
- Overige beleidskeuzes zijn het toestaan van één natuur- en landschapscamping en het beperken van groepskamperen tot de bestaande gevallen.

Ook ten aanzien van het vrije kamperen zijn beleidskeuzes neergelegd:

- Op de speciaal daartoe aangewezen Marrekrite-ligplaatsen is het toegestaan maximaal drie dagen een tent te plaatsen. In de Algemeen Plaatselijke Verordening (APV) zullen vier locaties nabij de recreatiekernen Heeg, Woudsend, Oudega en IJlst voor een Gereguleerde Overnachtingsplaats (GOP) worden aangewezen.
- Kampeerbedrijven (categorie 1,2 3) met jaar- en/of seizoensstandplaatsen kunnen onder voorwaarden deze standplaatsen inwisselen voor eenvoudige bouwwerken tot een maximum van 20%. Bij de drie grote kampeerterreinen is de inwisselbaarheid ook mogelijk door kleine vakantie-bungalows.
- Op kampeerterreinen in het buitengebied zijn onder voorwaarden maximaal 25 ligplaatsen toegestaan.
- Er wordt een databestand opgezet om het aantal slaapplekken bij te houden.

Op 2 juni 2009 heeft het college van de gemeente Wymbritseradiel, ten aanzien van de aanpassing van het kampeerbeleid in het buitengebied, het volgende besloten:

- In de dorpsgebieden van Heeg, Woudsend/Smallebrugge/Indyk, Oudega/Idzega/Sandfirden en Gaastmeer aan 9 bestaande kampeerterreinen de mogelijkheid te bieden uit te breiden naar 40 kampeereenheden en verder te faciliteren dat kampeerterreinen in deze gebieden (inclusief IJlst) kunnen worden gerealiseerd voor maximaal 25 kampeereenheden.
- In de overige dorpsgebieden of combinaties van dorpsgebieden 1 kampeerterrein (per dorpsgebied) toe te staan voor maximaal 25 kampeereenheden.
- In ~~en aansluitend (250 meter) aan~~ Natura 2000-gebieden geen kampeeractiviteiten toe te staan en een uitzondering te maken voor bestaande kampeeractiviteiten, waarbij drie bestaande kampeerterreinen ten westen van de lijn Tsjerkewei en Feandyk te Oudega en de Wielydyk onder Gaastmeer uit kunnen breiden naar 40 kampeereenheden (Nummer 11 te Sandfirden, Kaepwei 4 en 5 te Gaastmeer) en dat verdere uitbreiding van kampeereenheden in dit gebied niet aan de orde is.

Op 31 augustus 2010 heeft de gemeenteraad van Wymbritseradiel het plan gewijzigd vastgesteld en besloten de gebieden met de aanduiding "beoordelingszone Natura 2000" uit het plan te schrappen.

Overigens zijn de kerngrenzen van de dorpsgebieden op een kaart behorende bij de planregels aangegeven.

1 1 . 5

R e c r e a t i e v e r b l i j v e n i n b e s t a a n d e o b j e c t e n

In de notitie "Recreatieverblijven in bestaande objecten" heeft de gemeente uitgangspunten opgenomen voor het toelaten van recreatieve verblijfsruimten in bestaande gebouwen. De uitgangspunten zijn de volgende:

- Bêd & Brochje wordt toelaatbaar geacht wanneer het aantal daarvoor beschikbare kamers beperkt blijft tot 2 per (bedrijfs)woning met een maximum van 4 slaapplekken.
- Circa 5 recreatieappartementen kunnen toelaatbaar worden geacht in woningen of woonboerderijen wanneer de woonfunctie voorop blijft staan. Bij de vraag waarop dergelijke appartementen in een gebouw zouden kunnen worden gerealiseerd, dient de maat van het gebouw en de situering ten opzichte van andere functies en burens in de beoordeling te worden betrokken.
- Bestaande boerderijen kunnen worden omgezet naar ten hoogste 3 woningen. Deze woningen mogen niet alle als recreatiewoning worden gebruikt.
- Een combinatie van woning, recreatiewoning en recreatieappartementen in een voormalige boerderij wordt mogelijk geacht.

- Voor alle vormen van recreatief gebruik geldt dat omliggende functies niet belemmerd mogen worden en dat de afstand tot omliggende woningen tenminste 50 meter dient te bedragen.

1 1 . 6

Uitbreiden woonpercelen binnen de agrarische bestemming

In de notitie “Uitbreiden woonpercelen binnen de agrarische bestemming” van februari 2007 heeft de gemeente het beleid opgenomen over de wijze waarop wordt omgegaan met verzoeken van particulieren om een perceel agrarische cultuurgrond te mogen gebruiken voor de woonfunctie, zoals hobbyweide of tuin. In de notitie is bepaald dat de gemeente het provinciaal beleid in deze volgt. De gemeente zal in zijn algemeenheid toestaan dat een erf van een woning in of aan de rand van het buitengebied wordt vergroot met ten hoogste de helft van het bestaande erf, onder de volgende voorwaarden:

- Er mag geen sprake zijn van onevenredige afbreuk aan het landschap- en bebouwingsbeeld ter plaatse.
- De direct aanwonenden mogen niet onevenredig in hun belangen worden aangetast.

In de notitie is verder bepaald dat in het nieuwe bestemmingsplan voor het buitengebied (dit bestemmingsplan dus) een regeling wordt opgenomen die gericht is op de clustering van bebouwing op een relatief groot erf om daarmee te voorkomen dat bebouwing over een erf te veel kan uitwaaieren.

1 1 . 7

Paardenbakken voor hobbymatig gebruik

In de notitie “Paardenbakken voor hobbymatig gebruik” zijn de uitgangspunten opgenomen die de gemeente hanteert bij de beoordeling van de toelaatbaarheid van dergelijke voorzieningen. Deze uitgangspunten zijn de volgende:

- Het moet vaststaan dat de aanleg van een paardenbak op het erf van een woning dan wel op een agrarisch bouw- of bedrijfsperceel in verband met de beperkte ruimte of de terreinrichting of om andere redenen redelijkerwijs niet mogelijk is.
- Is dat het geval dan mag de paardenbak alleen worden aangelegd op een perceel met een agrarische bestemming. Aan de agrarische bestemming mogen geen beperkingen vastzitten (bijvoorbeeld beheersgebied of iets dergelijks).
- De maatvoering van de paardenbak is als volgt:
  - afstand tot eigen erf < 30 meter;
  - afstand tot erf van derden > 15 meter;

- afstand tot woning van derden > 25 meter;
- oppervlakte paardenbak < 1000 m²;
- hoogte omheining < 2 meter;
- verharding voor parkeren en dergelijke < 150 m² (voor de afstand tot derden geldt voor de verharding dezelfde afstanden als voor de paardenbak);
- hoogte van maximaal 4 lichtmasten < 5 meter.
- Burgemeester & Wethouders zijn bevoegd nadere eisen te stellen aan de inrichting in verband met:
  - een goede landschappelijke inpassing;
  - ter voorkoming van lichthinder;
  - het aantal lichtmasten alsmede de lichtsterkte.

1 1 . 8

A n t e n n e b e l e i d

Naar aanleiding van twee concrete aanvragen voor het plaatsen van antennemasten ten behoeve van de telecommunicatie voert de gemeente het volgende beleid. Antennemasten kunnen over het algemeen worden toegestaan, mits een voorkeursvolgorde wordt gehanteerd bij de locatiekeuze:

1. in de directe omgeving van hoge gebouwen en bouwwerken;
2. op bedrijventerreinen;
3. langs infrastructuurlijnen.

Antennemasten zijn uitgesloten in het open gebied, natuurgebieden en cultuurhistorisch waardevolle gebieden of objecten/gebouwen.

1 1 . 9

K a r a k t e r i s t i e k e b e b o u w i n g

De gemeente Wymbritseradiel heeft in het vigerende bestemmingsplan buitengebied verschillende objecten aangewezen als karakteristiek. Het beleid ten aanzien van deze objecten is gericht op het handhaven van de verschijningsvorm en wordt in dit bestemmingsplan opnieuw gevoerd.

In het kader van het opstellen van voorliggend bestemmingsplan is een nieuwe inventarisatie uitgevoerd naar de karakteristieke bebouwing in het buitengebied. In het vigerende bestemmingsplan waren in totaal 62 karakteristieke objecten opgenomen. Na de inventarisatie zijn 13 gebouwen van deze lijst geschrapt en 16 gebouwen hieraan toegevoegd.

Het vervallen van de 13 gebouwen van de lijst met karakteristieke bebouwing is het gevolg van:

- sloop van de karakteristieke bebouwing, of

- het feit dat de bebouwing niet meer als karakteristiek is aan te merken, of
- dat de bebouwing niet meer in het buitengebied van de gemeente gelegen is.

In het bestemmingsplan zijn nu de volgende objecten aangeduid als zijnde karakteristieke bebouwing:

Abbega

- Twiska 1, 'kop-romp'-boerderij;
- Hissedyk 5, 'stjelp'-boerderij;
- Pikesyl 12, 'stjelp'-boerderij.

Blaauwhuis

- Jacobidyk 5, 'stjelp'-boerderij.

De Hommerts

- Krimwei 4-6, woonhuis.

Folsgare

- Tsjaerddyk 31, 'stjelp'-boerderij;
- Easthimmerwei 21, 'stjelp'-boerderij.

Gaastmeer

- Kaepwei 10, 'stjelp'-boerderij;
- Kaepwei 12, woonhuis.

Goënga

- Midlânsdyk 2, 'kop-hals-romp'-boerderij;
- Midlânsdyk 10, 'stjelp'-boerderij;
- Midlânsdyk 14, 'kop-hals-romp'-boerderij;
- Aldfeartsdyk 11, 'stjelp'-boerderij;
- Goaijengeamieden 1, 'kop-romp'-boerderij;
- Goaijengeamieden 4, 'kop-hals-romp'-boerderij;
- Goaijengeamieden 13, 'stjelp'-boerderij.

Heeg

- De Burd 8, 'stjelp'-boerderij;
- De Burd 11/13, 'stjelp'-boerderij;
- Lytshuzen 4, 'stjelp'-boerderij;
- Lytshuzen 9, 'stjelp'-boerderij;
- Lytshuzen 10, 'stjelp'-boerderij;
- Lytshuzen 20, 'stjelp'-boerderij;
- Transformatorgebouw aan de Burd,

Idsega

- Klokhusdyk 3, 'stjelp'-boerderij.

IJlst

- Skerdyk 6, 'stjelp'-boerderij;
- Sudwesthoekwei 2, 'kop-hals-romp'-boerderij.

Indyk

- Nummer 1, 'stjelp'-boerderij;
- Nummer 11, 'stjelp'-boerderij.

Jutrijp

- Riperwei 2, 'stjelp'-boerderij.

Koufurderrige

- Nummer 8, woonhuis;
- Nummer 10, 'stjelp'-boerderij.

Nijland

- Skieppeleane 1, 'stjelp'-boerderij;
- Jongedyk 8, 'stjelp'-boerderij;
- Jongedyk 22, 'stjelp'-boerderij;
- Jongedyk 26, 'kop-hals-romp'-boerderij;
- Huniadyk 9, 'stjelp'-boerderij;
- Ingenawei 21, 'stjelp'-boerderij;
- Sylsterbuorren 9, 'stjelp'-boerderij;
- Tsjaerddyk 5, gemaal.

Oosthem

- Draaisterhuzen 3, 'stjelp'-boerderij;
- De Cingel 7, 'kop-romp'-boerderij.

Oudega (West)

- Stasjonsleane 7, 'stjelp'-boerderij;
- De Band 10, 'stjelp'-boerderij;
- Tsjerkewei 1, 'kop-hals-romp'-boerderij;
- Feandyk 1, 'kop-hals-romp'-boerderij;
- Rigedyk 7, 'kop-hals-romp'-boerderij;
- Rigedyk 43, 'stjelp'-boerderij.

Sandfirden

- Nummer 10, 'stjelp'-boerderij;
- Nummer 11, 'stjelp'-boerderij.

Scharnegoutum

- Ivice Leane 6, 'kop-hals-romp'-boerderij;
- Ivice Leane 8, 'stjelp'-boerderij;

- Lege Dyk 1, 'stjelp'-boerderij;
- Lege Dyk 2, 'kop-hals-romp'-boerderij;
- Blankendalwei 4, 'stjelp'-boerderij;
- Blankendalwei 6, woonhuis;
- Blankendalwei 16, 'stjelp'-boerderij.

Smallebrugge

- Nummer 3, begraafplaats.

Tjalhuizum

- Nummer 7, kerktoren;
- Nummer 9, 'kop-hals-romp'-boerderij.

Westhem

- De Kat 33/33A, 'stjelp'-boerderij;
- De Kat 35, 'stjelp'-boerderij.

Wolsum

- Fiifhús 1, 'stjelp'-boerderij;
- Renswerderleane 3, 'stjelp'-boerderij.

Woudsend

- Koetshúsleane 38, 'stjelp'-boerderij.

Ypecolsga

- Nummer 8, 'stjelp'-boerderij;
- Nummer 9, 'stjelp'-boerderij;
- Nummer 10, 'kop-hals-romp'-boerderij;
- Nummer 11, 'stjelp'-boerderij;
- Nummer 13, grafmonument;
- Nummer 23, 'stjelp'-boerderij.

1 1 . 1 0

A f s t e m m i n g   b e s t e m m i n g s p l a n

W o u d s e n d - O o s t

Het ruimtelijk beleid voor de aanpassing van de provinciale weg Sneek-Lemmer ter hoogte van Woudsend is grotendeels vastgelegd in het bestemmingsplan Woudsend-Oost. Daarin is niet meegenomen dat een ecologische zone zal worden gerealiseerd langs De Welle (tussen de genoemde provinciale weg en De Kûfurd). De zone is deels aan de zuidzijde en deels aan de noordzijde van De Welle geprojecteerd. De uitvoering zal privaatrechtelijk plaatsvinden. In dit bestemmingsplan is hiervoor een nadere regeling opgenomen.

M i l l i e u b e p e r k i n g e n

12

1 2 . 1

G e l u i d

In deze paragraaf wordt ingegaan op geluidbronnen in en grenzend aan het plangebied. Achtereenvolgens wordt ingegaan op:

- Wegverkeerslawaaï;
- Spoorweglawaaï;
- Industrielawaaï.

De Wet geluidhinder dateert van 16 februari 1979 en is sindsdien middels verschillende wetten diverse keren gewijzigd. De recentste wijziging heeft plaatsgevonden bij besluit van 7 december 2006 (Staatsblad 2006-661). De inwerkingtreding heeft op 1 januari 2007 plaatsgevonden. Tevens is op 1 januari 2007 het "Reken- en Meetvoorschrift geluidhinder 2006" (Staatscourant 21 december 2006, nummer 249) in werking getreden.

Voor wegverkeerslawaaï en spoorweglawaaï is bij deze wijziging van de wet overgestapt op de Europese dosismaat L day-evening-night (L_{den}). In de wet wordt L_{den} aangegeven in decibel (dB); de oude dosismaat L etmaal (L_{etm}) wordt net als vroeger aangeduid met 'dB(A)'. Beide dosismaten zijn 'A-gewogen': ze houden rekening met de gevoeligheid van het menselijk oor. De geluidbelasting in L_{den} is het gemiddelde over de dag-, avond- en nachtperiode.

1 2 . 1 . 1

W e g v e r k e e r s l a w a a i

In de Wet geluidhinder is bepaald dat elke weg een zone heeft, waarbinnen onderzoek plaats moet vinden naar de geluidbelasting aan de gevels van nieuw te bouwen woningen en gebouwen ten behoeve van andere geluidgevoelige functies. Een uitzondering geldt voor:

- wegen die gelegen zijn binnen een als woonerf aangeduid gebied;
- wegen waarvoor een maximum snelheid geldt van 30 km/uur.

Tabel 5. Zonebreedte wegverkeerslawaaï

Aantal rijstroken		Aantal meters vanaf de weg-as
Stedelijk	Buitenstedelijk	
3 of meer	-	350
2	-	200
-	5 of meer	600
-	3 of 4	400
-	2	250

(Bron: Wet geluidhinder)

De zone geeft aan in welke gevallen wel en in welke gevallen geen geluidsonderzoek behoeft te worden verricht. Voor het bouwen van woningen of een ander geluidsgevoelig object buiten de 'geluidszone' is een geluidsonderzoek niet verplicht. Daarbinnen geldt die verplichting wel. De breedte van de zone is in tabel 5 aangegeven.

Nieuwe geluidgevoelige functies dienen te voldoen aan de voorkeursgrenswaarde van L_{den} 48 dB.

Het plan maakt geen nieuwe geluidgevoelige functies bij recht of ontheffing mogelijk.

1 2 . 1 . 2

S p o o r w e g l a w a a i

Het Besluit Geluidhinder Spoorwegen (besluit van 25 maart 1987, houdende uitvoering van de artikelen 105, 106 en 129 van de Wet geluidhinder) is op 30 maart 1987 in het Staatsblad (nummer 122) gepubliceerd. Dit besluit heeft ten doel regels te stellen met betrekking tot het voorkomen van nieuwe geluidhindersituaties. De procedures en grenswaarden voor de in het besluit genoemde situaties zijn van toepassing indien na het van kracht worden van het besluit:

- bij de vaststelling of herziening van een bestemmingsplan hetzij de bouw van woningen of andere geluidsgevoelige bestemmingen wordt mogelijk gemaakt binnen de geluidszone van een aanwezige spoorweg, hetzij een nieuwe of te wijzigen spoorweg wordt geprojecteerd;
- de aanleg of wijziging van een spoorweg buiten toepassing van de overeenkomstig de bepalingen van dit besluit gevolgde bestemmingsplanprocedure wordt overwogen;
- een bouwvergunning wordt aangevraagd voor een woning die binnen de geluidszone van een aanwezige spoorweg, al dan niet in wijziging, geprojecteerd is in een bestemmingsplan dat geldt op de datum van inwerkingtreding van dit besluit.

In het besluit zijn ook regels opgenomen voor andere geluidsgevoelige gebouwen dan woningen, voor woonwagendplaatsen en voor terreinen behorende bij de meest geluidsgevoelige categorie van gebouwen, zoals psychiatrische en zwakzinnigeninrichtingen.

Op grond van de Wet geluidhinder zijn in het Besluit geluidhinder geluidsemissie-eisen opgenomen die gelden bij de aanleg of vervangen van (een gedeelte van) een spoorweg.

Het besluit geldt niet voor op de datum van inwerkingtreding ervan aanwezige of in aanbouw zijnde woningen langs een aanwezige of in aanleg zijnde spoorweg.

In het besluit is bepaald dat langs iedere spoorweg een zone ligt, waarvan de breedte gemeten vanuit de buitenste spoorstaaf varieert van 100 tot 500 meter. Voor de spoorweg Leeuwarden-Stavoren bedraagt de zonebreedte 100 meter.

De wijziging van de Wet geluidhinder heeft naast het wegverkeerslawaaï eveneens betrekking op het bepaalde in de Wet geluidhinder ten aanzien van spoorweglawaaï. De geluidsbelasting wordt uitgedrukt in een eveneens door de richtlijn omgevingslawaaï voorgeschreven geharmoniseerde dosismaat, L_{den} . De grenswaarde bedraagt L_{den} 55 dB.

Het plan maakt geen nieuwe geluidgevoelige functies bij recht mogelijk.

1 2 . 1 . 3

I n d u s t r i e l a w a a i

In artikel 40 juncto artikel 1 van de Wet geluidhinder is bepaald dat indien bij de vaststelling of herziening van een bestemmingsplan aan gronden een bestemming wordt gegeven, die de mogelijkheid van vestiging van inrichtingen als bedoeld in artikel 40 juncto artikel 1 van de Wet geluidhinder (voormalige categorie A-inrichtingen) insluit, daarbij tevens een rond het betrokken terrein gelegen zone dient te worden vastgesteld, waarbuiten de geluidsbelasting op de gevels de waarde van 50 dB(A) niet te boven mag gaan. De in dit verband van belang zijnde inrichtingen c.q. terreinen waar de vestiging van inrichtingen, als bedoeld in artikel 40 van de Wet geluidhinder mogelijk wordt gemaakt, zijn:

- Grasdrogerij Pasveer (inmiddels gesloopt);
- Industrierrein De Welle te Woudsend;
- Industrierrein Draaisleat/De Skou in Heeg;
- Scheepsreparatiebedrijf Syperda in Heeg;
- Industrierrein Houkesloot te Sneek.

Opgemerkt dient te worden dat deze inrichtingen c.q. terreinen buiten het onderhavige bestemmingsplan vallen. De geluidscontour van de voormalige grasdrogerij Pasveer nabij Scharnegoutum is niet meer opgenomen in dit bestemmingsplan, aangezien de grasdroogactiviteiten zijn gestaakt en de geluidscontour is komen te vervallen. Voor zowel de zone van het Industrierrein Draaisleat/De Skou als de zone van het Scheepsreparatiebedrijf Syperda in Heeg is een actualisatie in procedure.

Op het te ontwikkelen bedrijventerrein Hemmen III (tussen de nieuwe A7, Fols-gare, IJlst en Oosthem) zal in de toekomst een geluidszone gaan gelden. De geluidzonering is op dit moment niet bekend en wordt in het onderhavige bestemmingsplan dan ook niet opgenomen.

HEMMEN III

Op 31 augustus 2010 heeft de gemeenteraad van Wymbritseradiel het plan gewijzigd vastgesteld en besloten de geluidzone van bedrijventerrein De Hemmen op de plankaart op te nemen.

Het onderhavige plan brengt geen wijzigingen van de bovengenoemde zones met zich mee. Ook maakt dit plan geen nieuwe geluidgevoelige functies bij recht of ontheffing mogelijk. De eerder vastgestelde zones, met uitzondering van de zone 'Pasveer' zijn overeenkomstig opgenomen in het onderhavige plan.

1 2 . 2

E c o l o g i e

In hoofdstuk 3 (Het natuurlijke milieu) worden enkele gebieden binnen het bestemmingsplan genoemd als beschermd gebied. Het gaat hierbij om Natura 2000-gebieden en EHS. Naast deze gebieden zijn er nog overige natuurgebieden en ganzenfoerageergebieden. De Natura 2000-gebieden zijn:

- Witte en Zwarte Brekken (Wite en Swarte Brekken);
- Oudegaasterbrekken e.o. (Aldegeaster Brekken e.o.);
- Sneekermeer (Snitsermar).

1 2 . 2 . 1

W i t e e n S w a r t e B r e k k e n

De soorten waarvoor de Wite en Swarte Brekken zijn aangewezen, zijn over het geheel genomen gevoelig voor:

- vermesting;
- verzilting;
- verontreiniging;
- verandering van dynamiek van substraat, en;
- verstoring door mensen.

Kemphaan is daarnaast zeer gevoelig voor verdroging en versnippering. Grutto is zeer gevoelig voor verdroging.

De ondergelopen graslanden van de centrale eilanden in de Wite en Swarte Brekken vormen een belangrijke slaappleats voor kleine rietgans, kolgans, brandgans, kemphaan en grutto. Ganzen en smienten benutten de graslanden in en buiten het gebied als voedselgebied. Krakeend, slobbeend, pijlstaart en wintertaling worden aangetroffen op ondiep water binnen het gebied, met name in de ondergelopen graslanden.

GEMEENTELIJK RUIMTELIJK BELEID

Het gemeentelijk ruimtelijk beleid dient in verband met de bescherming van de natuurwaarden van het Natura 2000-gebied Wite en Swarte Brekken te zijn gericht op het volgende:

- Rust in en direct rond het gebied moet worden gewaarborgd.

- Momenteel is er vooral sprake van een inzijgingssituatie, die vooral wordt veroorzaakt door een afname van de stijghoogten van het grondwater. Dit is het gevolg van ontwatering van de omgeving. Hierdoor treedt verdroging op. Vooral de terreindelen op iets grotere afstand van de boezem, waar zijdelingse infiltratie van boezemwater niet meer kan zorgen voor buffering van de grondwaterstanden, hebben hiermee te maken.
- Daarnaast treedt er verzuring op doordat regenwater een grotere invloed krijgt. Tijdens winterse inundaties met (gebufferd) boezemwater wordt het regenwater niet meer verdrongen en dit 'overwintert' dus in het profiel, waardoor verzuring optreedt. Door een lichte ontwatering en een geringe bemesting zijn de blauwgraslanden, die in het begin van de vorige eeuw nog veelvuldig voorkwamen, veranderd in dotterbloemgraslanden. Door intensiever landbouwkundig gebruik vanaf de jaren '60 van de vorige eeuw zijn deze dotterbloemgraslanden vrijwel geheel vervangen door soortenarme, natte graslandvegetaties. Door verschraling/verzuring neemt het aantal weidevogels de laatste jaren af. Verzuring en verdroging in de boezemlanden en zomerpolders rond de Wite en Swarte Brekken moeten worden voorkomen.

Hierbij zijn in ieder geval de volgende maatregelen van belang:

- Op grond van de Wet ammoniak en veehouderij (Wav, 2002) worden de specifiek voor verzuring gevoelige gebieden die deel uitmaken van de EHS beschermd, de zogenaamde 'kwetsbare gebieden'. Deze zijn echter niet in de omgeving van dit natuurgebied aanwezig.
- Ingrepen in de directe omgeving van het gebied mogen geen negatieve effecten hebben op de waterstand in het gebied. Dat betekent dat elke hydrologische ingreep in de omgeving van het plangebied kritisch moet worden bekeken. Voor elke hydrologische ingreep is een aanlegvergunning nodig. Afhankelijk van de aard van de ingreep en de afstand tot het gebied wordt beoordeeld of een hydrologisch onderzoek nodig is. In elk geval moet elke ingreep binnen een afstand van 1 kilometer hydrologisch worden getoetst.
- Landschappelijk gezien is het gebied zeer open met weinig opgaande beplanting. De openheid van het gebied mag niet worden verstoord door bebouwing of beplanting.
- Met name de Easter Wimerts en Modderige Ryd, die onderdeel vormen van het beschermde gebied, zijn ecologisch gezien kwetsbaar voor zeilplanken en motorboten. Drukverhoging, vooral in het voorjaar, van recreatie is ongewenst.
- Er mag geen foerageer- en rustgebied verloren gaan (direct en indirect). Oeverbetreding moet worden voorkomen; zeker van de gebieden die dienen als broedgebied en pleisterplaatsen voor vogels. Rust in en direct in de omgeving van het gebied moet worden gewaarborgd. Dit betekent dat ingrepen geen licht- of geluidsverstoring (meer dan 40 dB(A)) mogen opleveren.

- Verruiging van terreindelen door met name rietgras mag niet verder toenemen. Dit betekent dat schommelende grondwaterstanden, al dan niet in combinatie met een slecht onderhouden oppervlaktewaterhuishouding, moet worden voorkomen.
- Om de rust in het gebied te bewaren, mogen er geen verstorende ontwikkelingen plaatsvinden. De drempelafstand voor broedende vogels is 40 dB(A). Dit geeft echter geen aanleiding tot het opstellen van beperkende bepalingen gezien het huidige gebruik van het gebied. Bij voortzetting van het huidige gebruik zijn er namelijk geen consequenties te verwachten.

1 2 . 2 . 2

Aldegeaster Brekken e.o.

De soorten waarvoor de Aldegeaster Brekken e.o. is aangewezen, zijn over het geheel genomen gevoelig voor:

- verzuring;
- verzilting;
- verontreiniging;
- verandering van dynamiek van substraat;
- verstoring door mensen, en;
- mechanische effecten.

Kemphaan is daarnaast zeer gevoelig voor verdroging en versnippering. De habitatten waarvoor het gebied is aangemeld, zijn over het algemeen gezien zeer gevoelig voor oppervlakteverlies, verontreiniging en mechanische effecten en voor kenmerkende dieren gevoelig wat betreft barrièrewerking, versnippering en introductie of uitbreiding van gebiedsvreemde of genetisch gemodificeerde soorten. Daarnaast zijn de habitatten gevoelig tot zeer gevoelig voor verzuring. De soorten waarvoor het gebied is aangemeld (bittervoorn, meervleermuis en noordse woelmuis), zijn over het algemeen gevoelig tot zeer gevoelig voor oppervlakteverlies, vermesting, verontreiniging, verdroging, mechanische effecten, barrièrewerking, versnippering en de introductie of uitbreiding van gebiedsvreemde of genetisch gemodificeerde soorten.

GEMEENTELIJK RUIMTELIJK BELEID

Het gemeentelijk ruimtelijk beleid dient in verband met de bescherming van de natuurwaarden van het Natura 2000-gebied Aldegeaster Brekken e.o. te zijn gericht op het volgende:

- Met name binnen de Aldegeaster Brekken e.o. zijn de kleinere meertjes It Fliet, Sipke- en Reidmar relatief rustig in vergelijking met andere delen van het Friese Merengebied. Er mag geen foerageer- en rustgebied verloren gaan (direct en indirect). Oeverbetreding moet worden voorkomen; zeker van de gebieden die dienen als broedgebied en pleisterplaatsen voor vogels. Rust in en direct in de omgeving van het gebied moet worden gewaarborgd. Dit betekent dat ingrepen geen licht- of geluidsverstoring (meer dan 40 dB(A)) mogen opleveren.

- Voorkomen en tegengaan van een (verdere) verdroging van de boezemlanden. Ingrepen in de directe omgeving van het gebied mogen dan ook geen negatieve effecten hebben op de waterstanden in het gebied. Dat betekent dat elke hydrologische ingreep in de omgeving van het plangebied kritisch moet worden bekeken. Elke ingreep die leidt tot wijziging in de hydrologische situatie dient in het kader van een aanlegvergunning te worden beoordeeld. Afhankelijk van de aard van de ingreep en de afstand tot het gebied wordt beoordeeld of een hydrologisch onderzoek nodig is. In elk geval moet elke ingreep binnen een afstand van 1 kilometer hydrologisch worden getoetst.
- Bij ieder ruimtelijk plan in de nabijheid moet nadrukkelijk worden gekeken naar een mogelijke invloed van de ingreep op de waterkwaliteit. Deze mag niet negatief worden beïnvloed.
- Terreindelen om het Ringwiel zijn landschappelijk waardevol. Dit gebied moet daarom open worden gehouden; opslag (rond erven) moet zoveel mogelijk worden voorkomen of beperkt.
- Aldegeaster Brekken e.o. en de directe gebieden grenzend hieraan dienen onder andere als slaapplek voor kleine rietgans, zoals het schiereiland in de noordwesthoek van de Aldegeaster Brekken e.o. De rust in deze gebieden mag niet worden aangetast. Er mag geen foerageer- en rustgebied verloren gaan (direct en indirect). Dit betekent dat er geen ruimtebeslag mag plaatsvinden in deze gebieden en dat er geen licht- of geluidsverstoring (meer dan 40 dB(A)) mag plaatsvinden.
- De boezemlanden moeten worden beschermd tegen (overmatig) recreatief gebruik. Dit zorgt voor een versnippering in de vegetatie en daarmee ook voor een versnippering van leefgebieden van soorten. Er mag geen structureel recreatief medegebruik worden toegestaan, wel incidenteel. De aanleg van fiets- en wandelpaden moet gekoppeld zijn aan een aanlegvergunning.
- De Gouden Boaijem is vanwege de geïsoleerde ligging en het relatief extensieve gebruik een zeer goed gebied voor weidevogels en moerasvogels (ongeveer 95% in weidevogelbeheer). Verzuring moet worden voorkomen, aangezien dit indirect invloed kan hebben op de weidevogelstand (bodemfauna).
- Voorkomen/minimaliseren verontreiniging van boezemwater in verband met de botanische waarden. Dit wordt niet nader uitgewerkt in het bestemmingsplan, maar wordt geregeld in de Wet verontreiniging oppervlaktewater (Wvo).

1 2 . 2 . 3

Snitsermar

De soorten waarvoor het Snitsermar is aangewezen zijn over het geheel genomen gevoelig voor:

- verzuring;
- verontreiniging;

- verandering van dynamiek van substraat, en;
- verstoring door mensen.

Kemphaan, grutto en porseleinhoen zijn daarnaast zeer gevoelig voor verdroging. Kemphaan is tevens zeer gevoelig voor versnippering.

GEMEENTELIJK RUIMTELIJK BELEID

Het gemeentelijk ruimtelijk beleid dient in verband met de bescherming van de natuurwaarden van het Natura 2000-gebied Snitsermar gericht te zijn op het volgende:

- Rust in en direct in de omgeving van het gebied. Er mag geen foerageeren rustgebied verloren gaan (direct en indirect). Dit betekent dat er geen ruimtebeslag mag plaatsvinden in deze gebieden en dat er geen licht- of geluidsverstoring (meer dan 40 dB(A)) mag plaatsvinden.
- Momenteel is er vooral sprake van een inzijsituatie, die vooral wordt veroorzaakt door een afname van de stijghoogten van het grondwater. Dit is het gevolg van ontwatering van de omgeving. Hierdoor treedt verdroging op. Vooral de terreindelen op iets grotere afstand van de boezem, waar zijdelingse infiltratie van boezemwater niet meer kan zorgen voor buffering van de grondwaterstanden, kampen hiermee.
- Daarnaast treedt er verzuring op doordat regenwater een grotere invloed krijgt. Tijdens winterse inundaties met (gebufferd) boezemwater wordt het regenwater niet meer verdrongen en dit 'overwintert' dus in het profiel, waardoor verzuring optreedt.

Door een lichte ontwatering en een geringe bemesting zijn de blauwgraslanden die in het begin van de vorige eeuw nog veelvuldig voorkwamen, veranderd in dotterbloemgraslanden. Door intensiever landbouwkundig gebruik vanaf de jaren zestig van de vorige eeuw zijn deze dotterbloemgraslanden vrijwel geheel vervangen door soortenarme, natte graslandvegetaties. Door vershraling/verzuring neemt het aantal weidevogels de laatste jaren af.

MAATREGELEN

Verzuring en verdroging in de boezemlanden en zomerpolders rond het gebied van het Snitsermar moet worden voorkomen. Hierbij zijn in ieder geval de volgende twee maatregelen van belang:

- Op grond van de Wet ammoniak en veehouderij worden specifiek de voor verzuring gevoelige gebieden die deel uitmaken van de EHS beschermd, de zogenaamde 'kwetsbare gebieden'. Vooralsnog is in deze kwetsbare gebieden en in een zone van 250 meter daaromheen nieuwvestiging van veehouderijen niet mogelijk (tenzij de dieren uitsluitend of in hoofdzaak ten behoeve van natuurbeheer worden gehouden) en worden strenge beperkingen gesteld aan de ammoniakemissie uit bestaande veehouderijen (met uitzondering van biologische veehouderijen). Per 1 maart 2007 is er een toetsingskader waardoor het voor de vergunningverlening op grond van de Natuurbeschermingswet helder wordt wat de mogelijkheden zijn. Dit toetsingskader is van kracht tot de beheersplannen zijn vastgesteld, waarin dit wordt verwerkt. Binnen het bestemmingsplan Buitengebied is geen kwetsbaar natuurterrein aanwe-

zig ten aanzien van de Wav. Wel grenst er een dergelijk gebied aan het gebied van het Snitsermar en aan het plangebied. Het gaat hierbij om het eiland Greate Griene.

- Ingrepen in de directe omgeving van het gebied mogen dan ook geen negatieve effecten hebben op de waterstand in het gebied. Dat betekent dat elke hydrologische ingreep in de omgeving van het plangebied kritisch moet worden bekeken. Voor elke hydrologische ingreep is een aanlegvergunning nodig. Afhankelijk van de aard van de ingreep en de afstand tot het gebied wordt beoordeeld of een hydrologisch onderzoek nodig is. In elk geval moet elke ingreep binnen een afstand van 1 kilometer hydrologisch worden getoetst.

Daarnaast zijn voor de gehele Snitsermar de volgende maatregelen van belang:

- Landschappelijk gezien is het gebied zeer open met weinig opgaande beplanting. De openheid van het gebied mag niet worden verstoord door bebouwing of beplanting.
- Het Snitsermar behoort samen met de Alde Feanen en het Hegemer Mar tot de drukste watersportgebieden in Fryslân. Drukverhoging, vooral in het voorjaar, van recreatie is ongewenst. Dit betekent dat steeds zorgvuldig dient te worden beoordeeld of een eventuele uitbreiding van de ligplaatsencapaciteit kan worden toegestaan. Oeverbetreding moet worden voorkomen; zeker in de gebieden die dienen als broedgebied en pleisterplaatsen voor vogels.
- Verruiging van terreindelen, door vooral rietgras, mag niet verder toenemen. Dit betekent dat schommelende grondwaterstanden, al dan niet in combinatie met een slecht onderhouden oppervlaktewaterhuishouding, moeten worden voorkomen.
- Om de rust in het gebied te bewaren, mogen er geen verstorende ontwikkelingen plaatsvinden. De drempelafstand voor broedende vogels is 40 dB(A). Dit geeft echter geen aanleiding tot het opstellen van beperkende bepalingen gezien het huidige gebruik van het gebied. Bij voortzetting van het huidige gebruik zijn er namelijk geen negatieve effecten te verwachten.

1 2 . 2 . 4

E c o l o g i s c h e   H o o f d s t r u c t u u r

Het gemeentelijk ruimtelijk beleid dient in verband met het voorgaande gericht te zijn op het volgende:

- Bij het ontwikkelen van de EVZ tot een netwerk van ecosystemen met een nat karakter is het van belang dat de sloten/watergangen niet dichtgroeien en een goede waterkwaliteit wordt behouden dan wel dat deze wordt verbeterd. De rietzones in de verbindingzones mogen niet worden onderbroken. De EVZ's dienen te worden gerealiseerd en gehandhaafd (passend beheer).

- Bij ieder ruimtelijk plan in de nabijheid van de EHS moet nadrukkelijk worden gekeken naar een mogelijke invloed van de ingreep op de waterkwaliteit. Daarnaast gaat er een bescherming uit van het feit dat de meeste van de EHS-gebieden zijn bestemd als natuur. In veel van de gebieden, vooral de boezemlanden, speelt een verdrogingsproblematiek. Ingrepen in en in de omgeving van EHS-gebieden mogen de waterstand in het gebied niet aantasten. Afhankelijk van de aard van de ingreep en de afstand tot een EHS-gebied wordt beoordeeld of een hydrologisch onderzoek nodig is. In elk geval moet elke ingreep binnen een afstand van 1 kilometer van een EHS-gebied hydrologisch worden getoetst.
- Recreatie en een intensief (beroepsmatig) gebruik van waterwegen kunnen een negatieve invloed hebben. Belangrijk is hier de handhaving van rust- en foerageergebieden voor de vogels in de EHS-gebieden en voorkomen of beperken van verstoring in rietoevers; zowel voor vogels als voor soorten zoals waterspitsmuis en noordse woelmuis. Om de rust te handhaven, moet er worden gezoned. Hiertoe moeten aanlegplaatsen worden beperkt en dusdanig worden vormgegeven dat de oevers niet worden aangetast of dat vrije uitloop wordt beperkt. Locaties voor aanlegsteigers moeten worden geregeld in de bouwvoorschriften. Voor broedende vogels is er een drempelwaarde van 40 dB(A). Ook lichtverstoring mag in deze rustgebieden niet toenemen. Per soort recreatie verschilt de mate van verstoring en daarmee de afstand die zal moeten worden aangehouden tot deze gebieden. Er zal dus per situatie een afweging moeten plaatsvinden.
- Hoewel de realisering van de robuuste EVZ niet direct is geregeld (mee-liften op andere projecten), dient rekening te worden gehouden met de mogelijke ontwikkeling hiervan in de nabije toekomst. Projectaanvragen binnen het gebied van deze robuuste verbinding moeten daarom worden beoordeeld. Hierbij moet worden gekeken of de realisatie van deze verbinding niet onmogelijk wordt gemaakt of dat afbreuk wordt gedaan aan de invulling ervan.
- Aantasting van de EHS wordt alleen verdedigbaar geacht als aantoonbaar is dat het project van groot maatschappelijk belang is en er geen redelijk alternatief bestaat. De aantasting moet zoveel mogelijk worden gemitigeerd. Restschade moet worden gecompenseerd. De beoordeling van de aantasting is aan de provincie. Werkzaamheden en activiteiten in en in de omgeving van EHS-gebieden, niet vallend onder bestendig beheer en onderhoud, dienen te worden gekoppeld aan een aanlegvergunningsvereiste of andere vergunningsprocedure. Het gaat dan onder andere om de aanleg van aanlegsteigers, kampeerplaatsen, fiets- en wandelpaden, windmolens en de aanplant van opgaande begroeiing.

1 2 . 2 . 5

Overige natuurgebieden

De overige natuurgebieden vervullen vooral een functie voor vogels. Daarom dient het gemeentelijk ruimtelijk beleid gericht te zijn op het volgende:

- In de directe omgeving (minimaal 250 meter) van open gebieden mogen zonder vergunning geen gebouwen worden gebouwd of opgaande begroeiing worden geplant.
- De rust (geluid 40 dB(A)) mag niet worden aangetast en verstoring moet worden voorkomen.

1 2 . 2 . 6

G a n z e n f o e r a g e e r g e b i e d e n

In het plangebied zijn ganzenfoerageergebieden aanwezig. Deze gebieden zijn in het Streekplan Fryslân 2007 aangegeven. In ganzenfoerageergebieden mogen zonder vergunning geen gebouwen worden gebouwd, opgaande begroeiing worden geplant en aanlegsteigers, kampeerplaatsen, fiets- en wandelpaden worden gerealiseerd. Ook mogen ingrepen geen licht- of geluidsverstoring (40 dB(A)) opleveren.

1 2 . 3

A r c h e o l o g i e

Bij het opstellen en uitvoeren van ruimtelijke plannen dient rekening te worden gehouden met zowel de bekende als de te verwachten archeologische waarden. Uit de monumentenkaart FAMKE (Friese Archeologische Monumenten Kaart Extra) blijkt dat in het plangebied diverse terreinen met een bekende archeologische waarde aanwezig zijn. Voor de periode ijzertijd tot middeleeuwen geldt voor het gebied een middelmatige tot hoge verwachtingswaarde. Voor de periode steentijd tot bronstijd gelden grotendeels lagere verwachtingen ten aanzien van archeologische waarden. Uitzondering hierop is de lijn Sandfirden-Oudega-Osingahuizen-De Kûfurd.

BEKENDE ARCHEOLOGISCHE
WAARDEN EN VERWACHTE
ARCHEOLOGISCHE WAARDEN

Op de cultuurhistorische kaart van Fryslân zijn voor het plangebied diverse gebieden van hoge archeologische waarde aangeduid. Voor het gebied dat op de FAMKE is aangegeven als 'streven naar behoud' en 'waarderend onderzoek' (archeologisch waardevolle gebieden) dienen de volgende activiteiten te worden vermeden:

ARCHEOLOGISCHE WAARDE

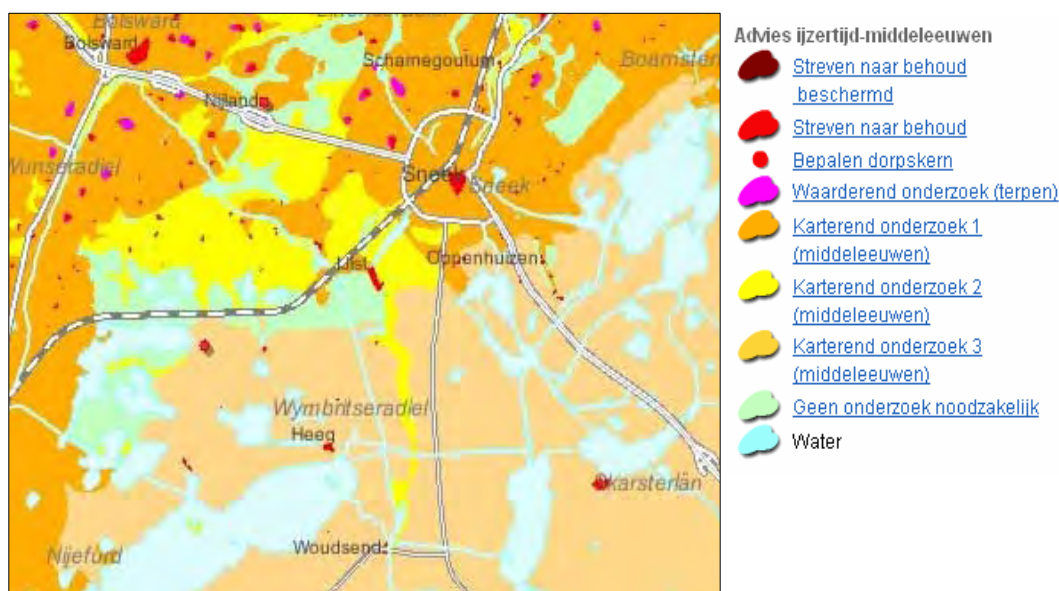
- het ontgronden, afgraven, egaliseren, mengen, diepploegen, ontginnen van gronden dieper dan 30 centimeter en met een grotere oppervlakte dan 50 m²;
- het aanbrengen van ondergrondse transport-, energie- of telecommunicatieleidingen en drainage en daarmee verband houdende constructies, installaties of apparatuur dieper dan 30 centimeter;
- het verlagen van het waterpeil;
- het aanbrengen of rooien van bos of boomgaard, waarbij stobben worden verwijderd, met een oppervlakte groter dan 50 m².

ONDERZOEK

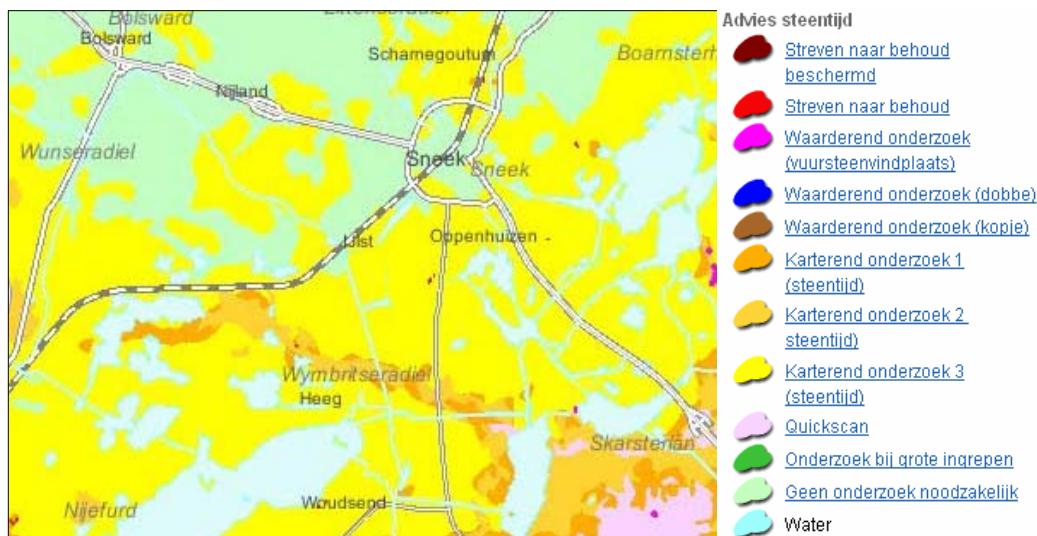

Indien sprake is van bodemverstorende ingrepen die niet al planologisch mogelijk waren, dan moet, afhankelijk van de omvang van de ingreep, archeologisch onderzoek worden uitgevoerd:

1. Voor zover het plangebied op de hiernavolgende figuren is aangegeven als 'karterend onderzoek 1' (donkergeel) moet een karterend onderzoek worden uitgevoerd indien er ingrepen zijn voorzien van een oppervlak van meer dan 500 m².
2. Voor zover het plangebied op de hiernavolgende figuren is aangegeven als 'karterend onderzoek 2' (lichtgeel) moet een karterend onderzoek worden uitgevoerd indien er ingrepen zijn voorzien van een oppervlak van meer dan 2.500 m².
3. Voor zover het plangebied op de hiernavolgende figuren is aangegeven als 'karterend onderzoek 3' (zalmkleurig) moet een karterend onderzoek worden uitgevoerd indien er ingrepen zijn voorzien van een oppervlak van meer dan 5.000 m².

Figuur 20. Fragment FAMKE, ijzertijd-middeleeuwen
(Bron: Provincie Fryslân, 2009)

Figuur 21. Fragment FAMKE, steentijd-bronstijd
(Bron: Provinsje Fryslân, 2009)

1 2 . 4

Externe veiligheid

Het beleid ten aanzien van het produceren, verwerken, opslaan en vervoeren van gevaarlijke stoffen begint steeds vastere vormen aan te nemen. De overheid werkt hard aan het vastleggen van veiligheidsnormen die in acht moeten worden genomen en waarmee zowel op het gebied van milieu als op het gebied van de ruimtelijke ordening rekening moet worden gehouden. Nieuw aan het veiligheidsbeleid is dat de afwegingen ten aanzien van risico's op ongevallen die doden en gewonden tot gevolg kunnen hebben duidelijk zichtbaar moeten worden gemaakt en niet langer onbewust of impliciet plaatsvinden.

In het "Vierde Nationale milieubeleidsplan" (NMP4) zijn de lijnen uitgezet voor een vernieuwing van het externe veiligheidsbeleid. Deze vernieuwing gaat uit van de zogenaamde risicobenadering. Er wordt onderscheid gemaakt tussen het plaatsgebonden risico en het groepsrisico:

WETTELIJK KADER

- Plaatsgebonden risico: risico op een plaats buiten een inrichting, uitgedrukt als de kans per jaar dat een persoon die onafgebroken en onbeschermd op die plaats zou verblijven, overlijdt als rechtstreeks gevolg van een ongewoon voorval binnen die inrichting waarbij een gevaarlijke stof betrokken is.
- Groepsrisico: cumulatieve kansen per jaar dat tenminste 10, 100 of 1.000 personen overlijden als rechtstreeks gevolg van hun aanwezigheid in het invloedsgebied van een inrichting en een ongewoon voorval binnen die inrichting waarbij een gevaarlijke stof betrokken is.

Beide vormen zullen omgezet worden in harde normen die uitgangspunt dienen te zijn voor het ruimtelijke en het milieubeleid. Inmiddels is het Besluit externe veiligheid inrichtingen (Bevi) vastgesteld. In dit besluit worden grenswaar-

den gegeven voor het plaatsgebonden risico; voor het groepsgebonden risico zijn slechts richtwaarden gegeven.

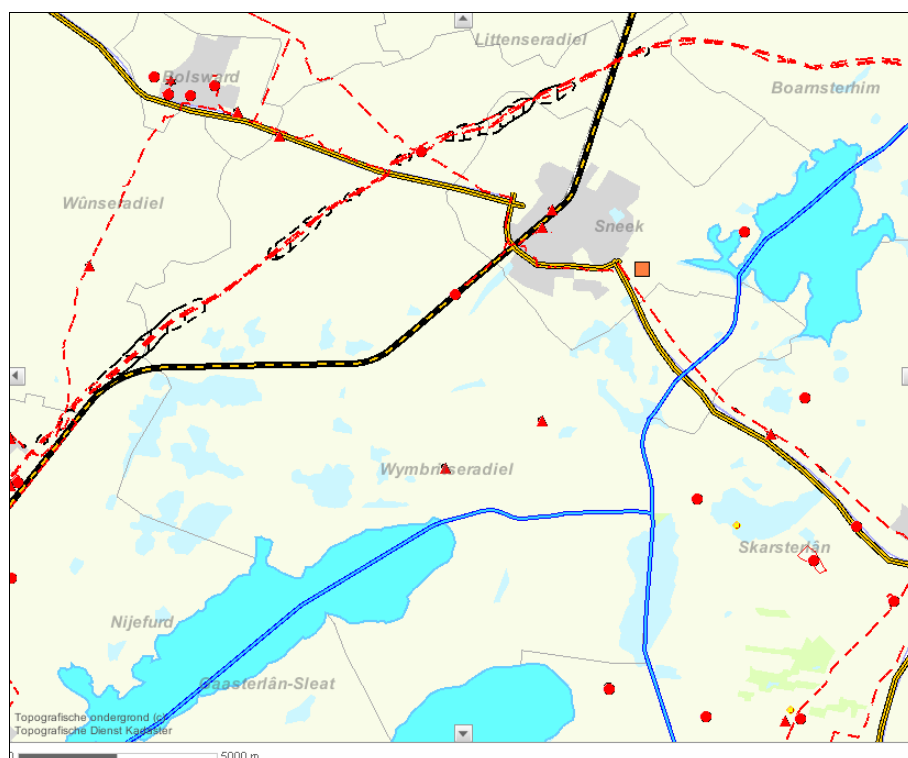
PROVINCIALE RISICOKAART

De Provinsje Fryslân heeft een risicokaart vervaardigd, waarop verschillende risicobronnen en risico-ontvangers zijn aangegeven. Op de risicokaart staan gegevens die met risico te maken hebben, zoals risicoveroorzakende bedrijven die gevaarlijke stoffen gebruiken of produceren of opslaan en ook het vervoer/transport van grote hoeveelheden gevaarlijke stoffen. Gevaarlijke stoffen zijn in dit geval stoffen die een schadelijke invloed hebben op de gezondheid en het milieu.

Hieronder zijn de voor het plangebied relevante risicofactoren beschreven en worden de risico's voor het gebied afgewogen. Uit de risicokaart van de provincie blijkt dat in en in de omgeving van het plangebied verschillende risicobronnen aanwezig zijn.

Uit de risicokaart blijkt dat de volgende risicobronnen relevant zijn:

- Binnen het plangebied: Een LPG-tankstation aan de A7 ter hoogte van Wolsum (Laerd) en buiten het plangebied een LPG-tankstation bij Heeg en Hommerts met een invloedzone binnen het plangebied;
- Wegtransport gevaarlijke stoffen;
- Gasleidingen.

Figuur 22. Fragment Risicokaart
(Bron: Provinsje Fryslân, 2009)

In de hiernavolgende paragrafen wordt per bron(type) ingegaan op de bron en de wijze waarop hiermee in het plan rekening dient te worden gehouden.

1 2 . 4 . 1

L P G - t a n k s t a t i o n s

In het Bevi zijn risiconormen voor LPG-tankstations opgenomen. Ter uitvoering van het Bevi is een ministeriële regeling opgesteld, de “Regeling Externe Veiligheid Inrichtingen” (Revi). In het Revi zijn ten aanzien van het ‘plaatsgebonden risico’ (PR) standaard veiligheidsafstanden voor LPG-tankstations opgenomen. Daarbij worden drie categorieën van stations onderscheiden:

- A. Doorzet van minder dan 500 m³ per jaar.
- B. Doorzet tussen 500 m³ en 1.000 m³ per jaar.
- C. Doorzet tussen 1.000 m³ en 1.500 m³ per jaar.

De wettelijke afstandseisen ten aanzien van het plaatsgebonden risico, die gelden voor LPG-tankstations, zijn in de volgende tabel opgenomen.

TOETSING

Tabel 6. Afstanden in meters tot kwetsbare objecten, waarbij wordt voldaan aan de grenswaarde 10⁻⁶ per jaar

Doorzet (m ³) per jaar	Afstand (m) vanaf vulpunt	Afstand (m) vanaf ondergrond of ingeterpt reservoir	Afstand (m) vanaf afleverzuil
1.000 - 15.000	40	25	15
500 - 1.000	35	25	15
< 500	25	25	15

Op een afstand van minder dan 40 meter vanaf het LPG-tankstation Laerd te Wolsum (aan de Rijksweg A7) zijn geen kwetsbare of beperkt kwetsbare objecten aanwezig. De dichtstbijzijnde (beperkt) kwetsbare functies zijn op ruim 200 meter vanaf het LPG-tankstation gesitueerd. Geconcludeerd kan worden dat dit station voldoet aan de afstandseisen. Ook is geconcludeerd dat het groepsrisico rondom dit station minimaal is. Het groepsrisico moet daarom aanvaardbaar worden geacht.

LPG STATION LAERD,
WOLSUM

Daarnaast zijn er twee LPG-tankstations nabij het plangebied, te weten in Heeg en Hommerts. Het plaatsgebonden risico reikt bij Heeg niet tot in het buitengebied. Bij Hommerts is dit minimaal. De toetsingsafstanden van het groepsrisico liggen voor beide LPG-tankstations wel voor een deel in het plangebied. Voor het plangebied kan echter worden geconcludeerd dat het groepsrisico van deze inrichtingen voor wat betreft het buitengebied minimaal en aanvaardbaar is.

Het bestemmingsplan staat de vestiging van kwetsbare objecten en beperkt kwetsbare objecten in de nabijheid van de LPG-tankstations niet toe.

Wegtransport gevaarlijke stoffen

Voor de beoordeling van het gevaar dat is verbonden aan het vervoer van gevaarlijke stoffen over de weg is de "Risicoatlas wegtransport gevaarlijke stoffen" (AVIV, maart 2003) van belang.

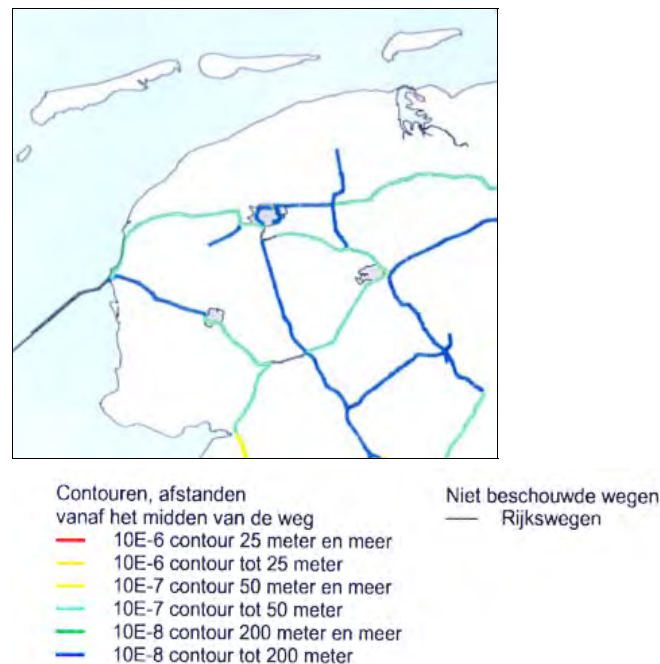
BEOORDELING

In de risicoatlas wordt aangegeven dat in het plangebied een weg aanwezig is waar het transport van gevaarlijke stoffen over plaatsvindt. Het betreft de Rijksweg A7. Uit de risicoatlas blijkt dat het aantal gevaarlijke transporten op deze weg 2.500 tot 10.000 per jaar bedraagt. Jaarlijks vinden circa 1.000 transporten van brandbare gassen en ten hoogste 5.000 transporten van brandbare vloeistoffen plaats.

In de risicoatlas wegvervoer is voor de A7 vastgesteld dat de $PR10^{-6}$ -contour (de kans op overlijden is 1 op miljoen) op minder dan 25 meter en de $PR10^{-8}$ -contour op minder dan 200 meter ligt. Er is geen sprake van het overschrijden van de oriënterende waarde op het groepsrisico.

De weg valt niet onder de zogenoemde aandachtsgebieden voor het plaatsgebonden risico of tot de gebieden waar het groepsrisico hoger is dan de oriënterende waarde.

Binnen de bedoelde contouren is geen toename van het aantal kwetsbare of beperkt kwetsbare functies aan de orde. Door het gestelde in de Wet geluidshinder is dit ook niet mogelijk. De geluidcontouren van de wegen brengen een veel grotere ruimtelijke beperking met zich mee dan de hiervoor genoemde risicocontouren.

Figuur 23. Fragment risicoatlas wegtransport gevaarlijke stoffen; plaatsgebonden risico

Geconcludeerd kan worden dat de aanwezigheid van de A7 op het gebied van externe veiligheid geen beperkingen voor het bestemmingsplan met zich meebrengt.

1 2 . 4 . 3

Gasleidingen

Gasunie heeft een advies uitgebracht over de externe veiligheidsaspecten in het plan in relatie tot gasleidingen.

De 100%-letaliteitsgrens⁸ van de leidingen in het plangebied is berekend. Dit is van belang bij de toetsing aan het groepsrisico. Vanaf de leiding is de 100%-letaliteitsgrens als volgt voor:

GROEPSRISICO

- A-652: 220 meter;
- A-545: 180 meter;
- A-546: 190 meter;
- N-501-01: 30 meter;
- N-510-07: 70 meter;
- N-501-31: 50 meter.

Door Gasunie is geconstateerd dat er in het buitengebied geen toename is van het groepsrisico.

De PR10⁻⁶-contour is een grenswaarde waarbij binnen de PR10⁻⁶-contour zich geen kwetsbare bestemmingen mogen bevinden. Voor beperkt kwetsbare bestemmingen geldt een genuanceerder beleid. Hiervoor is deze contour een richtwaarde. Tussen de PR10⁻⁵- en PR10⁻⁶-contour mogen zich gemotiveerd beperkt kwetsbare bestemmingen bevinden.

PLAATSGEBONDEN RISICO

Door Gasunie is gekeken of de plaatsgebonden risicocontouren van de betrokken gasleidingen knelpunten opleveren. Uit de inventarisatie van Gasunie is gebleken dat er zich geen kwetsbare objecten bevinden binnen de PR10⁻⁶-contouren van de leidingen. Dit betekent dat het plaatsgebonden risico geen belemmering vormt voor realisatie van het plan.

1 2 . 5

Hoogspanningsleidingen

Op grond van het voorzorgbeginsel heeft het Ministerie van VROM in oktober 2005 aan overheden en netbeheerders advies omtrent hoogspanningsleidingen uitgebracht. Geadviseerd wordt, zoveel als redelijkerwijs mogelijk is, te vermijden dat er nieuwe situaties ontstaan waarbij kinderen langdurig verblij-

---

⁸ De letaliteitsgrens wordt uitgedrukt in een percentage (bijvoorbeeld 1% of 100%). Deze letaliteitsgrenzen zijn afstanden waarop een bepaald percentage van de daar aanwezige personen komt te overlijden ten gevolge van een calamiteit met gevaarlijke stoffen.

ven/worden blootgesteld⁹ in een gebied rond bovengrondse hoogspanningsleidingen waarbinnen het jaargemiddelde magneetveld hoger is dan 0,4 micro-Tesla¹⁰. Hiervan moet bij vaststelling van bestemmingsplannen en wijzigingen in bestaande plannen rekening mee gehouden worden.

De invloedszone van de hoogspanningsleidingen Sneek-Raerd en Sneek-Bolsward bestrijken delen van het plangebied. De zogenaamde indicatieve zone¹¹ die hiervoor door het RIVM¹² wordt aangegeven, beslaat 50 meter aan weerszijden van het hart van de lijn. Dit is een conservatieve aanname. De daadwerkelijke zone van 0,4 microTesla is kleiner.

BEBOUWINGSVRIJE ZONE

Voor de in de gemeente voorkomende hoogspanningsleidingen met een spanningsniveau van 110 kV wordt een zakelijke rechtstrook van 2x27 meter als bebouwingsvrije zone gehanteerd. Hierbinnen mag geen bebouwing, obstakels en hoge beplanting worden aangebracht. Deze planologische bescherming van de hoogspanningsleiding is in het onderhavige bestemmingsplan gecontinueerd.

1 2 . 6

W a t e r p a r a g r a a f

Op grond van artikel 3.1.1 uit het Besluit ruimtelijke ordening (Bro) dient in de toelichting op ruimtelijke plannen een waterparagraaf te worden opgenomen, waarin wordt aangegeven op welke wijze rekening is gehouden met de gevolgen van het plan voor de waterhuishoudkundige situatie. In deze paragraaf dient uiteengezet te worden of en in welke mate het plan in kwestie gevolgen heeft voor de waterhuishouding, dat wil zeggen het grondwater en het oppervlaktewater. Het is de schriftelijke weerslag van de zogenaamde watertoets: 'het hele proces van vroegtijdig informeren, adviseren (door de waterbeheerder), afwegen en beoordelen van waterhuishoudkundige aspecten in ruimtelijke plannen en besluiten'.

Uitgangspunt van het Wetterskip Fryslân is dat er zowel kwalitatief als kwantitatief geen verslechtering optreedt door het plan. Daarbij geldt dat de kwaliteit van zowel oppervlakte- als grondwater op zijn minst niet mag verslech-

---

⁹ Voor langdurige blootstellingen wordt uitgegaan van kinderen die wonen of verblijven in scholen, crèches of kinderopvangplaatsen die gelegen zijn in magneetveldzones. Als gevoelige bestemmingen hiervoor worden woningen, scholen, crèches en kinderopvangplaatsen aangemerkt. Locaties waar zich wel kinderen kunnen bevinden, maar waar de verblijftijd vergeleken met wonen als kort kan worden bestempeld, worden niet aangemerkt als gevoelige bestemming, zoals bijvoorbeeld recreatievoorzieningen.

¹⁰ De magneetveldzone. De magneetveldzone is de strook grond die zich aan beide zijden langs de hoogspanningslijn uitstrekt en waarbinnen het magneetveld gemiddeld over een jaar hoger dan 0,4 µT is of in de toekomst kan worden.

¹¹ De "indicatieve zone" is de magneetveldzone berekend op basis van een aantal conservatieve aannames.

¹² Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu.

teren. Bovendien moet voor schoon water worden gezorgd door bij de inrichting zoveel mogelijk uit te gaan van maatregelen die natuurlijke processen bevorderen zoals sloten met voldoende diepte, goede doorstroming, plas-dras bermen en oevers met een flauw talud.

Deze waterparagraaf vormt de schriftelijke weerslag van de zogenaamde watertoets. Het doel van de watertoets is het waarborgen dat waterhuishoudkundige doelstellingen expliciet en op evenwichtige wijze in beschouwing worden genomen bij alle waterhuishoudkundig relevante ruimtelijke plannen en besluiten. Door middel van de watertoets wordt in een vroegtijdig stadium aandacht besteed aan het wateraspect.

Het wateraspect is een integraal onderdeel van de beleidsvorming van het onderhavige bestemmingsplan. Het thema water komt dan ook in vrijwel elk hoofdstuk van het plan aan de orde en beperkt zich derhalve niet alleen tot deze ene paragraaf. Het wateraspect komt op de volgende plaatsen aan de orde:

- problematiek rondom waterbeheersing (§4.6.1);
- beschrijving van het watersysteem (§7.4);
- beschrijving van het nationaal beleid (§8.4), provinciaal beleid (§9.4 en §9.5) en van het Wetterskip Fryslân (Hoofdstuk 10).

De gemeente heeft de uitgangspunten van het bestemmingsplan aan het Wetterskip Fryslân voorgelegd. Deze uitgangspunten zijn in een gezamenlijk overleg besproken.

Daarnaast is in het kader van het voorontwerpbestemmingsplan door Wetterskip Fryslân op het bestemmingsplan gereageerd. Dit heeft al met al tot enkele kleine aanpassingen geleid, zoals dat reeds in de reactienota is aangegeven.

1 2 . 7

L u c h t k w a l i t e i t

Nederland heeft de Europese regels ten aanzien van luchtkwaliteit geïmplementeerd in de Wet milieubeheer. De in deze wet gehanteerde normen gelden overal, met uitzondering van een arbeidsplaats (hierop is de Arbeidsomstandighedenwet van toepassing).

Op 15 november 2007 is het onderdeel luchtkwaliteit van de Wet milieubeheer in werking getreden. Kern van de wet is het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL). Hierin staat wanneer en hoe overschrijdingen van de luchtkwaliteit moeten worden aangepakt. Het programma houdt rekening met nieuwe ontwikkelingen, zoals bouwprojecten of de aanleg van infrastructuur. Projecten die passen in dit programma, hoeven niet meer te worden getoetst aan de normen (grenswaarden) voor luchtkwaliteit.

NSL/NIBM

Ook projecten die 'niet in betekenende mate' (nibm) van invloed zijn op de luchtkwaliteit hoeven niet meer te worden getoetst aan de grenswaarden voor luchtkwaliteit. De criteria om te kunnen beoordelen of er voor een project sprake is van nibm, is vastgelegd in de 'AMvB-nibm'.

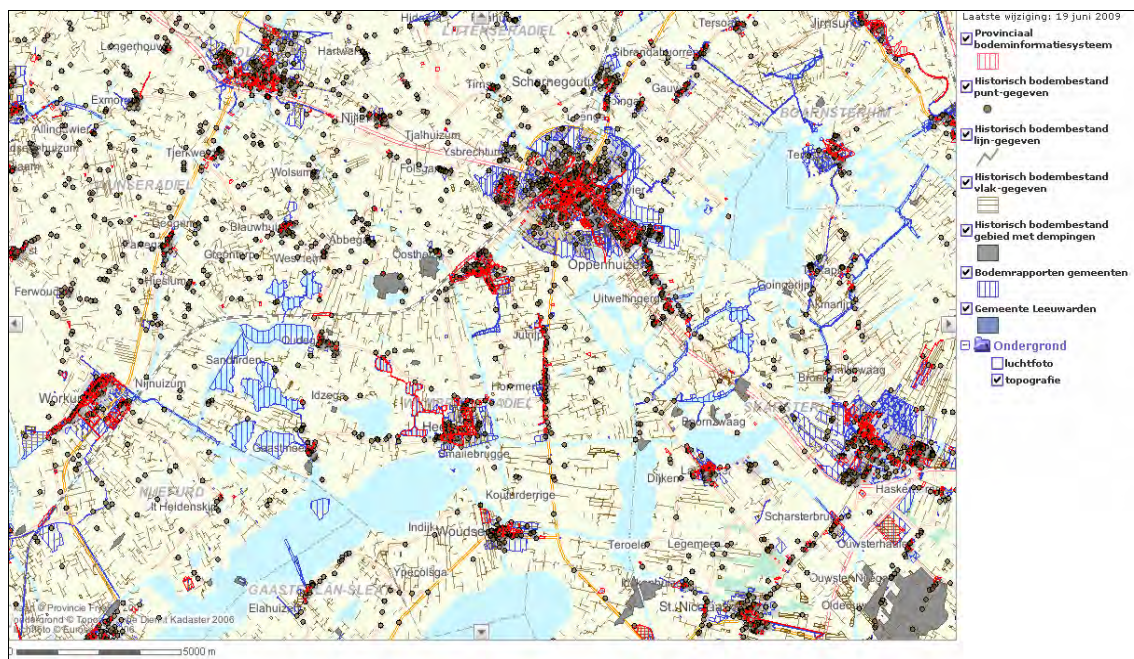
Het bestemmingsplan is een conserverend plan, waarin geen grootschalige activiteiten plaats zullen vinden. Het plan zal daarom geen projecten die in betekende mate van invloed zijn op de luchtkwaliteit mogelijk maken. Het bestemmingsplan voldoet dan ook aan het gestelde voor luchtkwaliteit in de Wet milieubeheer.

1 2 . 8

B o d e m

In het kader van het landelijk project "Landsdekkend Beeld Bodemverontreiniging" is in 2003 en 2004 in Fryslân een (vrijwel) provinciedekkende inventarisatie uitgevoerd naar bodemlocaties waarvan op grond van historische gegevens het vermoeden bestond dat er sprake van bodemverontreiniging zou kunnen zijn, de zogenaamde 'verdachte' locaties. Al deze gevonden locaties zijn in een database verzameld. Tevens zijn bodemonderzoeksrapporten, die bij de gemeenten en de provincie aanwezig zijn, ingevoerd in de gemeentelijke bodeminformatiesystemen. De meeste locaties leveren geen onaanvaardbaar risico op en kunnen worden aangepakt wanneer er nieuwbouw, wegaanleg of eigendomsoverdracht plaatsvindt.

Een bepaalde mate van bodemverontreiniging hoeft in veel gevallen niet direct een probleem op te leveren. In veel gevallen zal historisch onderzoek inzake de betreffende verdachte locatie kunnen uitwijzen of er voldoende aanleiding is om ook bodemonderzoek te laten uitvoeren. Met een oriënterend bodemonderzoek en/of een nader bodemonderzoek kan vastgesteld worden of er inderdaad sprake is van bodemverontreiniging, en zo ja, in welke mate en van welke omvang. Op basis van een nader onderzoek kan de provincie bepalen of er een noodzaak is tot gedeeltelijke of gehele sanering van de locatie en of er beveiligingsmaatregelen getroffen moeten worden. Daarbij zal ook de huidige en/of toekomstige bestemming en het gebruik van de locatie een rol spelen uit welke saneringsvarianten kan worden gekozen.

Figuur 24. Fragment Signaleringskaart (Mogelijke) Bodemverontreiniging
(Bron: Provincie Fryslân, 2009)

De locaties van (potentiële) bodemverontreiniging worden zichtbaar gemaakt op de signaleringskaart in de voorgaande figuur. De rood- en blauwgekleurde vlakken geven de gebieden aan waar reeds onderzoek verricht is.

Logischerwijs zijn in de bebouwde gebieden meer locaties met (mogelijke) bodemverontreiniging waarneembaar dan in het buitengebied, vanwege de hogere menselijke activiteit die daar plaatsvindt. In het gemeentelijk buitengebied betreft de (mogelijke) bodemverontreiniging voornamelijk puntbronnen bij (voormalige) agrarische bebouwing. Veelal gaat het hierbij om locaties waar voorheen brandstoftanks hebben gestaan ten behoeve van de energievoorziening op het perceel.

Voorliggend plan is een conserverend plan waarin geen nieuwe ontwikkelingen mogelijk worden gemaakt. Geconcludeerd mag worden dat de status quo met betrekking tot bodemverontreiniging acceptabel is en dat er van vervuilde locaties die urgente sanering behoeven geen sprake is. De aanwezigheid van (potentieel) vervuilde locaties vormt geen belemmering voor onderhavig bestemmingsplan. In het kader van in de toekomst voorziene projecten dient waar nodig nader onderzoek te worden verricht.

1 2 . 9

Milieu z o n e r i n g

Op grond van de Wet Milieubeheer zijn bedrijven en instellingen verplicht te voldoen aan de eisen van een AMvB, dan wel een milieuvergunning te hebben voor de exploitatie van het bedrijf, waarbij rekening gehouden dient te wor-

den met de omliggende woonbebouwing. Door middel van de milieuwet- en regelgeving moet (milieu)hinder in woongebieden zo veel mogelijk worden voorkomen.

Op basis van de geactualiseerde publicatie “Bedrijven en milieuzonering” (2009) van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) wordt de richtafstandenlijst voor milieubelastende activiteiten gehanteerd. Per bedrijfstype zijn voor elk van de aspecten geur, stof, geluid en gevaar de minimale afstanden aangegeven die in de meeste gevallen kunnen worden aangehouden tussen een bedrijf en woningen om hinder en schade aan mensen binnen aanvaardbare normen te houden. De grootste afstand is bepalend. De genoemde maten zijn richtinggevend, maar met een goede motivering kan en mag hiervan worden afgeweken.

Er dient te worden aangetoond dat het plan buiten de invloedssfeer van bedrijvigheid in de nabije omgeving valt. Tevens dient te worden aangetoond dat het plan geen belemmering vormt voor de nabijgelegen functies.

In het buitengebied van de gemeente variëren de milieucategorieën van 1 tot en met 3.2. De minimale aan te houden afstand tot hindergevoelige objecten is voor:

- Milieucategorie 1	10 meter
- Milieucategorie 2	30 meter
- Milieucategorie 3.1	50 meter
- Milieucategorie 3.2	100 meter

In §6.2 is reeds een overzicht gegeven van de niet-agrarische bedrijvigheid in het buitengebied en de daarbij geldende milieucategorieën. Voorts komen in het buitengebied voornamelijk agrarische bedrijven (melkveehouderij) voor waar veelal een milieucategorie van 3.2 (SBI-code 0141, 0142) voor geldt. Voor wat betreft kampeerterreinen (SBI-code 552, 553) en jachthavens met diverse voorzieningen (SBI-code 993) wordt uitgegaan van milieucategorie 3.1.

Alhoewel in de huidige situatie niet in alle gevallen zal worden voldaan aan de minimale richtafstanden, betreft het in alle gevallen functies die naar hun aard en schaal in het landelijke gebied passen. Uit milieuoogpunt kan dan ook worden geconcludeerd dat de bedrijven in de huidige omvang en op grond van de huidige bedrijfsvoering acceptabel zijn. Daarnaast is het onderhavige bestemmingsplan conserverend van aard, waarbij niet direct in nieuwe ontwikkelingen wordt voorzien waarbij milieubelastende activiteiten nabij hindergevoelige functies worden geplaatst. Indien in een toekomstige situatie een hinderveroorzakende functie wordt gerealiseerd, is dit enkel mogelijk onder de voorwaarde dat hindergevoelige objecten niet worden gehinderd.

1 2 . 1 0

Planmer-plicht

Op basis van de Wet milieubeheer kan een bestemmingsplan planmer-plichtig zijn. De gemeente Wymbritseradiel heeft gemeend om het plan zo in te richten dat geen sprake is van planmer-plicht.

13

Uitgangspunten voor het bestemmingsplan

13.1

Algemene uitgangspunten

Dit bestemmingsplan biedt een planologische beheerregeling voor de bestaande situatie en geeft aan welke ontwikkelingen aanvaardbaar worden geacht, zonder dat daarvoor een nadere planologische procedure moet worden doorlopen. Daarbij is rekening gehouden met het vigerend overheidsbeleid van het Rijk, de provincie, de gemeente en het waterschap. Tevens is rekening gehouden met de landelijke wetgeving en richtlijnen.

UITGANGSPUNTEN VOOR
HET GEBRUIK

Iedere functie is, voor zover deze thans legaal aanwezig is, als zodanig bestemd. Het onderhavige plan geeft daarvoor gebruiksgrenzen en soms ook bouwgrenzen door middel van grenzen op de verbeelding. Met het trekken van grenzen is rekening gehouden met de bestaande situatie, zoals die in het plangebied tijdens de veldinventarisatie begin 2007 is aangetroffen en met het bestemmingsplan uit 1991.

Naast een regeling voor de bestaande situatie biedt het plan een regeling voor 'normale' door de gemeenteraad geaccepteerde en in het vigerend overheidsbeleid passende ontwikkelingen. Dit betreft vooral de gevallen waarbij het gebruik (enigszins) zal worden gewijzigd of wanneer een vergunning (bijvoorbeeld een bouwvergunning) wordt aangevraagd voor plannen die enigszins afwijken van wat als 'standaard' wordt beschouwd. Ontwikkelingen worden als standaard of normaal beschouwd, indien het een ontwikkeling betreft, waarbij in het algemeen de bestaande functie in hoofdlijnen worden gehandhaafd en/of waarbij het bestaande ruimtelijk beeld in beperkte mate wordt veranderd. De normale ontwikkelingen sluiten aan bij het provinciaal beleid zoals dat is opgenomen in het Streekplan Fryslân 2007.

De gemeente vindt het beschermen van de landschappelijke kwaliteit en identiteit van het buitengebied van enorm belang. Vandaar dat een landschapskaart is opgesteld, dat als bijlage bij de planregels is opgenomen. Deze landschapskaart geeft een beeldoverzicht van de landschapskenmerken en cultuurhistorische elementen van het buitengebied. De landschapskaart geeft handvatten voor de gewenste landschappelijke inpassing bij toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen.

LANDSCHAPSKAART

Op de landschapskaart staan waardevolle landschapskenmerken vermeld, zoals historische waterlopen, historische bebouwing, terpen, etc. Via een aanlegvergunningstelsel vindt de bescherming plaats.

Voor het opstellen van de landschapskaart zijn de begrenzingen en de belangrijkste kenmerken van de 4 landschapstypen van Wymbritseradiel als basis genomen. De volgende landschappelijke eenheden zijn onderscheiden:

- Middelzeegebied;
- Hempolders;
- Merengebied;
- Voormalige Sensmeer.

De typerende kenmerken van deze gebieden evenals andere waardevolle landschappelijke en cultuurhistorische elementen zijn op de landschapskaart aangeduid en zijn eerder beschreven in het hoofdstuk 2 van deze toelichting.

Bij toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen dient de landschapskaart ter hand te worden genomen om te bekijken in hoeverre landschappelijke en cultuurhistorische waarden bij de desbetreffende ruimtelijke ontwikkeling betrokken zijn. Indien de aangegeven landschappelijke waarden en cultuurhistorische elementen aan de orde zijn, dient hier in het kader van een inrichtingsplan nader aandacht aan te worden besteed.

UITGANGSPUNTEN VOOR HET BOUWEN

Waar het bestemmingsplan de bouw van gebouwen toestaat, zal de gemeente in beginsel kiezen voor een traditionele vorm van woningen en bedrijfsgebouwen: gebouwen met kappen met overwegend een lage gootlijn. De gemeente hecht aan het landelijk beeld dat nu karakteristiek is voor Wymbritseradiel. Dit beeld is tevens weergegeven in het welstandsbeleid dat in de Welstandsnota van de gemeente is geformuleerd. In het bestemmingsplan Buitengebied willen we de relatie tussen de bebouwing en het landschap behouden. Het betekent evenwel niet dat platte daken op voorhand geheel worden afgewezen. Aan- en uitbouwen mogen worden voorzien van een plat dak, zolang een aan- en uitbouw maar ondergeschikt is aan het gebouw waaraan het is gebouwd. Ook bedrijfsgebouwen en woningen kunnen worden voorzien van een plat dak, mits het in het concrete geval passend wordt geacht in het ruimtelijk beeld. Uitgangspunt voor het stellen van regels is dat gebouwen voldoende ruimte bieden zodat de gebruikelijke activiteiten kunnen plaatsvinden en dat bedrijfsgebouwen toegankelijk zijn voor modern vrachtverkeer. De hoogte van (bedrijfs)gebouwen dient aan te sluiten bij het huidige beeld, waarbij 14 meter de uiterste grens is. Bij voorkeur ontwikkelt het bedrijf zich verder achter de traditionele bedrijfsgebouwen.

Voor woningen geldt dat de gemeente hecht aan een bescheiden maatvoering, waarbij voldoende ruimte aanwezig is om een gezin volgens hedendaagse woonwensen te huisvesten.

Agrarische bedrijven

Bij recht wordt een bouwvlak van 1 hectare toegestaan. Een uitbreidingsmogelijkheid van het bouwvlak wordt geboden tot een oppervlakte van maximaal 2 hectare. Alle agrarische gebouwen en bouwwerken dienen in dit bouwvlak te worden geplaatst.

Ondanks de verdergaande schaalvergroting van de agrarische sector in de gemeente, en de wens tot het toestaan van grotere bouwvlakken als gevolg hiervan, wordt desalniettemin volstaan met een uitbreidingsmogelijkheid tot maximaal 2 hectare. Een goede landschappelijke inpassing van bedrijven met een grotere omvang in het buitengebied wordt hierdoor nog gegarandeerd. Agrarische bedrijven met een gewenste omvang van boven de 2 hectare kunnen door middel van een afzonderlijke bestemmingsplanprocedure namelijk onder voorwaarden mogelijk worden gemaakt. Bij de aanvraag moeten verschillende belangen worden gewikt en gewogen. Voor wat betreft de ruimtelijke kwaliteit kan enkel medewerking worden verleend als wordt voldaan aan de eis van een goede landschappelijke inpassing. Hierin kan door het aanleveren van een beplantingsplan bij de aanvraag worden voorzien. Toetsing van dit beplantingsplan zal uitwijzen of wordt voldaan aan het gestelde van een goede landschappelijke inpassing.

In het kader van de resultaten van het onderzoek De Nije Pleats yn Fryslân is het wenselijk dat agrarische ondernemers met plannen tot uitbreiding boven de 2 hectare zich in een vroeg stadium bij de gemeente melden. De boer kan dan vanaf het allereerste moment worden geadviseerd door een team van deskundigen. Op deze wijze kan schaalvergroting op de juiste plek en op de juiste manier door lokaal maatwerk toe te passen, worden uitgevoerd.

Voor wat betreft de discussie over deze zogenaamde megabedrijven en megastallen worden aanvragen voor vergroting van het bouwvlak groter dan 2 hectare in de toekomst op verschillende criteria getoetst. Bij de beoordeling van de individuele aanvragen zullen in ieder geval de volgende toetsingscriteria worden gehanteerd:

- Aandacht voor voldoende ruimte;
- Een goede infrastructurele ontsluiting;
- Mogelijkheden voor innovatie, ketenintegratie en vergaande samenwerking tussen bedrijven;
- Aandacht voor de mogelijkheid van meerlagige stallen;
- Aandacht voor landschappelijke inpassing;
- Aandacht voor architectonische vormgeving.

De gemeente ondersteunt de ontwikkeling van agrarische bedrijven. Op zeker moment zal voor een aantal bedrijven de grenzen van het traditionele bouwvlak van 1 hectare worden bereikt. Andere bedrijven zullen stoppen. Voor bei-

OMVANG VAN HET ERF

de biedt het bestemmingsplan een aantal zekerheden. Bij iedere ontwikkeling stelt de gemeente het behoud van de kwaliteit van het ruimtelijk beeld naast de gezonde functionele ontwikkeling voorop.

Binnen het plangebied bevinden zich erven die in de veldinventarisatie als agrarisch bedrijf zijn aangemerkt. Na beoordeling van de omvang van de hier gevestigde agrarische bedrijven is de keuze gemaakt om alle bedrijven met een omvang groter dan 10 NGE als agrarisch bedrijf te bestemmen. De erven waarvan is vastgesteld dat de omvang kleiner is dan 10 NGE zijn als woonboerderij bestemd. Het gaat hier om bedrijven die een zeer beperkt inkomen uit de agrarische bedrijfsvoering genereren en waarvan wordt gemeend dat een eventuele doorgroei naar een reëel agrarisch bedrijf niet direct wordt verwacht.

Conform de huidige planologische regeling is voor ieder agrarisch bedrijf een bouwvlak met een oppervlak van circa 1 hectare op de verbeelding opgenomen, dan wel een groter bouwvlak indien het bedrijf meer ruimtegebruik heeft. De agrarische bedrijven in het buitengebied zijn voorzien van een flexibel bouwvlak, zoals dat in eerdere bestemmingsplannen was opgenomen. Daarmee wordt het systeem van 'bouwvlaksuggesties' middels een pijlaanduiding voor het grootste deel van de erven in het buitengebied gehandhaafd. De gemeente kiest voor het handhaven van de bestaande rechtszekerheid voor zowel de betrokken agrarisch ondernemer als voor de omwonenden.

De veldinventarisatie heeft uitgewezen dat de meeste agrarische bedrijven ook in de komende planperiode voldoende ontwikkelingsmogelijkheden hebben binnen een bouwvlak van 1 hectare. Enkele bedrijven hebben inmiddels een ruimer bouwvlak, waarmee in het plan rekening is gehouden.

De gemeente kiest ervoor om de omvang van de agrarische erven in de toekomst te beperken tot in beginsel 2 hectare. Het bouwvlak kan zo nodig met ontheffing maximaal tot deze oppervlakte worden vergroot.

Wanneer een bedrijf buiten het toegelaten bouwvlak wil bouwen, dan vindt de gemeente dat dit gevolgen moet hebben voor de beeldkwaliteit van het erf. Het gaat daarbij om de (meer)waarde van de beeldvorming en de kwaliteit die de locatie heeft in het landschap. In de jaren zeventig van de vorige eeuw hebben diverse bedrijven in het verlengde van de traditionele schuur een ligboxenstal, een machineberging, sleufsilos of voerplaten en een mestsilos gebouwd. Het erf is daarmee uitgedijd, vaak zonder dat dit ook in landschappelijke zin is begeleid. Wanneer bedrijven buiten het bouwvlak willen bouwen, zal de gemeente eisen stellen aan de erfvorming. Daarbij gaat het niet alleen om het nieuwe deel van het erf. Op dat moment dient in overleg een nieuw erf te worden 'gedefinieerd'.

Dit betekent dat de betreffende ondernemer in dat geval de volgende aspecten moet beargumenteren:

- De plaats van de bebouwing op het erf;
- De eventuele uitbreiding in de verdere toekomst;
- De ontsluiting van huidige, nieuwe en toekomstige bebouwing;
- De begrenzing van het erf met de aanliggende percelen cultuurgrond (bijvoorbeeld door middel van een sloot), waarmee zo nodig ook alvast rekening wordt gehouden met uitbreidingen in de toekomst;
- De toepassing van (blijvende) erfbeplanting.

Er ontstaat inmiddels enige duidelijkheid met betrekking tot de vorm, aard en omvang van de nieuwe stallen die worden gerealiseerd. Er bestaan twee 'richtingen':

BEDRIJFSGEBOUWEN

- Stallen met een traditioneel beeld in de vorm van 1 bouwlaag met kap, waarbij grote delen van zijgevels zijn voorzien van windbrekersgaas. Omdat er steeds meer vee gestald moet worden, worden de stallen langer, breder en hoger.
- Zogenaamde serrestallen, waarbij het dak vergelijkbaar is met een kas-sencomplex: soms in de vorm van zaagtanden, soms als aaneengeschaakte bogen. De hoogte van het dak, dat zich min of meer als plat dak manifesteert, is veelal beperkt tot 6,5 meter.

De gemeente kiest naast de handhaving van het traditionele model voor de agrarische bedrijfsgebouwen, bestaande uit 1 bouwlaag met een kap, ook voor de ontwikkelingsmogelijkheden voor nieuwe modellen waaronder serrestallen. Niet langer wordt de maatvoering van de traditionele boerderij 'út pake syn tiid' als uitgangspunt genomen, maar wordt voluit gekozen voor het ontwikkelen van een 'nieuw boeren erf'. Wel acht de gemeente het van belang dat dit soort gebouwen niet boven de volwassen erfbeplanting uittorenen. Een maat van 14 meter zal in dat verband als maximum voor de bouwhoogte worden gehanteerd. De goothoogte van bedrijfsgebouwen van agrarische bedrijven is 4,5 meter. Middels een ontheffingsregeling kan ontheffing worden verleend voor een goothoogte tot ten hoogste 6,5 meter.

De volgende maatvoering voor de bouwhoogte van voersilo's worden gehanteerd:

SLEUF- EN TORENSILO'S

- Wanden voor (traditionele) sleufsilo's: 3 meter;
- Sleufsilo's die als gebouw worden gerealiseerd: bouwmaten overeenkomstig de bedrijfsgebouwen – 4,5 meter goothoogte en 14 meter nokhoogte;
- Torensilo's: 14 meter.

De gemeente wil inzetten op een verdere schaalvergroting van bedrijven door mogelijkheden te bieden voor het vergroten van de hoofdtak. Ruimte bieden voor verbreding van bedrijven kan bijdragen aan de instandhouding. Dit kan tot een verrijking van het buitengebied leiden en bijdragen aan het behoud van de karakteristieke beeldbepalende bebouwing. Naast de als normaal aan te merken ontwikkelingsmogelijkheden van een agrarisch bedrijf voorziet het be-

NEVENACTIVITEITEN

stemmingsplan dan ook in de mogelijkheid voor verbreding van de bedrijfsactiviteiten. Nevenactiviteiten bij een agrarisch bedrijf zijn toegestaan voor:

- gebruiksgerichte paardenhouderij;
- Bêd & Brochje;
- boerderijwinkel ten behoeve van de verkoop van productiegebonden 'streekproducten' e.d.;
- lichte horeca-activiteiten als theeschenkerij.

Met ontheffing zijn de volgende nevenactiviteiten bij een agrarisch bedrijf toegestaan:

- niet-agrarische bedrijvigheid (milieucategorie 1 en 2);
- twee recreatieappartementen (inpandig);
- groepsaccommodatie;
- maatschappelijke/recreatieve activiteiten.

Daarbij geldt steeds de voorwaarde dat de nevenactiviteiten ondergeschikt zijn aan het agrarisch bedrijf, dat de activiteiten (met uitzondering van het kamperen bij de boer) in de regel binnen de bestaande gebouwen plaatsvinden én dat er geen buitenopslag van voorraad, gereed product, materieel, et cetera plaatsvindt. Zo nodig kan in beperkte zin extra bebouwing voor de nevenfunctie worden gerealiseerd. Hoewel bovenstaande nevenactiviteiten limitatief in het bestemmingsplan zullen worden opgenomen, is niet uitgesloten dat er ook andere nevenactiviteiten kunnen worden ontplooid. Als de gemeente dan medewerking wil verlenen zal een afzonderlijke bestemmingsplanprocedure moeten worden gevolgd.

Kleinschalig kamperen (het 'kamperen bij de boer') is mogelijk op de reeds bestaande boerencampings in het buitengebied tot het bestaande aantal standplaatsen per kampeerterrein. Op de mogelijkheden nieuwe kampeerterreinen te realiseren of de bestaande kampeerterreinen uit te breiden wordt in paragraaf 13.5 nader ingegaan.

Paardenhouderij als nevenactiviteit kan niet leiden tot het realiseren van een rijhal. Indien noodzakelijk kan binnen het bouwvlak een paardenbak worden gerealiseerd. Buiten het bouwvlak zal dit niet worden toegestaan. Indien ontheffing voor de oprichting van een paardenbak wordt verleend, worden eveneens eisen aan de uiterlijke verschijningsvorm van de omheiningen van paardenbakken gesteld.

BEDRIJFSVERPLAATSING

Als gevolg van de verdere groei van agrarische bedrijven kan de behoefte ontstaan om het bedrijf te verplaatsen naar een locatie die gunstig ligt ten opzichte van de percelen cultuurgrond. Groei van agrarische bedrijven wordt vooral gerealiseerd door de aankoop van grond van bestaande bedrijven. Niet altijd ligt deze grond in de directe nabijheid. Met name in het westelijk deel van de gemeente is veel vraag naar grond, waardoor een toenemende neiging bestaat om kavels op afstand te kopen. Grondruil kan in een dergelijk geval een oplossing bieden, maar daarvoor is de medewerking van meerdere partijen

noodzakelijk. Wanneer dit onvoldoende resultaat oplevert, dan kan de verplaatsing van een bedrijf een oplossing zijn. De gemeente zal hieraan medewerking verlenen, mits de verplaatsing tevens een bijdrage levert aan de versterking van de ruimtelijke kwaliteit van het plangebied. Dit bestemmingsplan vormt hiervoor echter niet het planologisch kader. Daarvoor zal een aparte planologische procedure worden doorlopen.

Bij een functieverandering van een agrarisch erf gelden de volgende uitgangspunten:

FUNCTIEVERANDERING

- Bij de nieuwe functie moet worden gewoond.
- Het plan moet gericht zijn op het behoud van de boerderij en eventuele bijgebouwen als jongveeststal en wagenberging.
- Overtollige en ontsierende bebouwing dient te worden gesloopt;
- Het erf moet in een goede staat worden gebracht.

Voor vrijkomende agrarische bedrijven biedt het plan een aantal mogelijkheden voor functieverandering. Het omschakelen van een agrarisch bedrijf naar een nieuwe functie is binnen het bestemmingsplan beperkt tot de volgende functies:

- wonen (maximaal 3 woningen);
- paardenhouderij (milieucategorie 3.1 met een milieucirkel van 50 meter);
- niet-agrarische bedrijvigheid (milieucategorie 1, 2 en 3.1 met een milieucirkel van ten hoogste 50 meter);
- vijf recreatieappartementen;
- groepsaccommodatie;
- maatschappelijke activiteiten (kunstexpositie, zorg en dergelijke).

Omschakeling naar andere hier niet genoemde functies is niet bij voorbaat uitgesloten. In dat geval zal de gemeente zo nodig een aparte planologische procedure voeren. Uitgangspunt is in dat geval dat de boerderij een bestemming krijgt die er mede toe leidt dat het hoofdgebouw en het (voormalig) agrarisch erf worden behouden en dat overtollige en ontsierende bebouwing wordt afgebroken. Het is niet uitgesloten dat eventuele nieuwe bebouwing mag worden toegevoegd.

Ten behoeve van het omschakelen naar paardenhouderij kan de gemeente toestaan dat een rijhal wordt gerealiseerd. In dat verband zal worden gevraagd om alle overtollige en ontsierende bebouwing te slopen.

In het bestemmingsplan is geen regeling voor nieuwe vestiging van agrarische bedrijven opgenomen. In een dergelijk geval is maatwerk vereist, zodat een algemene regeling niet toereikend wordt geacht. De gemeente is overigens wel bereid om de vestiging van nieuwe agrarische bedrijven in overweging te nemen. Dat is in het bijzonder het geval wanneer daarmee elders milieuwinst kan worden gerealiseerd. Uiteraard dient de locatie voor nieuwvestiging ruimtelijk en milieutechnisch geschikt te zijn.

NIEUWVESTIGING VAN
AGRARISCHE BEDRIJVEN

VERKAVELINGSPATRONEN In dit bestemmingsplan is in de gebieden die zijn aangegeven met 'onregelmatige blokverkaveling' het dempen en graven van sloten en andere watergangen, aanlegvergunningplichtig.

GRASLAND Binnen het plangebied zijn diverse beheergebieden aanwezig. In deze gebieden is het beheer en het agrarisch gebruik gericht op het behoud van de vogelstand. Een hoog waterpeil is hiervoor van belang. Voor de betreffende gebieden is een regeling opgenomen die gericht is op het behoud van een hoog waterpeil.

1 3 . 3

W o n e n

AANTAL WONINGEN Volgens de veldinventarisatie zijn er in het plangebied 266 'gewone' woningen en 172 woonboerderijen inclusief de agrarische hobbybedrijven met een bedrijfsomvang kleiner dan 10 NGE.

De woonfunctie in het onderhavige plan is beperkt tot bestaande woningen (waaronder bedrijfs- en dienstwoningen) en bestaande woonboerderijen. De gemeente wil geen mogelijkheden voor nieuwe woningen op geheel nieuwe erven in het buitengebied. Nieuwe woningen doen afbreuk aan de (beleving van de) kernkwaliteiten van het landschap en kunnen belemmerend werken voor de functies landbouw, natuur en recreatie. Nieuwe woningen kunnen alleen in het kader van nieuwe bestemmingsplannen bij de kernen worden gerealiseerd.

GEBRUIKSMOGELIJKHEDEN Waar in het verleden woningen slechts mochten worden gebruikt voor wonen, wil de gemeente voortaan meer ruimte bieden voor andere functies. Ook hier kan het bieden van meer mogelijkheden bijdragen aan het behoud van de karakteristiek van beeldbepalende bebouwing. Uitgangspunt is dat eventuele nieuwe functies ondergeschikt zijn aan de woonfunctie. Dit moet ook blijken uit de inrichting van erf en het aanzicht van de bebouwing.

Het bestemmingsplan beperkt de gebruiksmogelijkheden van de 'gewone' woningen tot de volgende functies:

- Wonen, inclusief de uitoefening van hobby's;
- Aan-huis-gebonden beroepen;
- Bêd & Brochje.

De gebruiksmogelijkheden van woonboerderijen zijn naast bovenstaande functies beperkt tot:

- agrarische nevenactiviteiten;
- gebruiksgerichte paardenhouderij;
- Bêd & Brochje;
- theeschenkerij, expositieruimten en dergelijke;
- kleinschalig kamperen.
- boerderijwinkel ten behoeve van de verkoop van productiegebonden 'streekproducten' e.d.

Met ontheffing zijn de volgende nevenactiviteiten bij een woonboerderij toegestaan:

- 2 recreatieappartementen (in pandig);
- niet-agrarische bedrijvigheid (milieucategorie 1 en 2);
- groepsaccommodatie;
- maatschappelijke/recreatieve activiteiten.

Het bestemmingsplan biedt geen mogelijkheden voor nieuwbouw van woningen, met uitzondering van een eerste agrarische bedrijfswoning. In principe wordt een tweede agrarische bedrijfswoning niet toegestaan. Hier kan een uitzondering op worden gemaakt, indien de noodzaak daarvan zeer duidelijk aangetoond kan worden.

De gemeente kiest voor het behoud van het traditionele beeld van woningen en woonboerderijen: 1 bouwlaag met een bewoonbare kap.

BOUWMOGELIJKHEDEN

De gemeente kiest ook voor het beperken van de omvang van de woningen. Hoewel de vraag naar zeer royale woningen beslist aanwezig is, is het niet wenselijk dat woningen zonder nadere afweging tot forse proporties kunnen uitdijen. Juist de samenhang tussen een sinds de 19de eeuw maar in beperkte mate veranderd landschap en de schaal van de gebouwen maken dat het gebied als landschappelijk aantrekkelijk wordt beschouwd. Het bebouwde oppervlak van het hoofdgebouw mag maximaal 150 m² bedragen. Voor alle woningen wordt een uitbreiding van maximaal 10% toegestaan.

Hoofdgebouwen mogen uitsluitend binnen een bouwvlak worden gebouwd. De goot- en bouwhoogte mag respectievelijk niet meer dan 3,5 en 9 meter bedragen. Het aantal woningen mag niet meer dan het bestaande aantal woningen per bouwvlak dan wel het in een bouwvlak aangegeven aantal bedragen.

Het buitengebied biedt ruimte voor het beoefenen van bijvoorbeeld een agrarische hobby. In dat verband is er ruimte voor het realiseren van bijgebouwen. Uitgangspunt voor bijgebouwen is dat zij qua schaal en maat ondergeschikt blijven aan het hoofdgebouw.

Aan- en uitbouwen, bijgebouwen en overkappingen dienen ten minste 3 meter achter (het verlengde van) de naar de weg gekeerde gevel van het hoofdgebouw te worden gebouwd. De goothoogte van aan- en uitbouwen en bijgebouwen mag niet meer dan 3 meter bedragen, dan wel niet meer dan de hoogte van de bovenzijde van de afgewerkte vloer van de eerste verdieping van het hoofdgebouw waaraan wordt gebouwd. De bouwhoogte van vrijstaande bijgebouwen mag niet meer dan 5,5 meter bedragen. De bouwhoogte van aan- en uitbouwen en aan het hoofdgebouw gebouwde bijgebouwen mag niet meer dan 7 meter bedragen. De gezamenlijke oppervlakte van aan- en uitbouwen, bijgebouwen en overkappingen mag niet meer dan 100 m² bedragen.

Indien noodzakelijk kan ten behoeve van de semibedrijfsmatige paardenhouderij binnen het bouwvlak een paardenbak worden gerealiseerd. Buiten het bouwvlak zal dit niet worden toegestaan. Indien ontheffing voor de oprichting van een paardenbak wordt verleend, worden eveneens eisen aan de uiterlijke verschijningsvorm van de omheiningen van paardenbakken gesteld.

1 3 . 4

N i e t - a g r a r i s c h e b e d r i j v e n

GEBRUIKSMOGELIJKHEDEN

De bestaande niet-agrarische bedrijven zijn als zodanig bestemd. Naast de specifieke bedrijfsbestemming is op de bestaande bedrijfspercelen de vestiging van bedrijven in de milieucategorieën 1 en 2 toegestaan. In de vestiging van een bedrijf uit de milieucategorie 3.1 (maximale afstand 50 meter) kan in het kader van een nadere afweging worden voorzien. Daarmee biedt de gemeente ruimte om nieuwe bedrijvigheid binnen bestaande bedrijfslocaties te ontwikkelen.

BOUWMOGELIJKHEDEN

De gemeente vindt dat het buitengebied niet primair is bedoeld voor de ontwikkeling van niet-agrarische bedrijven in die zin dat dit gepaard gaat met de bouw van nieuwe bedrijfsgebouwen. Niet-agrarische bedrijven zijn evenwel van belang voor de instandhouding van voormalige boerderijen en boerenerven en dragen zo bij aan het economisch draagvlak onder het buitengebied. In incidentele gevallen kan de gemeente toestaan dat bestaande gebouwen worden gesloopt en daarvoor in de plaats nieuwe gebouwen met eenzelfde totale oppervlakte worden gerealiseerd. Indien in het voornoemde geval sprake is van sloop van de authentieke bedrijfsgebouwen dient het te realiseren gebouw bij voorkeur ook qua uiterlijke verschijningsvorm hiermee overeen te komen. Dit wordt ondersteund vanuit de Welstandsnota.

Indien de bestaande gebouwen onvoldoende ruimte bieden aan het bedrijf, heeft een bedrijf twee mogelijkheden:

- De bestaande bedrijfsbebouwing kan door sloop en herbouw worden geoptimaliseerd.
- Het bedrijf kan verhuizen naar een andere locatie.

De gemeente heeft in Woudsend en Heeg mogelijkheden om bedrijfsverplaatsing te faciliteren. Tevens bieden de bedrijfsterreinen in Sneek voldoende mogelijkheden. In dit bestemmingsplan is geen mogelijkheid opgenomen voor het realiseren van een bedrijventerrein bij een dorp.

In bepaalde gevallen kan de gemeente instemmen met de uitbreiding van de bedrijfsgebouwen, zoals in het geval de overheid regels stelt die aanpassingen aan een gebouw noodzakelijk maken (bijvoorbeeld regels op het gebied van brandpreventie).

In enkele bijzondere gevallen is eveneens ruimte voor uitbreiding van bedrijfsgebouwen toegestaan. Het gaat hier om situaties waarbij in het verleden afspraken zijn gemaakt.

1 3 . 5

R e c r e a t i e v e   v o o r z i e n i n g e n

De verblijfsrecreatieve voorzieningen zijn van belang als uitvalsbasis voor recreanten in het plangebied. De bestaande verblijfsrecreatieve voorzieningen (kampeerterreinen, zeilschool en groepsaccommodaties) zijn bestemd voor 'Recreatie - Recreatiebedrijven'. Kleinschalig kamperen is als zodanig aangegeven bij de desbetreffende functie.

VERBLIJFSRECREATIE

In de visie van de gemeente wordt ten aanzien van kampeerbeleid op kampeerterreinen bij (voormalige) agrarische bedrijven het provinciaal beleid in grote lijnen gevolgd. Dit betekent dat de volgende uitgangspunten worden gehanteerd:

- Voor de 9 bestaande kampeerterreinen in de dorpsgebieden¹³ van Heeg, Woudsend/Smallebrugge/Indyk, Oudega/Idzega/Sandfirden en Gaastmeer wordt de mogelijkheid geboden uit te breiden naar 40 kampeereenheden. Voorts kunnen in deze gebieden (inclusief IJlst) kampeerterreinen worden gerealiseerd voor maximaal 25 kampeereenheden.
- In de overige dorpsgebieden wordt 1 kampeerterrein per dorpsgebied toegestaan voor maximaal 25 kampeereenheden.
- Kamperen tot 25 staanplaatsen is met ontheffing bij (voormalig) agrarische bedrijven mogelijk, mits de afstand tot een ander kampeerterrein bij een (voormalig) agrarisch bedrijf of een reguliere camping hemelsbreed tenminste 500 meter bedraagt en mits het kampeerterrein voorzien wordt van een adequate erfbeplanting.
- ~~Binnen een zone van 250 meter van Natura 2000 gebieden worden geen kampeeractiviteiten toegestaan. Een uitzondering hierop wordt gemaakt voor bestaande kampeeractiviteiten, waarbij~~ De drie bestaande kampeerterreinen ten westen van de lijn Tsjerkewei en Feandyk te Oudega en de Wioldyk onder Gaastmeer kunnen uitbreiden naar 40 kampeereenheden (Kaepwei 4 en 5 te Gaastmeer) en dat verdere uitbreiding van kampeereenheden in dit gebied niet aan de orde is. Het kampeerterrein op Nummer 11 te Sandfirden heeft de bestemming Recreatie-Recreatiebedrijven gekregen. Ter plaatse zijn 40 standplaatsen voor kampeermiddelen toegestaan.
- Daarnaast onderzoekt de gemeente of er één zogenaamd natuurkampeerterrein kan worden gerealiseerd.

---

¹³ De kerngrenzen van de dorpsgebieden zijn op de kaart behorende bij de planregels aangegeven.

ZONERING

~~Bureau Altenburg & Wymenga heeft in opdracht van de provincie onlangs een ecologisch onderzoek "Effectbeoordeling van uitbreiding van boerencampings in Zuidwest Fryslân" uitgevoerd naar de ruimte die ecologisch gezien nog aanwezig is voor uitbreiding van mini- en boerencampings in de omgeving van Natura 2000-gebieden. Uit dit onderzoek is gebleken dat in een zone van 250 meter rond Natura 2000-gebieden beperkt ruimte aanwezig is voor het vergroten van de verblijfsrecreatieve capaciteit. In dat verband is op de verbeelding een zone van 250 meter rondom Natura 2000-gebieden opgenomen waar geen nieuwe kampeeractiviteiten worden toegelaten en waar uitbreiding van kampeerterreinen uitsluitend is toegestaan nadat hiervoor een ontheffing door het college van Burgemeester en Wethouders is verleend. Deze ontheffing kan slechts worden verleend indien uit onderzoek (natuurtoets) blijkt dat er geen sprake is van onoverkomelijke effecten op natuurwaarden. Buiten deze zone dient bij eventuele nieuwvestiging van verblijfsrecreatie te allen tijde de invloed op speciale beschermingszones als Natura 2000 gebied nader onderzocht te worden.~~

Op 31 augustus 2010 heeft de gemeenteraad van Wymbritseradiel het plan gewijzigd vastgesteld en besloten de gebieden met de aanduiding "beoordelingszone Natura 2000" uit het plan te schrappen.

NATUUR- EN/OF LAND- SCHAPSCOMPENSATIE

Met als doel de kwaliteit en/of diversiteit van het bestaande aanbod aan kampeermogelijkheden te verbeteren, heeft de provincie ingestemd met het gemeentelijke kampeerbeleid om een negental bestaande kleine kampeerterreinen uit te laten groeien tot een regulier kampeerterrein.

Bij nieuwe toeristisch-recreatieve initiatieven die het kleinschalige overstijgen, is de gangbare provinciale beleidslijn om daarbij primair in te zetten op een toevoeging van landschappelijke en natuurlijke elementen. Hierbij dient het oppervlak aan nieuw recreatieareaal gecompenseerd te worden door de toevoeging van een oppervlakte aan nieuwe natuur- en landschapselementen, in een verhouding van minimaal 1 op 1. Om landschappelijk gezien tot een kwaliteitsslag te kunnen komen, heeft de provincie in reactie op het gemeentelijke kampeerbeleid aangegeven deze compensatie-eis ook als harde eis in de regels van het bestemmingsplan Buitengebied opgenomen te willen zien. Compensatie-eisen zijn daarom in het plan meegenomen. Indien een kampeerterrein gewijzigd wordt naar het bieden van een standplaats voor 40 kampeermiddelen zal natuurcompensatie van 1 op 1 plaatsvinden.

LIGPLAATSEN

Het is toegestaan na ontheffing ligplaatsen te creëren bij kampeerterreinen bij (voormalige) agrarische bedrijven, mits:

- Het aantal ligplaatsen niet groter is dan het aantal kampeerplaatsen, met een maximum van 25 ligplaatsen.
- Deze ligplaatsen worden gerealiseerd binnen een haventje, met het oog op het intact laten van (natuurlijke) oevers. Hierbij wordt, afhankelijk van de situatie, de oever doorsneden door de haveningang. Uitgangspunt

is dat alle ligplaatsen binnen het haventje komen te liggen en alleen in het zomerseizoen worden gebruikt.

Op 31 augustus 2010 heeft de gemeenteraad van Wymbritseradiel het plan gewijzigd vastgesteld en besloten de mogelijkheid tot het realiseren van haventjes voor ligplaatsen, onder voorwaarden, ook bij groepaccommodaties mogelijk te maken.

Het vergunde aantal standplaatsen op bestaande kampeerterreinen kan worden ingewisseld voor kampeergebouwen. Dit mag echter nooit meer bedragen dan 20% van het totale aantal standplaatsen. Kampeergebouwen zijn gebouwen van beperkte omvang (maximaal 30 m²) die tot recreatief nachtverblijf dienen.

KAMPEERGEBOUWEN

In het plangebied kan met vergunning op diverse plaatsen in groepsverband worden gekampeerd. Dit zijn de zogenoemde groepskampeerterreinen. Deze zijn als zodanig aangeduid op de plankaart. De groepskampeerterreinen in het plangebied zijn bedoeld voor groepen met een doelstelling van sociale, culturele, educatieve of wetenschappelijke aard, die in groepsverband kamperen ten behoeve van eigen doeleinden. In de periode van 1 november tot en met 14 maart van elk kalenderjaar mogen geen kampeermiddelen op de groepskampeerterreinen aanwezig zijn.

GROEPSKAMPEERTERREIN

Bij de verschillende aanlegplaatsen van de Marrekrite is aangeduid waar kamperen is toegestaan. De kampeermogelijkheden zijn beperkt tot 3 standplaatsen voor kampeermiddelen. Deze standplaatsen zijn enkel bedoeld voor de gebruikers van de aanlegplaatsen van de Marrekrite. In de periode van 1 november tot en met 14 maart van elk kalenderjaar mogen geen kampeermiddelen op de kampeergelegenheid bij Marrekriteplaatsen aanwezig zijn.

MARREKRITEPLAATSEN
MET KAMPEERGELEGEN-
HEID

Binnen het plangebied zijn er geen andere dagrecreatieve voorzieningen dan een dagrecreatief strandje bij Indyk, een enkel museum, picknickplaatsen, aanlegplaatsen en vrije overnachtingsplaatsen voor boten ('Marrekriteplekjes'). Het plangebied biedt ruimte voor aanvullende dagrecreatieve mogelijkheden. Nieuwe aanlegplaatsen/overnachtingsplaatsen voor boten, picknickplaatsen en dergelijke voorzieningen kunnen worden toegestaan, indien blijkt dat andere functies daarvan geen last ondervinden.

DAGRECREATIE

In de gemeente bevindt zich een tweetal panden die uitsluitend zijn bedoeld als recreatiewoning. De ene recreatiewoning wordt aangetroffen aan Krimwei 1A te Hommerts middenin het Aldhóf. De andere recreatiewoning ligt ten westen van Sandfirden aan de Flakke Brekken. In het bestemmingsplan zijn deze recreatiewoningen als zodanig bestemd. Permanente bewoning van recreatiewoningen is niet toegestaan. Om het gebruik tot recreatief gebruik te blijven beperken, zijn de (ver)bouw- en uitbreidingsmogelijkheden gering. De bestaande maatvoering wordt over het algemeen als maximum gehanteerd.

RECREATIEWONINGEN

De gemeente wijst het ontwikkelen van nieuwe individuele recreatiewoningen af.

WOONBOTEN

Voorts liggen er in de Wâldseinster Rakken, Lytse Gaastmar en Easterbrêgeleat te Uitwellingerga enkele woonboten. Woonboten komen voor in de bestemming “Natuur – Waterrecreatief medegebruik” en “Water”. Het beleid voor deze woonboten is gericht op het instandhouden van het bestaande aantal. Er wordt onderscheid gemaakt tussen recreatief en permanent gebruik van woonboten. Woonboten in het plangebied zijn in beginsel bedoeld voor recreatief gebruik. Eén woonboot is eveneens aangewezen voor permanente bewoning, te weten nabij Abbegaasterketting te Abbega.

Behalve nutsvoorzieningen mogen andere eventuele voorzieningen ten behoeve van woonboten, zoals gebouwen, niet worden aangelegd. Het beleid is dat er geen bergingen worden toegelaten bij woonboten die enkel een recreatief doel kennen. Daarnaast wordt het innemen van een ligplaats, anders dan ter plaatse van de aanduiding ‘ligoever’ is aangegeven, tot een strijdig gebruik met de bestemming gerekend.

1 3 . 6

E c o l o g i e

De gebieden die een natuurbestemming hebben gekregen, zijn gebieden die in het bestemmingplan Buitengebied uit 1991 reeds een natuurbestemming hadden en gebieden die inmiddels als zodanig zijn ingericht. Naast de onlangs door de ruilverkaveling gerealiseerde natuurgebieden zijn er nog enkele gebieden die op de nominatie staan om natuurgebied te worden. Voor deze gebieden is een wijzigingsbevoegdheid opgenomen. De zogenaamde Natura 2000-gebieden hebben een bestemmingsregeling die overeenkomt met de beheersmaatregelen van het aanwijzingsbesluit. Deze beheersmaatregelen zijn in §12.2 weergegeven.

In dit bestemmingsplan is het gemeentelijk beleid ten aanzien van natuurwaarden uitdrukkelijk gericht op de instandhouding en bescherming van de bestaande natuurwaarden. Daarbij hebben de Natura 2000-gebieden een extra accent gekregen. Gaat het in de voor “Natuur” bestemde gebieden vooral om de instandhouding van de aanwezige natuurwaarden, in de met een dubbelbestemming “Natura 2000-gebied” voorziene gebieden gaat het daarnaast ook nog om het voorkomen van externe effecten. Het gaat dan om het voorkomen van de gevolgen van activiteiten die tot schade kunnen leiden aan de waarden van de Natura 2000-gebieden.

Voor wat betreft de bescherming van Natura 2000-gebieden ligt de focus op de thema's hydrologie, landschap, recreatie en uiteraard natuur.

~~Zoals bij de planuitgangspunten omtrent recreatie reeds is vermeld, heeft een ecologisch onderzoek plaatsgevonden naar de ruimte die ecologisch gezien nog aanwezig is voor uitbreiding van mini- en boerencampings in de omgeving van Natura 2000-gebieden. Uit dit onderzoek is gebleken dat in een zone van 250 meter rond Natura 2000-gebieden uit ecologisch oogpunt bekeken nog beperkt ruimte aanwezig is voor ruimtelijke ontwikkelingen. In dat verband is op de verbeelding een zone van 250 meter rondom Natura 2000-gebieden opgenomen. Hier mogen geen nieuwe kampeeractiviteiten worden toegelaten en uitbreiding van kampeerterreinen is in deze zone uitsluitend toegestaan na een ontheffingsverlening, indien uit onderzoek is gebleken dat er geen sprake is van onoverkomelijke effecten op de natuurwaarden.~~

~~De genoemde zones van 250 meter rondom de Natura 2000-gebieden Wite en Swarte Brekken, Aldogeaster Brekken o.o. en Snitsermar is voor de gemeente voorts aanleiding om in deze zones meer strengere regels te stellen:~~

- ~~———— Voor wat betreft hydrologie is voor iedere ingreep die leidt tot een verandering in de hydrologische situatie binnen de zone een aanlegvergunningstelsel opgenomen.~~
- ~~———— Landschappelijk gezien bestaat er in de zone geen mogelijkheid om opgaande beplanting te realiseren, tenzij dit op het eigen erf rondom de woning of het agrarische bedrijf plaatsvindt.~~
- ~~———— Bij ontwikkelingen binnen de zone dient te allen tijde een natuurtoets te worden uitgevoerd.~~
- ~~———— Voor wat betreft het recreatieve aspect geldt dat ligplaatsen enkel zijn toegestaan bij kampeerterreinen bij (voormalige) agrarische bedrijven. Het uitbreiden van het aantal ligplaatsen in het Natura 2000-gebied of binnen de zone van 250 meter is niet toegestaan.~~
- ~~———— Daarnaast geldt voor het recreatieve aspect dat een aanlegvergunningstelsel is gekoppeld aan de zone van 250 meter rondom Natura 2000-gebied Aldogeaster Brekken o.o. Deze aanlegvergunning is noodzakelijk om toeristisch recreatieve paden mogelijk te kunnen maken. Hiermee wordt voorkomen dat recreatief medegebruik structureel van karakter wordt in dit gebied.~~

Op 31 augustus 2010 heeft de gemeenteraad van Wymbritseradiel het plan gewijzigd vastgesteld en besloten de gebieden met de aanduiding "beoordelingszone Natura 2000" uit het plan te schrappen.

Recreatief of landbouwkundig medegebruik van natuurgebieden is mogelijk in dit bestemmingsplan.

Alle wateren die als natuur worden gebruikt, hebben een natuurbestemming gekregen. Water dat daarnaast ook voor de watersport wordt gebruikt, kent de bestemming "Natuur - Waterrecreatief medegebruik". In de natuurbestemming bestaat de mogelijkheid tot recreatief medegebruik, waarbij dit uitsluitend beperkt is tot water- en dagrecreatief gebruik. Verblijfsrecreatie is niet toege-

staan. Recreatief medegebruik op het land is eveneens onderdeel van de natuurbestemming. Recreatief medegebruik op het land kan bestaan uit fiets- of voetpaden door natuurgebied en de inrichting van een vogelkijkhut.

Voor zover dat nog niet in de natuurbestemmingen was opgenomen, biedt het nieuwe plan ruimte voor het agrarisch medegebruik van natuurgebieden, mits dit als natuurbeheermaatregel wordt toegepast.

1 3 . 7

W a t e r e n w a t e r b e h e e r

De gemeente ziet weinig aanleiding om concrete gebieden aan te wijzen als waterretentiegebied. Het Wetterskip Fryslân heeft daartoe nog geen concrete plannen.

In dit bestemmingsplan is een ontheffing opgenomen die het mogelijk maakt om agrarisch gebied of natuurgebied eveneens als waterretentiegebied te benutten, mits de eigenaar en andere directe belanghebbenden daarmee kunnen instemmen. Het Wetterskip Fryslân zal in dat geval moeten aantonen dat het tijdelijk onder water zetten van een gebied niet tot (blijvende) schade aan het gebied en/of aan andere belangen zal leiden.

De gemeente heeft in zijn algemeenheid de boezem bestemd voor water, waterbeheer en zo nodig natuur, scheepvaart en waterrecreatie. Met het oog op het beschermen van de landschappelijke kwaliteit streeft de gemeente naar het zoveel mogelijk handhaven van natuurlijke oevers. Iedere vorm van oeververdediging kan worden toegestaan, mits gemeentelijke toestemming is verkregen. Hetzelfde geldt voor steigers.

Buiten bouwwerken ten behoeve van het waterbeheer, het scheepvaartverkeer en het weg- en spoorwegverkeer zijn binnen het water geen bouwmogelijkheden.

1 3 . 8

A l t e r n a t i e v e e n e r g i e b r o n n e n

WINDENERGIE

In het bestemmingsplan is voor nieuwe locaties voor windmolens geen regeling opgenomen. Dergelijke ontwikkelingen vereisen maatwerk en kunnen daarom moeilijk op voorhand worden geregeld in de planregels van het bestemmingsplan. Het gemeentelijk beleid is gericht op de (op termijn) sanering van de verspreid in het buitengebied aanwezige windturbines. Uitgangspunt hierbij is dat bij vervanging van bestaande molens tot de bestaande hoogte en de bestaande rotordiameter mag worden vervangen.

Op 31 augustus 2010 heeft de gemeenteraad van Wymbritseradiel het plan gewijzigd vastgesteld en besloten dat bij toepassing van het bepaalde ten aanzien van het bouwen ook kleine windturbines onder ondergeschikte bouwdelen worden begrepen. De overschrijding van de bouwhoogte mag echter niet meer dan 1 m zijn.

BIOGASINSTALLATIES

Co-vergistingsinstallaties/mestvergistingsinstallaties zijn niet bij recht toegestaan. Bij agrarische bedrijven zijn deze installaties mogelijk indien sprake is van een bedrijfseigen activiteit. De beoordeling of een vergistingsinstallatie als bedrijfseigen wordt aangemerkt, is gebaseerd op de notitie inzake co-vergistingsinstallaties in relatie tot ruimtelijke ordening van de Provinsje Fryslân.

Vier situaties worden onderscheiden, te weten:

- A. Het bedrijf verwerkt eigen geproduceerde mest en voegt eigen en/of van derden afkomstige co-substraten toe. Het digestaat wordt op de tot het bedrijf behorende gronden gebruikt.
- B. Het bedrijf verwerkt eigen geproduceerde mest en voegt eigen en/of van derden afkomstige co-substraten toe. Het digestaat wordt op de tot het bedrijf behorende gronden gebruikt, of naar derden afgevoerd.
- C. Het bedrijf verwerkt aangevoerde mest geproduceerd door derden en voegt eigen en/of van derden afkomstige co-substraten toe. Het digestaat wordt op de tot het bedrijf behorende gronden gebruikt.
- D. Het bedrijf verwerkt aangevoerde mest geproduceerd door derden en voegt eigen en/of van derden afkomstige co-substraten toe. Het digestaat wordt als meststof afgeleverd aan derden.

De situaties A en B worden als bedrijfseigen activiteit beschouwd, omdat van een duidelijke binding met de tot het bedrijf behorende agrarische activiteit en/of bedrijfsgronden sprake is: de aanvoer en of afvoer is van of gaat van het eigen bedrijf.

De positieve lijst co-substraten geeft aan dat het te vergisten mengsel in hoofdzaak moet bestaan uit dierlijk mest. Daarmee wordt er ook een maximum gesteld aan de aanvoer van co-substraten (eigen en /of van derden).

In het geval van de situaties C en D kan mestvergisting niet meer worden beschouwd als bedrijfseigen activiteit. In deze situaties is er sprake van centrale mestverwerking op een grotere schaal die plaats zou moeten vinden op een daarvoor aangewezen bedrijfslocatie.

1 3 . 9

R e t r o s p e c t i e v e   t o e t s

Met het gereedkomen van onderhavig bestemmingsplan zijn enkele wijzigingen doorgevoerd ten opzichte van het voorgaande bestemmingsplan Buitengebied. De belangrijkste wijzigingen in de verschillende regelingen ten opzichte van het

voorgaande bestemmingsplan hebben betrekking op Nevenactiviteiten, Kamperen, Natura 2000-gebied en Archeologie.

NEVENACTIVITEITEN

Er heeft een uitbreiding van de diverse nevenactiviteiten plaatsgevonden die kunnen worden toegelaten bij verschillende bestemmingen in het buitengebied.

KAMPEREN

Daarnaast is de nota "Romte foar Kampearjen" (november 2006) en de vastgestelde wijzigingsnotitie omtrent het kamperen in het buitengebied (bij collegebesluit van 2 juni 2009) van toepassing. Het nieuwe kampeerbeleid beperkt de mogelijkheid tot het oprichten van kampeerterreinen in delen van de gemeente. Zo kan niet meer ongebreideld en overal een kampeerterrein worden toegestaan. ~~Het nieuw oprichten van kampeerterreinen in een strook van 250 meter om Natura 2000-gebieden wordt bijvoorbeeld niet meer toegelaten.~~

Op 31 augustus 2010 heeft de gemeenteraad van Wymbritseradiel het plan gewijzigd vastgesteld en besloten de gebieden met de aanduiding "beoordelingszone Natura 2000" uit het plan te schrappen.

NATURA 2000-GEBIED

Sinds het gereedkomen van het voorgaande bestemmingsplan Buitengebied heeft de rijksoverheid verschillende gebieden aangemeld als speciale beschermingszone, de Habitatrichtlijngebieden. Vogelrichtlijngebieden waren reeds aangewezen. In combinatie heeft dit geleid tot de aanwijzing van zogenaamde Natura 2000-gebieden, waarvan er een drietal binnen de gemeentegrenzen van Wymbritseradiel liggen. Deze Natura 2000-gebieden hebben in onderhavig plan een bestemmingsregeling gekregen die overeenkomt met de beheersmaatregelen van het bij het Natura 2000-behorende aanwijzingsbesluit.

ARCHEOLOGIE

Ten opzichte van het voorgaande bestemmingsplan worden de in het plangebied voorkomende archeologische waarden beschermd door een dubbelbestemming waar specifieke regels voor gelden. Een uitgebreid pakket aan regels is opgenomen om deze archeologische waarden voor de toekomst te kunnen beschermen.

Planbeschrijving

14

14.1

Vormgeving van het plan

Bij het opstellen van dit bestemmingsplan zijn de nieuwe Wet ruimtelijke ordening (Wro), het nieuwe Besluit ruimtelijke ordening (Bro) (in werking getreden per 1 juli 2008) en de Standaard Vergelijkbare BestemmingsPlannen (SVBP) toegepast. Dit houdt onder andere in dat in de Wet ruimtelijke ordening de strafbepaling en de algemene gebruiksbepaling zijn neergelegd, zodat deze niet meer hoeven te worden opgenomen in de planregels. Tevens is de uitsluiting van de aanvullende werking Bouwverordening onder de nieuwe Wro vervallen. Deze bepaling wordt niet meer opgenomen in de planregels.

In het nieuwe Besluit ruimtelijke ordening is een formulering opgenomen ten aanzien van de anti-dubbeltelregel en het overgangsrecht. Deze teksten zijn neergelegd in de planregels. De nieuwe regelingen hebben als gevolg dat het bestemmingsplan wat betreft de vorm en de inhoud enigszins kan afwijken van de tot nu toe gebruikelijke wijze van opstellen.

14.2

Inhoud bestemmingsplan

Op grond van artikel 3.1.3 Bro en artikel 3.1.6 Bro moet een bestemmingsplan worden vervat in:

1. een beschrijving van de bestemmingen, waarbij per bestemming het doel of de doeleinden worden aangegeven;
2. bestemmingen die bij of krachtens wet kunnen worden voorgeschreven;
3. regels die bij of krachtens wet kunnen worden voorgeschreven;
4. voor zover nodig uitwerkings-, wijzigings- en ontheffingsbepalingen.

Daarnaast dient een dergelijk plan vergezeld te gaan van een toelichting ex artikel 3.1.6 Bro, waarin de aan het plan ten grondslag liggende gedachten, de uitkomsten van het onderzoek, de uitkomsten van het overleg en de rapportering van de inspraak zijn vermeld.

Verbeelding en regels vormen derhalve de essentiële onderdelen van het bestemmingsplan. Tussen deze beide onderdelen bestaat een zeer nauwe samenwerking. De regeling van de diverse kaart aanduidingen vindt plaats door middel van de (verbale) planregels (het blauwe gedeelte van het plan), terwijl anderzijds de regels kunnen verwijzen naar aanduidingen op de kaart.

De relatie tussen verbeelding en regels komt zeer sterk tot uitdrukking in de bij de kaart behorende verklaring. In deze verklaring vindt men een opsomming van de aangewezen bestemmingen, die correspondeert met de regeling van de bestemmingen in de regels.

Bovendien zijn in deze verklaring een aantal aanduidingen opgenomen, die van belang zijn voor de (juridische) regeling in de regels (bijvoorbeeld de aanduidingen bouwvlak en bestemmingsvlak).

1 4 . 2 . 1

D e v e r b e e l d i n g

In verband met de omvang van het in het onderhavige plan begrepen gebied zijn alle in het plan voorkomende gronden weergegeven op een plank kaart op schaal 1:5.000, bestaande uit 14 bladen. Qua beeld is zoveel mogelijk aangesloten bij de landelijke SVBP; om praktische redenen is daarvan op onderdelen afgeweken.

De verbeelding is digitaal beschikbaar en uitwisselbaar (NEN-1878). Bovendien is de digitale verbeelding voorzien van IMRO-codering. Dit maakt het mogelijk om de verbeelding op te nemen in een geografisch informatiesysteem (GIS). De verbeelding is zo opgezet dat digitaal kan worden ingezoomd, zonder dat dit ten koste gaat van de leesbaarheid.

1 4 . 2 . 2

D e r e g e l s

De regels (voorheen voorschriften) regelen, in relatie tot de aan de gronden toegekende bestemmingen, het toegelaten gebruik van grond en opstallen, voor zover dit voor een goede ruimtelijke ordening noodzakelijk is.

De regels omtrent het gebruik van grond en opstallen kunnen worden onderscheiden in:

- planregels betreffende het bouwen;
- planregels betreffende het gebruik;
- planregels betreffende het uitvoeren van werken, geen bouwwerken zijnde, en werkzaamheden.

Van belang is dat planregels alleen verbieden of toestaan (eventueel onder voorwaarden); verplichten tot bijvoorbeeld bouwen of een bepaald gebruik kunnen zij derhalve niet. Ingeval iemand echter tot bouwen of een bepaald gebruik over wil gaan, zal toetsing van de voorgenomen activiteit aan het bestemmingsplan moeten plaatsvinden.

De hoofdobbouw van de planregels ziet er als volgt uit:

- Inleidende regels;
- Bestemmingsregels;
- Algemene regels;
- Overgangs- en slotregels.

Onder de inleidende regels zijn opgenomen:

- begrippen (zie artikel 1), waarin een aantal in de planregels gehanteerde begrippen nader is omschreven om misverstanden over de interpretatie ervan te voorkomen, dan wel om veel voorkomende termen als trefwoord te kunnen gebruiken;
- wijze van meten (zie artikel 2), waarin, ten behoeve van een uniforme toepassing van het plan, wordt aangegeven hoe maten als goothoogte, bouwhoogte en dakhelling dienen te worden gemeten.

Deze bepalingen worden overigens ook deels voorgeschreven door de SVBP 2008.

In de artikelen 3 t/m 26 zijn regels voor de bestemmingen opgenomen, waaronder een achttal dubbelbestemmingen. Ten behoeve van de toegankelijkheid en hanteerbaarheid van de planregels zijn alle planregels die betrekking hebben op een bepaalde bestemming, zoveel mogelijk bij die betreffende bestemming ondergebracht.

BESTEMMINGEN

Voor de afzonderlijke bestemmingen is de volgende indeling aangehouden:

- a. bestemmingsomschrijving;
- b. bouwregels;
- c. nadere eisen;
- d. ontheffing van de bouwregels;
- e. specifieke gebruiksregels;
- f. ontheffing van de gebruiksregels;
- g. aanlegvergunningen;
- h. wijzigingsbevoegdheden.

Overigens komt niet elk onderdeel bij elke bestemming voor. Dit blijkt echter wel bij de verschillende bestemmingen. Hierna zal waar nodig uitvoeriger op aard en strekking van diverse onderdelen van de planregels worden ingegaan. Met name regels met betrekking tot ontheffing of wijziging zullen waar nodig wordt toegelicht door een koppeling met het beleid.

In lid 1 van ieder artikel is de omschrijving opgenomen van het doel of doeleinden die aan de betreffende bestemming zijn toegekend. Deze nadere omschrijving is van essentieel belang, aangezien zij de basis vormt voor de overige op de bestemming betrekking hebbende planregels.

BESTEMMINGS-
OMSCHRIJVING

Voor zover het noodzakelijk bleek om dringende redenen (in de toelichting omschreven) een beperking van de mogelijkheden binnen de gegeven bestemming op te nemen, is de basis voor een dergelijke beperking reeds verwoord in deze bestemmingsomschrijving.

BOUWREGELS

In deze planregels staat aangegeven:

- de situering van de toegelaten bebouwing (voor gebouwen is de plaats veelal aangegeven door middel van een bouwvlak, bestemmingsvlak of bebouwingsrichting);
- maatvoering waaraan de toegelaten bebouwing zal moeten voldoen (eisen omtrent goothoogte, bouwhoogte, dakhelling en soms ook oppervlakte en inhoud).

Deze regels vormen een belangrijk toetsingskader voor het beoordelen van bouw aanvragen.

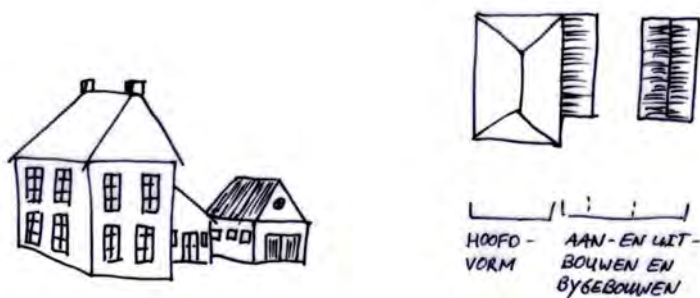
Planregels betreffende bebouwing binden de burger indirect in die zin, dat de toepassing van deze planregels verloopt via het bouwvergunningstelsel van de Woningwet. Deze wet bepaalt dat het verboden is te bouwen zonder of in afwijking van een bouwvergunning van burgemeester en wethouders, terwijl aanvragen om bouwvergunning dienen te worden beoordeeld op hun al dan niet strijdigheid met een vigerend bestemmingsplan, tenzij er sprake is van vergunningvrije bouwwerken, zoals aangegeven in artikel 43 van de Woningwet.

ONDERSCHIED HOOFDGEBOUWEN EN AAN- EN UITBOUWEN, BIJGEBOUWEN EN OVERKAPPINGEN

In de bestemmingen waarbinnen het stedenbouwkundig beeld thans differentiatie laat zien in hoofdgebouwen en aan- en uitbouwen en bijgebouwen en overkappingen (zoals de bestemming “Wonen” en “Wonen – Woonboerderij”) is in de bouwregels onderscheid gemaakt tussen bouwregels voor de hoofdgebouwen en bouwregels voor de aan- en uitbouwen, bijgebouwen en overkappingen.

Een hoofdgebouw wordt omschreven als een gebouw dat op een bouwperceel architectonisch, dan wel gelet op de bestemming als belangrijkste gebouw valt aan te merken, met inbegrip van aan- en uitbouwen. Het hoofdgebouw laat zich nader onderverdelen in een hoofdvorm en aan- en uitbouwen. De aan- en uitbouwen worden in de begripsomschrijving derhalve als onderdeel van het hoofdgebouw omschreven en zijn qua vorm daarvan te onderscheiden en zijn door de ligging en/of in architectonisch opzicht ondergeschikt aan de hoofdvorm.

Voor hoofdvorm en aan- en uitbouwen gelden door het verschil in verschijningsvorm en plaatsing op het perceel afzonderlijke bouwregels. Ter verduidelijking is in de volgende figuur het onderscheid aangegeven tussen de hoofdvorm (hoofdgebouwen exclusief de aan- en uitbouwen) en de aan- en uitbouwen, bijgebouwen en overkappingen.

Figuur 25. Onderscheid tussen hoofdvorm en aan- en uitbouwen en bijgebouwen

Op grond van artikel 3.6 lid 1 sub d Wro kunnen ten opzichte van in plan omschreven punten nadere eisen worden gesteld door burgemeester en wethouders. Nadere eisen kunnen alleen worden opgenomen als bestemmingsplan zelf de basiseisen bevat. Het stellen van andere eisen biedt de mogelijkheid het bestemmingsplan op bepaalde punten bij te sturen. Dit geldt vooral voor de situering van bebouwing.

NADERE EISEN

Op grond van artikel 3.6 lid 1 sub c Wro kan bij een bestemmingsplan worden bepaald, dat burgemeester en wethouders met inachtneming van bepaalde regels bevoegd zijn ontheffing te verlenen van bij het plan aangegeven planregels. Met deze mogelijkheid wordt beoogd om op ondergeschikte punten van de planregels af te kunnen wijken om een soepele toepassing ervan mogelijk te maken. De ontheffing zal in ieder geval niet zover mogen strekken, dat de gegeven bestemming (en daarmee de door de gemeente gedane beleidskeuze) wezenlijk geweld wordt aangedaan. Daarom dient de ontheffingsmogelijkheid te worden gebonden aan een objectieve begrenzing, waaruit valt af te lezen in welke mate ontheffing is toegestaan.

ONTHEFFING VAN DE
BOUWREGELS

Aangezien de ontheffing bedoeld is voor uitzonderingsgevallen, zullen burgemeester en wethouders de verschillende in het geding zijnde belangen zorgvuldig moeten afwegen en hierin bijvoorbeeld ook de noodzaak voor de aanvrager om voor ontheffing in aanmerking te komen moeten betrekken. Per bestemming is een afwegingkader opgenomen voor het verlenen van ontheffing. Ontheffingsmogelijkheden als hier bedoeld, zijn op diverse plaatsen in het plan opgenomen.

In de bepalingen betreffende het gebruik staat aangegeven welke vormen van gebruik van gronden en gebouwen binnen de gegeven bestemming niet toelaatbaar zijn. Tevens is voor de duidelijkheid aangegeven welk gebruik in ieder geval als strijdig met de bestemming wordt gerekend. Overigens komen deze specifieke gebruiksregels wel aanzienlijk minder voor dan in het verleden, omdat de wet zelf nu al expliciet het gebruik in strijd met de bestemming verbiedt.

GEBRUIKSREGELS

ONTHEFFING VAN DE
GEBRUIKSREGELS

Toepassing van het instrument ontheffing is hierboven in het algemeen reeds voldoende uiteengezet. Bij de diverse bestemmingen zal eventueel een nadere toelichting worden gegeven op de specifieke ontheffingen die daarbij zijn opgenomen.

AANLEGVERGUNNINGEN

Op grond van artikel 3.3 Wro kan bij een bestemmingsplan worden bepaald, dat het verboden is binnen een bij het plan aan te geven gebied bepaalde werken, geen bouwwerken zijnde, of werkzaamheden uit te voeren, zonder of in afwijking van een schriftelijke vergunning van burgemeester en wethouders (aanlegvergunning). Een zodanig vergunningstelsel dient alleen te worden opgenomen, voor zover dat noodzakelijk is:

- om te voorkomen dat een terrein minder geschikt wordt voor de verwereelijking van een bij het plan gegeven bestemming;
- ter handhaving en ter bescherming van een verwerelijkte bestemming.

Het aanlegvergunningstelsel is bedoeld voor werken en werkzaamheden, die weliswaar in beginsel binnen de gegeven bestemming niet ontoelaatbaar zijn, maar waarbij eerst na beoordeling van de plaats, vorm en wijze van uitvoering de toelaatbaarheid in het concrete geval kan worden vastgesteld. In die zin vormt het aanlegvergunningstelsel voor de gemeente een instrument om soepel in te kunnen spelen op de concrete situatie en te kunnen bijsturen door bijvoorbeeld het verbinden van voorwaarden aan de vergunning.

WIJZIGINGS-
BEVOEGDHEDEN

Op grond van artikel 3.6 lid a Wro kan bij een bestemmingsplan worden bepaald, dat burgemeester en wethouders binnen bij het plan te bepalen grenzen het plan kunnen wijzigen. Met deze mogelijkheid kan worden bereikt, dat het gemeentebestuur soepel kan inspelen op situaties, die weliswaar in het algemeen verwacht kunnen worden, maar waarvan de plaats en de vorm in concreto niet op voorhand zijn in te schatten. Door de mogelijkheid tot wijziging van de bestemming op te nemen kan worden ingespeeld op de concrete situatie. De mogelijkheid tot wijziging is ingrijpender van aard dan de ontheffing. Wijziging kan zowel bestemmingen als planregels betreffen, vrijstellen kan alleen plaatsvinden van planregels.

Van de aard van de afwijking is afhankelijk welk instrument moet worden gekozen. In ieder geval mag de wijziging niet zover strekken, dat de structurele opzet van het plan wordt aangetast. Voor zodanige wijzigingen zal het bestemmingsplan moeten worden herzien via eenzelfde procedure als voor de totstandkoming van het plan is vereist. In het onderhavige plan is een aantal algemene wijzigingsbevoegdheden opgenomen, die gelden voor meerdere bestemmingen, alsmede wijzigingsbevoegdheden die gelden voor één bepaalde bestemming; deze zijn bij de betreffende bestemming opgenomen.

Bij de diverse wijzigingsbevoegdheden zijn steeds duidelijke begrenzingen opgenomen, waaruit blijkt tot hoever de wijziging mag reiken.

De artikelen 27 t/m 32 bevatten een aantal algemene bepalingen, waarvan vooral de algemene aanduidingsregels, algemene ontheffingsregels en algemene wijzigingsregels nog een belangrijke inhoudelijke impact op het plan hebben. Daarnaast zijn in artikel 27 afstemmingsbepalingen opgenomen die toezien op afstemming van het bestemmingsplan met andere (vooral provinciale) regelgeving. Dit betreft de:

- Algemene plaatselijke verordening van de gemeente Wymbritseradiel;
- Vaarwegenverordening Friesland;
- Verordening ten aanzien van aanleggen en ligplaats innemen van vaartuigen;
- Regelgeving van het waterschap;
- Wegenverordening Friesland;
- Welstandsbeoordeling;
- Woonschepenverordening Wymbritseradiel.

In artikel 28 is een anti-dubbeltelregel opgenomen. Doel van deze bepaling is te voorkomen dat, wanneer volgens een bestemmingsplan bepaalde bouwwerken niet meer dan een bepaald deel van bouwperceel mogen beslaan, het opengebleven terrein niet nog eens meetelt bij het toestaan van een ander bouwwerk waaraan een soortgelijke eis wordt gesteld.

In artikel 29 zijn algemene gebruiksregels opgenomen. In deze regel is aangegeven dat het verboden is de gronden en bouwwerken te gebruiken dan wel te laten gebruiken in strijd met de bestemming. Er wordt een aantal gevallen van gebruik genoemd, waarbij die strijdigheid er in ieder geval is.

In artikel 30 zijn de algemene ontheffingsregels opgenomen met het oog op het soepel kunnen inspelen op voorkomende gevallen, die weliswaar niet in overeenstemming zijn met de concrete planregels, maar die op zichzelf geen wezenlijke aantasting daarvan betekenen.

In artikel 31 is een aantal wijzigingsbevoegdheden opgenomen die betrekking hebben op meerdere bestemmingen. Deze wijzigingen hebben betrekking op meer ingrijpende veranderingen die op zich de structuur van het bestemmingsplan niet aantasten, maar waarvan gezien de aard en omvang in de concrete situatie een nadere belangenafweging gewenst is. Dit betreft onder andere het wijzigen van de bestemming van een voormalige boerderij op zodanige wijze dat na sloop van de nodige bebouwing elders of op het perceel ter compensatie van de bedrijfsbeëindiging woningen mogen worden gebouwd (ruimte voor ruimte). Verder hebben de algemene wijzigingsmogelijkheden vooral betrekking op diverse recreatieve functies, waarvoor krachtens gemeentelijk beleid de nodige wordt geboden.

In artikel 32 zijn procedureregels opgenomen voor ontheffingen en nadere eisen. De procedure is dat een ontwerp-besluit 2 weken ter inzage ligt en dat gedurende die periode de mogelijkheid bestaat voor belanghebbenden schriftelijk dan wel mondeling zienswijzen in te dienen.

OVERGANGSRECHT	In artikel 33 zijn de overgangsregels opgenomen. De tekst van deze bepalingen is (zoals voorgeschreven) overgenomen uit het Besluit ruimtelijke ordening. Hiermee wordt bereikt dat bestaand gebruik of bestaande bouwwerken die afwijken van het bestemmingsplan kunnen worden voortgezet. Het overgangsrecht beschermt de gevestigde belangen of rechten bij een nieuwe, van de bestaande situatie afwijkende regeling. Bouwwerken, of gebruik die al in strijd waren met de voorgaande bestemmingsplannen, zijn uitgesloten van het overgangsrecht.
SLOTREGEL	In artikel 34 is in de slotregel aangegeven dat planregels behoren bij het “bestemmingsplan Buitengebied, gemeente Wymbritseradiel”. Ten slotte zijn bij de planregels bijlagen opgenomen, waarnaar in de planregels wordt verwezen. In die zin maken de bijlagen deel uit van de planregels. Het gaat om het volgende: 1. Staat van Bedrijven; 2. Landschapskaart; 3. Dorpsgebiedenkaart. In gevallen waar in de planregels wordt verwezen naar de genoemde bijlagen, dient de inhoud van de betreffende bijlage als nadere aanwijzing te worden geïnterpreteerd bij de toepassing van de betreffende regel.
ADDITIONELE VOORZIENINGEN	In het plan zijn de al dan niet in directe relatie met een bestemming staande voorzieningen, zoals ondergrondse leidingen, verhardingen, bermen, geluidswerende voorzieningen, centrale installaties ten behoeve van de energievoorziening, voorzieningen ten behoeve van de waterbeheersing in de vorm van watergangen, duikers, waterkeringen en dergelijke bij de bestemming inbegrepen zonder dat dit uitdrukkelijk is vermeld.

1 4 . 3

Bestemmingsplanprocedure

De bestemmingsplanprocedure is geregeld in de Wet ruimtelijke ordening (Wro) en het Besluit ruimtelijke ordening (Bro). In de procedure zijn verschillende fasen te onderscheiden:

- Voorbereidingsprocedure

Voor het opstellen van een voorontwerp-bestemmingsplan verricht de gemeente onderzoek naar de toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen, naar de bestaande toestand en naar mogelijke en wenselijke ontwikkelingen binnen een gemeente. Het voorontwerp-bestemmingsplan wordt voor overleg gezonden aan de in artikel 3.1.1 van het Bro genoemde instanties. Bovendien wordt het voorontwerp ter inzage gelegd voor inspraak op de wijze zoals die in de gemeentelijke inspraakverordening is vastgelegd.

De gemeente reageert vervolgens op het overleg ex artikel 3.1.1 Bro en de inspraak door in de toelichting van het plan op de gemaakte op- en aanmerkingen in te gaan en aan te geven welk standpunt de gemeente daarover inneemt.

- **Terinzageleggingsprocedure**

Na aankondiging in de Staatscourant en in één of meer plaatselijke dag-, nieuws-, of huis-aan-huisbladen wordt het ontwerp-bestemmingsplan gedurende zes weken ter inzage gelegd. Gedurende deze periode kan een ieder zienswijzen omtrent het ontwerp naar voren brengen.

- **Vaststellingsprocedure**

Na afloop van de termijn van de terinzagelegging stelt de gemeenteraad het bestemmingsplan al dan niet gewijzigd uiterlijk 12 weken na de termijn van terinzagelegging vast.

- **Beroepsprocedure**

Na de vaststelling van het bestemmingsplan maakt de gemeenteraad het vaststellingsbesluit bekend en legt het vastgestelde bestemmingsplan ter inzage. Indien Gedeputeerde Staten of de VROM inspectie een zienswijze hebben ingediend die door de gemeenteraad niet volledig is overgenomen of indien de gemeenteraad het bestemmingsplan gewijzigd heeft vastgesteld, geschiedt bekendmaking en terinzagelegging uiterlijk 6 weken na vaststelling. Uiterlijk 6 weken na bekendmaking van het vaststellingsbesluit kan er beroep worden ingesteld bij de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State.

Indien het bestemmingsplan ongewijzigd is vastgesteld en er gehoor is gegeven aan zienswijzen van Gedeputeerde Staten en/of de VROM inspectie wordt het vaststellingsbesluit door de gemeenteraad uiterlijk 2 weken na vaststelling bekend gemaakt. Tevens wordt uiterlijk twee weken na vaststelling het bestemmingplan ter inzage gelegd.

Handhaving 15

Handhaving is het sluitstuk van de ruimtelijke ordening. Het achterwege laten of gebrekkig uitvoeren van handhaving leidt tot ruimtelijk ongewenste ontwikkelingen, is slecht voor de ruimtelijke kwaliteit en tast de geloofwaardigheid van het bestuur en de rechtszekerheid van de burger aan. De gemeente is primair verantwoordelijk voor de handhaving van de ruimtelijke regelgeving.

Het actief bewaken van de kwaliteit van de ruimtelijke omgeving kan zowel preventief als repressief.

Repressieve handhaving is het achteraf toepassen van sancties wanneer in strijd met de planregels is gehandeld of dat er een direct vermoeden daartoe bestaat. Preventieve handhaving wil zeggen het op voorhand tegengaan c.q. het voorkomen dat afwijkingen van de regels ontstaan. Om dat te bevorderen zijn 5 concrete maatregelen en acties geformuleerd, die zouden moeten worden toegepast. Onderstaand is aangegeven hoe dat in het kader van dit bestemmingsplan handen en voeten is gegeven.

1. Het zorgen voor actuele bestemmingsplannen die goed uitvoerbaar zijn

Middels het voorliggende bestemmingsplan wordt het vigerende bestemmingsplan herzien. Op tal van (beleids)terreinen wordt daarmee een actualisering doorgevoerd. Een actueel bestemmingsplan is een basis voor een goede handhaafbaarheid. Naast de actualiteit van het bestemmingsplan zijn ook de helderheid van het geformuleerde beleid en een uniforme bestemmingsplansystematiek aspecten die bijdragen aan de handhaafbaarheid van bestemmingsplannen. Bij het opstellen van het voorliggende bestemmingsplan is daarom onder meer rekening gehouden met de volgende zaken:

- Bij het hanteren van begrippen is zoveel mogelijk aangesloten bij het algemeen gangbare spraakgebruik; vreemde woorden worden zoveel mogelijk voorkomen.
- Begripsbepalingen zijn alleen toegepast indien het begrip wordt gebruikt in de planregels en dit begrip zonder nadere definitie tot verwarring zou leiden. Voor alle overige begrippen dient het Groot Nederlands Woordenboek van Van Dale als naslagwerk.
- De begrippen houden zelf geen regeling in.
- De op een bestemming van toepassing zijnde regels zijn zoveel mogelijk in één artikel opgenomen, zonder verwijzingen naar algemene of bijzondere bepalingen in andere artikelen. Dat voorkomt gezocht maar ook het missen van regels die wel degelijk van toepassing zijn.
- Bij iedere bestemming is gebruik gemaakt van dezelfde opbouw.

- Ontheffingen en dergelijke zijn voor zover mogelijk voorzien van objectieve toetsingscriteria; van meer indicatieve criteria is zo goed mogelijk de intentie weergegeven in bijlagen bij de planregels.
- Bestaand gebruik en bebouwing, afwijkend van de algemene norm is zoveel mogelijk als recht opgenomen.
- Het voorkómen van dubbele regelgeving en waar mogelijk gebruik maken van sectorwetten c.q. verordeningen; zo is bijvoorbeeld de bescherming van een (archeologisch) monument afdoende geregeld in de Monumentenwet, zodat in het bestemmingsplan kan worden volstaan met een algemene regeling (aanduiding 'archeologisch waardevol gebied'); de regeling van de waterhuishouding is afdoende vastgelegd in de door het waterschap vast te stellen en door Gedeputeerde Staten goed te keuren peilbesluiten, zodat een regeling in het bestemmingsplan achterwege kan blijven.

2. Het uitoefenen van regulier toezicht op de buitensituatie

Het toezicht op de buitensituatie vindt plaats hetzij als reactie op klachten van derden ('piepsysteem') hetzij bij de uitoefening van de reguliere controle door één van de gemeentelijke buitendienstinspecteurs. De betreffende inspecteurs worden nader geïnstrueerd over de te handhaven natuurlijke- en landschappelijke waarden in het buitengebied.

Bij het toezicht wordt gebruik gemaakt van luchtfoto's: door regelmatig luchtfoto's van de gehele gemeente te laten maken is het mogelijk om veranderingen waar te nemen en na te gaan of deze veranderingen legaal tot stand zijn gekomen dan wel dat er sprake is van een overtreding. Middels luchtfoto's wordt niet alleen de bestaande situatie voor wat betreft de bebouwing in beeld gebracht, maar ook ten aanzien van beplanting en waterlopen.

3. Het (gestructureerd) verstrekken van duidelijke voorlichting over regelgeving en beleid, met name over bestemmingsplannen en bouwmogelijkheden

Doel hiervan is met name kennisoverdracht- en vergroting. De burger moet kunnen weten wat wel en wat niet mag. De gemeente gebruikt daarvoor de gemeentelijke publicaties in het 'Sneeker Nieuwsblad'.

Hiernaast dient ook aandacht besteed te worden aan directe voorlichting aan instanties en organisaties; hierbij kan gedacht worden aan waterschappen, natuurorganisaties, landinrichtingscommissies, landbouworganisaties e.d. Doel daarvan is om aan deze instanties duidelijkheid te geven voor welke zaken een bouw- of aanlegvergunning, een ontheffing of wijziging nodig is.

4. Het plegen van overleg met de burger

Overleg is het allereerste instrument om te pogen een overtreding ongedaan te maken. Dit punt behoeft geen nadere toelichting.

5. Het opnemen van een (aanleg)vergunningstelsel

Met het verbinden van bepaalde activiteiten aan de voorwaarde dat daarvoor een vergunning nodig is, worden deze activiteiten aan een preventieve controle onderworpen; vooraf vereiste vergunningen en ontheffingen zijn derhalve te beschouwen als vormen van preventief toezicht. Hieronder vallen de bouwvergunning, de aanlegvergunning, de sloopvergunning en ontheffingsbevoegdheden.

Uitgangspunt is dat in beginsel zal worden opgetreden tegen alle navolgende illegale situaties die zich na deze 'nulsituatie' voordoen:

NULSITUATIE
BUITENGEBIED

- Het bouwen zonder of in afwijking van een monumenten-, milieu- en/of bouwvergunning c.q. toestemming, inclusief de daaraan verbonden voorwaarden, nadere eisen en bepalingen;
- Het bouwen en/of gebruiken van gronden en bouwwerken in strijd met de daaraan gegeven bestemming;
- Het verrichten van werken en werkzaamheden zonder aanlegvergunning;
- Het slopen zonder of in afwijking van een sloopvergunning.

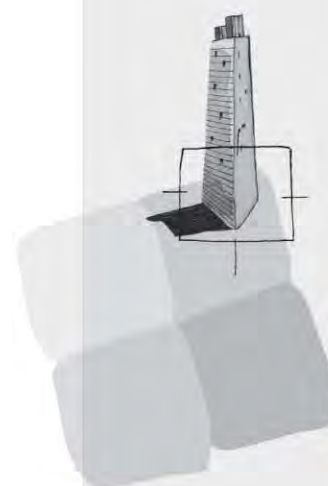
Indien een illegale situatie wordt geconstateerd, is het van belang vast te kunnen stellen op welk moment die is ontstaan. Dit is met behulp van luchtfoto's gemakkelijk vast te stellen. Deze luchtfoto's zijn met name van belang met betrekking tot bebouwing en inrichten van gronden; illegaal gebruik is (helaas) vrijwel niet op luchtfoto's waar te nemen. Daarvoor worden regelmatig inspecties vanaf de openbare weg uitgevoerd.

Colofon

Opdrachtgever
Gemeente Wymbritseradiel

Bestemmingsplan
BügelHajema Adviseurs b.v.

Projectnummer
285.00.00.01.04

BügelHajema Adviseurs bv
Bureau voor Ruimtelijke
Ordering en Milieu BNSP
Balthasar Bekkerwei 76
8914 BE Leeuwarden
T 058 215 25 15
F 058 215 91 98
E leeuwarden@bugelhajema.nl
W www.bugelhajema.nl

Vestigingen te Assen,
Leeuwarden en Amersfoort